

**ROYAL
SEEDS**[®]
TRADICIONALNO & MODERNO

Razglednice s vrta 6

ili suvremeno vrtlarenje
s daškom tradicije

Za sve vas koji volite vrtlariti

Prošle godine konačno sam shvatila da možemo vrtlariti zaista bilo gdje - treba nam samo suncem obasjano mjesto s kojeg može otjecati voda.

Ove godine pokušat ću ozeleniti krov do polovice ukopane garaže ispred bloka u centru grada, i to sadnjom povrća, cvijeća i začina u pekarske gajbe (više o tome možete pročitati u prošlogodišnjim Razglednicama s vrta 5). Naravno, ako se s time slože sustanari.

Razmišljam o skladištenju povrća u letvaricama/kutijama preko zime.

Savjetujem vam da počnete skupljati kišnicu jer je to jednostavno i korisno. Zbog klimatskih promjena ljeta će očito

karakterizirati duga razdoblja suše i vrućine. Biljke rastu sporije, vegetiraju i čekaju bolja vremena.

Jesu li ograde oko povrtnjaka nužne? Jesu, ali mogu vam poslužiti i kao ukras.

Utvrđit ću koje hranjive tvari sadrži određeno povrće te posljedično jesti još raznolikiju hranu.

Pri planiranju sjetve u povrtnjaku razmišljam o količinama uzgojenog povrća u određenom vremenskom razdoblju. Zbog toga ću planirati više povrća one vrste koju onda mogu na različite načine skladištiti preko zime.

Budući da je tlo ključan element vrta, pokušat ću proizvesti još više komposta kojim ću prekriti tlo (umjesto upotrebe drugog zelenog pokrivača).

Pročitat ću poneku knjigu o povijesti povrća i vrtlarenja.

Svake godine brinem se o pčelama. Uz sve moguće vrste cvijeća i začina ostavit ću još pokoju vrstu povrća da otiđe u cvijet, npr. brokulu i luk. Pčele vole i cvatući korov, što je dobra isprika da ga ne uklanjam.

Semina i sjemena Royal Seeds

Naše je sjeme kombinacija tradicionalnih sorti s kojima čuvamo svoju baštinu i suvremenih sorti s kojima idemo ukorak s vremenom.

Semina d. o. o. slovenska je sjemenarska tvrtka s vlastitom robnom markom sjemena Royal Seeds. Sjemena koje

pakiramo u vrećice proizvedena su u europskim zemljama i dorađena u najvećoj i najmodernijoj sjemenarskoj tvrtci u Italiji (Suba Seeds). Tvrtka Suba Seeds nalazi se uz Jadransko more, u pokrajini Emilia Romagna. Pokrajina je zbog klimatskih i vremenskih prilika, odgovarajuće zemlje, odlične tehnološke infrastrukture te znanja i iskustva tradicionalno poznata po kvalitetnoj proizvodnji sjemena povrća. Ovdje, pored Jadranskog mora, proizvodimo sjemena povrća za sjemenske tvrtke iz cijeloga svijeta. Sjeme povrća koje pakiramo u naše vrećice proizvodimo i bliže nama, npr. u Vojvodini (Srbija).

Sorte sjemena povrća stare su europske sorte u koje ubrojavamo i slovenske autohtone te udomaćene sorte. Sve se održavaju bez uporabe biotehnoloških metoda. Sorte povrća NISU GENETSKI PROMIJENJENE. Prilagođene su našim uvjetima rasta, daju ukusne proizvode, bogate hranljivim tvarima. Nisu zahtjevne za uzgoj pa će razveseliti svakog ljubitelja vrtlarenja.

Sjeme je prije pakiranja kontrolirano u laboratoriju (zdravstveno stanje, klijanje, čistoća, vlaga). Pakiramo samo sjeme, koje odgovara propisanim međunarodnim standardima, a vrstu sorte provjeravamo na polju za testiranje.

Sortiman Royal Seeds

DOMAĆE SORTE

Repa Kranjska okrogla; salate Ljubljanska ledenka, Dalmatinska ledenka, Unicorn, Posavka, Majska kraljica, Belokriška; matovilac Ljubljanski; paprika Šorokšari, Kurtovska kapija, Botinska

žuta; kupus Varaždinski, Futoški i Ditmar; pasulj Trešnjevac, tetovac, boranija /grah Jeruzalemski; žuta mrkva; cikla Egipatovska.

SRPSKE SORTE

Rajčica (paradajz) Novosadski jabučar, paprika Slonovo uvo i Somborka, grah ili boranija u tipu Tetovaca.

ITALIANSKE SORTE

Salata Catalogna, svi radiči, rajčica /paradajz Grande, Scatolone, Fiaschette, Belmonte, grah ili boranija Čudo Piemonta, Anellino di Trento; borlotto tipi (trešnjevci), Meraviglia di Venezia.

FRANCUSKE SORTE

Mrkva Nantes, endivija kodrolisna Fine de Louviers in endivija Cornet de Bordeaux, grašak Kelvedon i Mali Provensalec, grah ili pasulj Coco blanc a rames.

Regionalna proizvodnja sjemena

U Vojvodini smo 2016. godine proizveli sjeme sljedećih vrsta povrća: mrkve, salate, tikvice, tikve, rotkvice, rajčice, paprike, poriluka, luka i različitog začinskog bilja.

Zašto u Vojvodini? Jer je blizu, zbog čega je proizvodnja regionalna, lokalna. Osim toga, Vojvodina nudi i odlične uvjete za proizvodnju sjemena - ugodnu klimu, pravilnu raspoređenost oborina, odličnu duboku i humusnu zemlju, goleme poljoprivredne površine, pravu mehanizaciju, uređeno navodnjavanje, znanje i iskustva.

Za sve vas koji volite vrtlariti

Linije proizvoda

- Vrećice Royal Seeds **STANDARD** (sjemena povrća i cvijeća)
- Vrećice Royal Seeds **MAXI HOBBY** (sjemena povrća)
- Vrećice Royal Seeds **Herbal Line** (sjemena začinskog i ljekovitog bilja)
- Vrećice Royal Seeds **Tomato & Chili Line** (sjemena rajčica i čilija)
- Vrećice Royal Seeds **Bio Line** (ekološki proizvedena sjemena)
- Royal Seeds **TRAVNE SMESE** (sjemena za tratinu u vrtu)

Naše vrećice sa sjemenjem suvremenog su oblika, a odlikuju ih jasne i lijepe slike te uključuju sve potrebne informacije o sjetvi i uzgoju.

ISPITANO: EKO AMBALAŽA - plastificirana plastikom, izrađenom od povrća - prvi i jedini

Sjeme mora biti hermetički pakirano kako bi duže vrijeme sačuvalo svoje karakteristike. Obično je pakirano u papirnatu ambalažu, koja je plastificirana. No, mi smo prvi u Sloveniji koji sjeme pakiramo i u papirnate vrećice koje su plastificirane UNIKATNOM i INOVATIVNOM plastikom od povrća. Ova je plastika izrađena od povrća pomoću najmodernijih proizvodnih postupaka. Vrećice možemo reciklirati jer su biorazgradljive, što znači da ih možemo baciti na kompost ili u biološki otpad. Vrećice su označene logotipom BIOPACK.

Prezentacija na sajmu Gornja Radgona u Sloveniji

Svake se godine predstavljamo na sajmu Gornja Radgona gdje s najvećim veseljem porazgovaramo i s posjetiteljima.

Vaše ideje, pogledi, znanje i iskustva služe nam za pripremu optimalne ponude sjemena.

WEB STRANICA ZA SAVJETE I INTERNETSKA TRGOVINA •

Pratite nas na našoj web stranici:

www.semina.si. Za harmoničan povrtnjak,

i što više ukusnog povrća! **Sve vrste sjemena**

možete naručiti i internetom; u tom slučaju poslat ćemo vam ih poštom.

SEMINA - FACEBOOK • Vrtlarstvo je socijalni događaj, pa smo postali aktivni na društvenoj mreži Facebook.

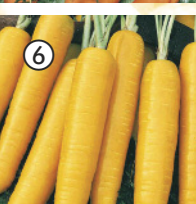
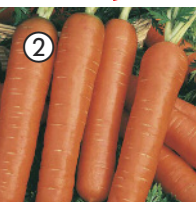
KORJENASTO POVRĆE	6	Kelj pupčar	26
Mrkva	6	Raštika / Stočni kelj	26
Rotkvica i rotkva	7	LUKOVIČASTO POVRĆE	27
Korabica	7	Praziluk / Poriluk / Prasa	27
Keleraba podzemna	7	Luk	27
Postrna repa	7	MAHUNARKE	28
Cikla / Cvekla	8	Boranija / Pasulj / Grah	28
Celer	8	Pasulj mogocvjetni	30
Pastrnjak	8	Limski grah	31
Slatki komorač	9	Bob	31
LISNATO POVRĆE	10	Duga vigna	31
Salata	10	Niska vigna	31
Šparogolika salata	11	Grašak	32
Mješavine za Baby Leaf	13	Slanutak	32
Radič	13	Leća	33
Endivija	14	Soja	33
Matovilac	15	OSTALO POVRĆE	34
Špinat / Španać i blitva	16	Kukuruz šećerac	34
PLODOVITO POVRĆE	18	Špargla	34
Paradajz / Rajčica	18	Djeteljina bijela	34
Patlidžan	19	Heljda	34
Paprika i feferoni	19	Facelija	35
Krastavac	20	ZAČINSKO BILJE	36
Tikvice i tikve ili bundeve	22	HERBAL LINE	40
Lubenica	23	TOMATO & CHILI LINE	46
Dinja	23	BIO LINE	50
KUPUSNJAČE	24	CVIJEĆE	54
Karfiol / Cvjetača	24	BOŽIČNA PŠENICA	61
Brokula	24	TRAVNE SMJESE	62
Kupus	24	MJESEČEV KALENDAR	64
Crveni kupus	26	PODATKI O SJEMENU	70
Kineski kupus	26	MJEŠOVITI USJEVI	72
Kelj	26	RUŽE I LUKOVICE	74

Korjenasto povrće

Mrkva (*Daucus carota*)

Raste najbolje na lakim pjeskovitim i dubokim tlima. Gredicu NE gnojimo s gnojem, nego sa kompostom ili nekim posebnim mineralnim gnojivom za povrće. Sijemo je od početka marta do juna. Vrlo dugo klija: 3-4 sedmice. Raste najbolje u mješovitom usjevu s lukom, salatnom, rotkvicom, graškom, porilukom, kupusom i paradajzom. Najbolje klija ako se sije skupa sa sjemenom kopra. Međutim, da bismo znali gdje smo je sijali, sijemo je sa sjemenom rotkvice. Tokom rasta prekrivamo gredice, da spriječimo rast korova i držimo korijene u hladu. Za pokrivanje gredica odlični su listovi špinata koji nam raste unakrsno po vrtu. Mrkvu možemo koristiti cijelo ljeto do snijega. Mrkvu možemo zamrznuti, kiseliti ili konzervirati kao sok od mrkve.

1 NOVO! MINI MRKVA CARACAS • Kratka šiljasta mrkva. Dobro se uzgaja i na teškim tlima. Odlična je za sjetvu u posudama kao BABY MRKVA ili MINI MRKVA. Sočne narandžaste je boje, hrskava i veoma ukusna.

2 NANTES 3 • Srednje rana sorta (ca. 100 dana). Narandžasto crveni koren, valjkast s tupim vrhom, dužine 16-20 cm.

3 FLAKER • Kasna sorta. Narandžasto crveni koren, dužine 22-24 cm.

4 MRKVA DUGA TUPA BEZ STRŽENA • Stara je europska sorta. Kasna je i vrlo rodna mrkva. Korijeni su dugi s tupim vrhom. Odlična je svježija, za konzerviranje, zamrzavanje i za cijedenje.

5 KURODA / TOUCHON • Rana sorta. Narandžasto crveni koren, hrskav i ukusan, dužine 14-18 cm

6 ŽUTA • Koren je svjetlo žut dužine do 30 cm. Kasna sorta pogodna za svežu upotrebu, skladištenje i ishranu domaćih životinja.

7 LJUBIČASTA COSMIC PURPLE Mrkva koja izaziva pozornost samim tim što je svijetlo ljubičaste pokožice a mesa intenzivno narandžaste i žute boje. Ima poseban ukus. Jednostavna je za uzgoj.

8 KORALNO CRVENA ATOMIC RED Sazri oko 75 dana nakon sjetve. Brillantna koralno crvena mrkva, unikatnog izgleda. Hrskava je, intenzivnog ukusa, odlična je sirova i kuhana. Ova sorta je posebno bogata s antioksidantom likopenom, koji sprečava nastanak raka.

→ **KORISTAN SAVJET: Talog od kave u povrtnjaku**

Talog od kave sadrži dušik, fosfor, male količine kalija, bakra i cinka, što ga čini odličnim gnojivom. Budući da sadrži kofein, tjera različite štetnike (puževe i insekte). U manjim dozama dodajemo ga kompostu jer ga kišne gliste obožavaju. Pomalo je kiseo, stoga njime gnojimo i hortenzije, azaleje i papratnjače.

Rotkvica i rotkva (Raphanus sativus)

Sijemo je od marta do septembra. Ljubitelji rotkvice siju je svakih 14 dana - za cijelo ljeto. Raste najbolje u mješovitim usjevima sa salatnom, mrkvom i paradajzom, ili na rubu gredica. Zahtijeva tla pognojena sa kompostom i da su dovoljno vlažna, tako da se spriječi napad buhača i da rotkvice ne odrvene. Kako brzo raste treba je pravovremeno razrijediti. Rotkvice beremo dok su još mlade.

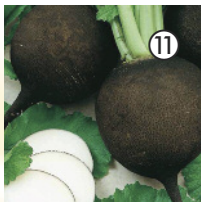
- 9 SAXA (NON PLUS ULTRA)** • Rana sorta. Koren je velik, okrugao, intenzivno crven, soćan.
- 10 FLAMBOYANT 3** • Rana sorta. Koren je velik, izdužen, crven sa bijelim vrhom, soćan.
- 11 CRNA ZIMSKA** • Koren je pljosnato okrugao s bijelim, blago ljutim mesom. Ljekovito povrće. Uspeva u humusnoj, gnojnoj i vlažnoj zemlji. Sjetva u julu.

Korabica (Brassica oleracea)

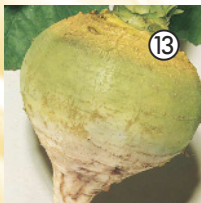
Korabica se uzgaja u Europi već stoljećima. Jednostavna je za uzgoj, sijemo je od proljeća do ljeta. Odrvenjelost sprječavamo redovnim zalijevanjem i prekrivanjem (malčovanjem). Možemo je presaditi po cijelom vrtu i tako popuniti prazna mjesta. Najbolje raste uz salatu, grah, grašak, ciklu, poriluka, špinat i paradajz.

- 12 BEČKA BELA** • Rana sorta, dužine vegetacije od 40-55 dana. Je svetlozeleno-bele boje, blago spljoštenog oblika, bez drvenastog dela.

Keleraba / Koraba (Brassica napus)

- 13 ŽUTA** • Žuto zelene boje sa žutim mesom. Bogata je mineralima. Daje velik prinos. Pogodna je za svežu potrošnju i skladištenje.

Postrna repa (Brassica rapa)

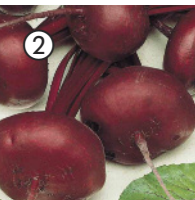
- 14 KRANJSKA OKROGLA** • Koren je pljosnato okrugao, crveno ljubičaste boje. Dobra je za kiseljenje i svežu potrošnju. Uspeva u svakom dovoljno vlažnom tlu. Sjetva u julu, prinos septembar, oktobar.

Korjenasto povrće

1 KRAJNSKA PODOLGOVATA • Rana domaća sorta brzoga rasta, upotrebljiva svježa, za ukiseljavanje i krmu. Repa je izdužena s nježno crveno-ljubičastom glavom. Dobro uspijeva u svakome tlu, mora imati dovoljno vlage.

Cikla / Cvekla (*Beta vulgaris*)

Veoma zdravo povrće jer sadrži puno željeza i silicija, tako da bi bilo poželjno imati je na jelovniku barem jednom sedmično. Podnosi hladniju klimu. Zahtjeva tla koja su rahla, hranjiva, humusna i vlažna. Ne zaboravite da je razrijedite. Mlade biljke jedemo sirove, po mogućnosti zajedno sa salatam. Odlična za sokove. Potražuje rahla, hranjiva i vlažna tla.

2 EGIPATSKA • Srednje rana sorta, pljosnato okrugli koren je tamno crvene boje.

3 BIKOR • Srednje rana sorta, okrugli koren je tamno crvene boje.

4 DETROIT • Stara evropska sorta, tamno crvena, sočna cvekla, ovalnog oblika. Idealna za domaći vrt. Sazrijeva za ca. 60 dana nakon sjetve. Pogodna za svježju upotrebu, kiseljenje i skladištenje.

5 CYLINDRA • Srednje rana sorta, izdužen koren je tamno crvene boje.

Celer (*Apium graveolens*)

Gajimo sve tri vrste celera: gomoljni, rebrasti i lisnati (vidi Herbal Line)

6 PRAŠKI KRUPNI • Veliki gomolj s ukusnim bijelim mesom. Izuzetno osjetljivo povrće, zahtjeva puno njege. Treba puno hranjivih tvari i vlage, a tlo između biljaka celera prekrivamo, u ljeto pri suši obavezno ga zalijevamo. Na otvoreno ga presadimo u maju (ne prije) a gomolje vadimo u oktobru. Sadnice sadimo plitko, inače drugačije ne formira gomolj. Sadimo ga na rub gređica salate i krastavaca.

7 CELER REBRASTI GIANT PASCAL • Koristimo zadebljale lisne peteljke: u salatama ili kuhane. Odlični su za sokove, može se davati raznim jelima, kod svakog poboljšava okus. Ima mnogo hranjivih tvari i vrlo je zdrav. U sušnim danima moramo zalijevati.

8 Pastrnjak (*Pastinaca sativa*)

Veliki, krem belji koreni, dugi do 40 cm, su jako slatki i imaju posebnu aromu. Sadrži veliku količinu vitamina i minerala. Upotrebljava se koren kao svjež začini ili kuhan. Traži plodno, humusno i vlažno tlo. Prezimljava. Koren vadimo od jeseni do ranog proljeća, kada tlo nije zamrznuto. Korene čuvamo na hladnom ili ga držimo u pijesku.

9 Slatki komorač

(*Foeniculum vulgare var. dulce*)

Oblikuje "gomolj", koji je jedinstvenog okusa. Ide sa ribom, s krompirom i odličan je u kremastim supama. Kao posebno jelo se priprema tako da ga kuhamo na pari. Također se može jesti sirov u salatama. Jedemo mlade listove, koji se dodaju kao začini mnogim jelima. Zahtijeva sunčana i topla ljeta, dobro pognojeno tlo i visok sadržaj vlage (u suši obavezno zaljevanje).

→ **KORISTAN SAVJET: Spremanje u letvarice/kutije kao nekad**

Naši djedovi i bake kod kuće uzgojeno povrće pohranjivali su i u letvarice/kutije. Danas smo taj način malo zaboravili. U letvaricu/kutiju pohranjujemo korjenasto povrće - repu, korabu, celer korjenaš, ciklu, mrkvu, korijenje peršina. Za pohranjivanje upotrijebimo kartonsku ili drvenu kutiju, odn. letvaricu, veliko vjedro ili čabar u koji stavimo kvarcni pijesak ili sitan pijesak, vlažnu zemlju ili piljevinu. Dodajemo sloj kvarcnog pijeska, na njega dodamo korijene odnosno gomolj, onda ponovno sloj pijeska i onda gomolje, dok kutija odn. letvarica ne bude puna. Na taj način pripremljenu letvaricu/kutiju čuvamo u tamnom i hladnom (ali ne prehladnom) prostoru.

Naši djedovi i bake nekoć su (a to je moguće i danas) umjesto kutije, odnosno letvarice, upotrebljavali dio njive ili vrta, i to tako da su iskopali približno metar duboku rupu, obložili je lišćem i slamom i korijenje ili gomolje položili u nju, pokrili ih lišćem ili slamom te sve skupa zasuli zemljom. Danas možemo već pripremljenu kutiju, odnosno letvaricu i kupiti (glej fotografije).

 Semina
WEB TRGOVINA
www.semina.si

Lisnato povrće

Salata (*Lactuca sativa*)

Salata zahtijeva sunčan položaj, hranjiva i vlažna tla. Sijemo je u više navrata u razmaku od sedmicu dana. Raste najbolje u mješovitom usjevu sa mrkvom, špinatom i lukom. Može se presaditi bilo gdje na prazan prostor u vrtu (npr. između plodovitog povrća i kumpusnjača). Salate dijelimo na: mekolisne glavate salate ili maslenke ili puterice, krhkolisne glavate salate, kristalke ili ledenke, salate s otvorenom rozetom ili gentiline. Listovi salata mogu biti različitih boja i oblika.

1 MAJSKA KRALJICA • Prolećna glavičasta sorta, u tipu maslenke (puterica), svetlo zelene boje. Ima krupne i dosta čvrste glavice, mase od 250-300 g. Pogodna i za uzgoj u stakleniku i na otvorenom.

2 NOVO! CANASTA • Zanimljiva salata blago otvorene glave s hrskavim, blago naboranim i crvenkasto obojenim listovima. U Europi je jako popularna. Radi se o staroj sorti, odličnoga slatkastog okusa. Sije se od VI. do IX., a bere od VII. do XI.. Uspješno je proizvode i profesionalni proizvođači povrća.

3 NOVO! SALATA U TIPU ZAGREBAČKE KRISTALKE • Salata kristalka, prilagođena našem podneblju i okusu. Glavice su velike, kompaktne, sa svjetlo zelenim, hrskkim lišćem. Je ugodnog okusa i lijepog mirisa.

4 LJUBLJANSKA LEDENKA • Ljetna salata kristalka ili ledenka sa velikim i tvrdim žuto zelenim glavicama.

5 DALMATINSKA LEDENKA • Letna salata kristalka sa velikim i tvrdim glavicama tamno zelene boje.

6 UNICUM • Letna krhkolisna salata, kristalka, sa velikim i tvrdim glavicama zelene boje sa smeđe crvenim pjegama.

7 NOVO! Stara slovenska sorta SALATA BELOKRIŠKA
Stvorena na Kmetijskom Inštitutu u Ljubljani • Krhkolisna glavata salata svijetle žutozelene boje bez crvenog lisnog ruba, selekcija je Primorske ledenke. Velika je i oblikuje poluzatvorene glavice. Posebno pogodna za proizvodnju u rano proljeće, u toplim predjelima može se proizvoditi i preko zime.

8 NOVO! SALATA GREAT LAKES 659 (MESA 659) • Poboljšana tradicionalna sorta koja čini veliku i kompaktnu glavu lijepe zelene boje. Odličnog je ukusa i idealna za salate in sendviče. Ne ide u cvat i otporna je na toplinu i hladnoću. Sazrije 83-90 dana nakon sjetve. Sije se od III-VIII, bere od VI-IX.

9 GENTILINA DIANA • Je nova sorta salate gentilina, koja se također gaje kod profesionalaca. Stvara velike, kompaktne glave sa poluotvorenom rozetom sa hrskavim i svetlo zelenim lišćem. Podnosi letnje vrućine i ne ide u cvat, tako da je sijemo uzastopno od proljeća do jeseni.

10 CATALOGNA • Posebna salata sa zanimljivim krhkim i vrlo ukusnim lišćem. Može se brati pojedinačne listove ili čitavu otvorenu glavicu. Ne ide u cvet, tako da je odlična za uzgoj od proljeća do jeseni.

11 BERIVKA • Ukusna krhkolisnata, brzo rastuća salata. Listove režemo pri visini biljke 15-20 cm. Ukusna je tokom čitave godine.

12 MJEŠAVINA SALATA ZA BABY LEAF • Mješavina sjemena salata su 4 sorte sa različitim oblikom i bojama listova. Sijemo više puta godišnje i režemo mlade liste.

13 NANSEN (WINTER BUTTERKOPE) • Spada u grupu zimskih, glavičastih salata tipa maslenke (puterica). U proleće oblikuje žuto zelene glavice. Seje se uzastopnim setvama od 15.8.-15.9. kako bi prezimila u različitim razvojnim fazama.

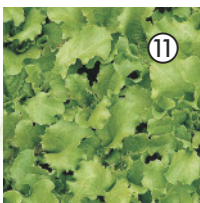
14 POSAVKA • Domaća zimska krhkolisnata sorta, koja u proleće oblikuje lepe hrskave rumeno zelene, pomalo crvene glavice. Zimi je štitimo od mraza prekrivanjem.

15 SOLATA ZIMSKA RJAVKA • Zimska solata, stara evropska sorta, prilagojena tudi na našo klimo. Dobro prezimi, spomladi oblikuje kompaktne rdeće zelene glavice.

16 Šparogolika salata (*Lactuca sativa* var. *angustana*) **NOVO! EGZOTIČNO!**

Šparogolika salata (engleski Celtuce, kineski Wosun) kod nas je novitet. Jako gorkim listovima može se koristiti u salatama, a odlični su i za prehranu životinja. Biljka oblikuje jako veliko, debelo, sočno stablo (promjera 8 cm) koje se guli i reže na tanke kolute. Jedu se sirovi ili brzo kuhani u voku. Narezano stablo može se i ukiseliti. Okus je delikatesni.

Sije se od IV. do VI. na otvorenom. Bolje klije na svetlu pa se sjeme nježno prekrije zemljom ili se samo nježno pritisne uz tlo. Sije se na udaljenosti 40 x 40 cm. Biljke u šest tjedana narastu do jednog metra u visinu.

→ **KORISTAN SAVJET:** Vrijeme za razmišljanje o povrtnjaku
Za sve vas koji povrtnjak već imate i za sve vas koji ga želite imati

Povrtnjak nam se treba sviđati, pa ga oblikujemo prema svojim željama, neovisno o tome živimo li na selu ili u naselju. Danas bilo gdje možemo imati koristan povrtnjak. Treba nam samo sunčana površina - gređica, dvorište, tratina, atrij, terasa, balkon ili krov.

ŠTO TREBAMO UVAŽAVATI KAD PLANIRAMO SAMOOPSKRBNI POVRTNJAK

- **Na početku nećemo razmišljati o biljkama, nego o raspoloživom prostoru.** Trebamo lijepu i korisnu ogradu. Trebamo vodu za zalijevanje, odnosno navodnjavanje. Hoćemo li je „uloviti” sami? Gdje ćemo imati mjesto za obvezan kompost ili čak dva? Najbolje mjesto za kompost nalazi se na gređici u povrtnjaku jer je tamo u dodiru s tlom. Imamo li mjesto gdje bismo mogli uživati u radnom elanu? Imamo li mjesto za povrtnjak, visoke i tople gređe? Gdje ćemo oblikovati gređice? Ne smijemo zaboraviti da ćemo povrće najlakše obrađivati ako ćemo između različito oblikovanih gređica imati uređene stazice.
- **Uvažavamo svoje želje.** Nitko nas ne tjera da uzgajamo mrkvu ili grašak. Možda više volimo salatu i rajčicu. Ili možda začinsko bilje.
- **Treba znati prihvatiti neuspjeh** te se odreći povrća koje ne uspijeva dobro. Umjesto toga, testirajmo i sijmo vrste koje dobro uspijevaju, koje su jednostavne za uzgoj i koje znamo uzgajati.
- **Budimo strogi.** Nemojmo sijati bez planiranja. Dobro iskoristimo sav raspoloživ prostor, na primjer tako da sijemo i povrće koje raste u visinu (uz ogradu ili potporne palice).
- **Budimo otvoreni za promjene i radoznali.**

(Ako brzo pregledam sve prethodno navedeno, čini mi se da sve ovo vrijedi i za svakodnevni život, ne samo vrtlarenje.)

KAKO ORGANIZIRATI SVOJE GREĐICE

- Planirajmo **RAZNOLIKOST**. Širina gređice neka bude između 1 i 1,5 metra, dok dužina ovisi o površini, položaju, smjeru i vrsti povrća. Između gređica obavezno napravimo stazice. Sijemo u redove - na gređicu po 2, 4, 6 ili 8 vrsta.
- Kreirajmo **KRETANJE**. Neka bude što više različitih biljki zajedno na istoj gređici (**MIJESANI USJEVI**) i što bogatiji plodored. **NA NAŠEM VRTU NEMA PRAZNIH MJESTA.**
- Upotrebljavajmo „**TALENTRANE**” biljke - kadifca proganja nematode zbog čega želimo da raste posvuda. Celer sa svojom aromom proganja kupusnog bijelca pa se pobrinimo da raste u blizini kupusa. Više o tim biljkama možete pročitati na našoj **WEB** stranici www.semينا.si.

NEPOSREDNA SJETVA

- Takva je sjetva najlakša i najjeftinija, a njezin su rezultat najbolje biljke.
- Gređice prije sjetve „pospremimo”. Uklonimo korov i površinu tla razrahlimo.
- Pazimo na strukturu (prozračnost, propusnost) tla. Prema potrebi dodajemo pijesak i kompost.
- Uvijek sijemo u redove. Na taj način lakše uklonimo korov jer znamo na koja smo mjesta sijali. Ravne redove na gređici dobit ćemo ako sijemo uz napeti konop. Ja uvijek sijem u redove, a činjenica da nisu ravni uopće mi ne smeta.

Mješavine za „Baby leaf“

ŠARENE MJEŠAVINE RAZLIČITIH LISNATIH POVRĆA ZA REZ MLADIH LISTOVA

1 NOVO! MIŠINA MJEŠAVINA "BABY LEAF" (cvekla Bikor, radić Castelfranco, salata Batavia bionda, divlja rukvica - *Diplotaxis tenuifolia*)

Mješavina za rezanje mladih listova. Možemo sijati cijelu godinu od marta do augusta na otvorenom u povrtnjaku ili na balkonu u posude; od oktobra do marta u plastenicima. Kada su listovi veličine 15-20 cm možemo ih rezati. Obnavljaju se. Možemo više puta sijati, tako da uvijek imamo svježe listove. Možemo ih koristiti kao MIKRO ZELENJE: skratiti biljčice kad su 3-8 cm, 5-10 dana nakon klijanja.

Radić (*Cichorium intybus*)

Zahjeva sunčana područja, hranjiva i vlažna tla. Radić sijemo u redove bilo gdje na prazne gredice u vrtu. Odaberemo nekoliko sorti, tako da ga imamo svježeg iz vrta tokom cijele godine. U proljeće zasadimo sorte Verona i Tržaški salatnik, ostale u ljeto. Radić sorte Palla Rossa 5- Mesola može se sijati u augustu, jer prezimi. U jesen moramo biti strpljivi s radićem, jer formira glavicu kada je dovoljno hladno. Radić je izvrsna i zdrava salata. Sadrži ljekoviti gorki intybin, što mu daje specifičan okus i pospješuje probavu.

2 PALLA ROSSA 3 - jesenski radić • U jesen, zavisno od vremenskih uslova, stvara crvene glavice. Ne prezimi.

3 PALLA ROSSA 5 (MESOLA) - zimski radić • U kasnu jesen i proljeće stvara crvene i kompaktne glavice.

4 CASTELFRANCO - jesenski radić • U jesen, zavisno od vremenskih uslova, stvara crveno pjegave glavice. Ne prezimi.

5 NOVO! VARIEGATA DI LUSIA CROSARA - jesenski radić Krasan glavičasti radić žutobijele boje s vinskocrvenim pjegama. Sije se ljeti i bere u jesen (120 dana). Kod nas je slabo poznat, što znači da je krajnje vrijeme da ga isprobamo.

6 BIANCA INVERNALE - zimski radić • U kasnu jesen i u proljeće stvara zelene kompaktne glavice. Prezimi.

7 PAN DI ZUCCHERO - jesenski radić • U jesen, u zavisnosti od vremenskih uslova, stvara zelene kompaktne glavice. Ne prezimi.

8 VERONA - radić za čitavu godinu • Uzastopnim sijanjem od marta do augusta celo su leto na raspolaganju sveži, zeleni listovi. U jesen listovi pocrvene, a u kasnu jesen i u proljeće oblikuju crvene glavice, koje su odlične i blago gorkog ukusa. Pogodan je i za forsiranje.

→ **KORISTAN SAVJET:** Količina povrća za četveročlanu porodicu

Ako smo ograničeni mjestom za uzgoj povrća, trebamo dobro razmisliti kada i koliko ćemo sijati kako bismo imali optimalnu količinu povrća za četveročlanu obitelj. Obično u određenom razdoblju imamo jeđne vrste povrća previše, a druge premalo.

Okvirna potrošnja za četiri osobe:

- **SALATA:** sijemo svaka dva tjedna, jedan red dužine tri metra.
- **RAJČICA/PARADAJZ:** na otvoreno presađimo 20 biljki.
- **TIKVICE, ČUKINI:** od sredine maja na otvorenome sijemo dvije vrećice sa sjemenom (dvije različite sorte).
- **ROTKVICA:** sijemo svaki tjedan, sjeme iz polovine vrećice.
- **NIZAK GRAH/BORANIJA:** sijemo početkom maja, juna i jula u redove dužine dva metra.
- **GRAŠAK:** sijemo u martu i aprilu u dva reda dužine 4 - 5 metara.
- **MRKVA:** u aprilu, maju i početkom juna sijemo u redove dužine dva metra (svaki put polovinu vrećice sa sjemenjem).
- **PORILUK:** u aprilu presađimo 50 biljki među različite vrste povrća (jedna vrećica).
- **KRASTAVCI ZA SALATU:** krajem aprila sijemo sjeme iz dvije vrećice.

1 NOVO! GRUMOLO BLONDE AMELIORE - zimski radič • Odličan radič koji podnosi jako niske temperature. Oblikuje rozete svjetlozelenih, finih okruglih listova koji su najboljeg okusa u proljeće. Sije se od srpnja do rujna, a bere od jeseni do proljeća.

2 NOVO! GRUMOLO ROSSO - TIP SOLKANSKOG RADIČA - zimski radič • Lijep, na niske temperature otporan, radič koji oblikuje vinskocrvene rozete od jeseni do proljeća. Zimi je manje gorkog okusa nego li ujesen.

3 TRŽAŠKI SOLATNIK - radič za

čitavu godinu • Je radič za rezanje, čiji se ukusni svetlozeleni listovi režu cele godine. Seje se gusto, kako bi listovi ostali nežni i svetli. Dobro prezimi.

Endivija (*Cichorium endivia*)

Endiviji je potrebno je dobro nađubreno vlažno tlo. Sadi se na mestu ranih vrsta kupusa, ranog krumpira, graška, niskog pasulja, luka, cvekle. Je odlično povrće za jesen.

4 DJEČJA GLAVA • Srednje rana sorta za gajenje kasno leti i ujesen. Ne prezimi. Formira veliku rozetu sa širokim, žuto-zelenim listovima.

5 MALAN (=BATAVIA GREEN) • Kvalitetna endivija koja oblikuje rozete veličine 40-45 cm, s kompaktnim srcem zelene boje. Uzgaja se na otvorenom, od ranog proleća do kasne jeseni, a u staklenjaku zimi i u rano proleće.

6 CORNET DE BORDEAUX • Stara je francuska sorta. Valoviti listovi oblikuju rahlu glavicu koja je u obliku korneta. Listovi su masleno žute do zelene boje, veći su od nama znanih endivija i izvanredno dobrog slatkastog ukusa. Režemo još mlade listove jer se obraste, a pustimo je i da se razvije do pune veličine. Za jesenju i zimsku proizvodnju, jer podnosi niske temperature. Posebno dobro podnosi zimu u folijskim tunelima.

7 ENDIVIJA ESCARIOŁ ŽUTA • Srednje rana endivija za uzgoj od kasnog proljeća do kasne jeseni. Ne prezimi. Oblikuje velike kompaktne rozete sa žutom srži.

8 NOVO! KOVRČAVA FINE DE LOUVIERS • Iznimno atraktivna endivija fino razrezanih listova (ČIPKASTIH) koji su odličnog i svježeg okusa. Trenutačno je svjetska uspješnica koja dolazi iz Francuske.

9 ENDIVIJA MJEŠAVINA Čudovita mješavina:

Bubikopf (jesenja žuto zelena eskariolka), **Fiorentina** (zimsko zeleno žuta eskariolka), **Verde a cuore pieno** (zimsko zelena eskariolka), **Fine De Louviers** (kovrčava žuto zelena). Sijemo u vrste na gusto. Ubiramo još mlade listove, kasnije razredimo i pustimo da se različite endivije razviju. Tako da ih koristimo od ljeta do zime.

Matovilac (*Valerianella locusta*)

Sijemo ga od sredine augusta do kraja septembra i to ravnomjerno po cijeloj površini ili u redove (lakše okopavamo). Zasijanu površinu prekrijemo sa nešto zemlje ili slamom, tako da do klijanja osiguramo stalnu vlažnost. Listove beremo pojedinačno ili čak odrežemo cijelu rozetu i pustimo da izrastu novi listovi. Da bolje prezimi, pokrijemo ga s termo pokrivačem. Ne voli korov zato ga treba redovno plijeviti.

10 HOLANDSKI • Rani ukusni matovilac. Listovi su zeleni, dugi, široki, blago hrapavi, mat.

11 LJUBLJANSKI • Rani ukusni matovilac. Listovi su srednje veliki, duguljasti, uski, glatki, sjajni, zelene boje.

12 VERTE DE CAMBRAI - u tipu ŽLIČARA • Ukusni matovilac. Listovi su srednje veliki, ovalni, tamno zelene boje.

→ **KORISTAN SAVJET:**
Sakupljanje vode za zalijevanje povrtnjaka

Voda je za povrtnjak iznimno važna. Vrtne biljke bez zalijevanja jako loše uspijevaju. Zbog toga vodu skupljamo kad je ima dovoljno - u zimi te u proljeće. Kupimo ili sastavimo različite sakupljače vode. Njihova vrsta ovisi o lokaciji i veličini vrta. Ako imamo vrt uz kuću, sakupljamo vodu koja se spušta niz oluk. Kupimo posebnu cijev koju smjestimo u oluk i plastični skupljač. Ako se vrt ne nalazi u blizini kuće, skupljamo kišnicu u bačvu.

Lisnato povrće

Špinat / španać (*Spinacea oleracea*)

Najbolje ćemo ga iskoristiti ako budemo sijali u proljeće i jesen svuda po vrtu, na prazne gredice ili prazna mjesta između već rastućeg povrća. U rano proljeće kada posijemo prvo povrće posijemo između nekih od njih i sjeme špinata. Budući da njegovi korijenovi luče saponine, koje potpomažu rast svog povrća i pospješuju rodnost tla, što ima povoljan učinak na svo povrće. Njegovo lišće se koristi kao malč, površinsko kompostiranje i za zelenu gnojidbu. Miris špinata također odvraća insekte, posebno buhača. Prilikom sjetve moramo uzeti u obzir da špinat ne smije rasti u zemlji koja je pognojena sa svježim stajskim gnojem. Ako ne ubere sav špinat, ima stoga nekoliko načina da ga iskoristimo u povrtnjaku. Špinat možemo jesti sirov ili kuhan neposredno iz vrta.

1 MATADOR • Dobro podnosi niske temperature, pogodna je za proljetnu i jesenju setvu.

Blitva (*Beta vulgaris*)

Blitva vrijedi za delikatesno povrće. Poznata je u primorju, ali odlično raste i u kontinentalnom, hladnijem podneblju. Stabla s okusom šparoga kuhamo na pari kao korabu. Lišće upotrijebimo kao špinat. Prikladna za uzgoj u staklenicima, tunelima i na otvorenom. Također za uzgoj u ukrasnim posudama. Odlično prezimi. Povrće koje ne traži puno.

2 SREBRNOLISNA • Biljka formira krupno i široko lišće na dugim i mesnatim drškama bele boje.

3 BLITVA ŠARENIH BOJA • Oblikuje stabla i rebra u različitim bojama, s velikim zelenim lišćem. Obojene biljke u vrtu su vrlo dekorativne.

4 LISCIA A VERDE DA TAGLIO • Važi za delikatesno povrće. Poznata je u primorju, ali odlično raste i u kontinentalnom, hladnijem podneblju. Oblikuje tanka stabla i tanko i slatko zeleno lišće. Upotrebljavamo je kao španać. Prikladna za uzgoj u staklenicima, tunelima i na otvorenom. Takođe za uzgoj u ukrasnim saksijama. Odlično prezimi.

5 Novozelandski špinat

(*Tetragonia tetragonioides*) **NOVO!**

Ovaj puzeći špinat raste cijelu godinu i ima sočne listove u obliku trokuta. Priprema se jednako kao običan špinat. Sije se tijekom maja na otvorenome, a pojedinačni se listovi beru do kasne jeseni. Osjetljiv je na mraz. Sjeme prije sisanja treba namočiti preko noći. Sije se na udaljenosti od 80 x 80 cm.

6 Malabar špinat (*Basella rubra*)

NOVO!

Jednogodišnja azijska penjačica. Potražuje mnogo toplote, ali inače nije zahtjevan za uzgoj. Odlično raste na sunčanom dijelu povrtnjaka i u velikim posudama na balkonu. Potražuje potporu. U šušu redovno zaljevati. Možemo ga uzgajati i u visećim košarama. Raste brzo i već 55 dana nakon sjetve možemo koristiti mlade, velike i sočne, blago odebljale crvenkaste listove u salati ili kao špinat. Upotrebljavamo ga i za zgušnjavanje juhe, za pripremu stir-fries jela i jela sa čilijem. Tipično je lisnato povrće koje sadrži vitamin A, vitamin C, željezo i kalcij.

→ KORISTASN SAVJET: Zeleni krovovi

Kreiranje zelenih krovova (na individualnim kućama, visokim zgradama, poslovnim i drugim ustanovama (bolnica itd.) projekt je velikih gradova po cijelom svijetu. Krovovi su neiskorišten prostor, a i svakom gradu trebaju biljke, i to ne samo za čišćenje zraka. Zeleni krov uljepšava okolinu. Istovremeno je dobar izolator jer ljeti rashlađuje, a zimi grije, održava prikladnu zračnu vlagu te nas štiti od buke. Kreiranje zelenih krovova jednostavan je projekt. Prvo je potrebno provjeriti nosivost krova kako bi isti mogao izdržati težinu zemlje, vode i biljki. Debljina zemlje za drveće treba iznositi 150 cm, za grmlje 60 cm, a za manje biljke (cvijeće, višegodišnje biljke, tratina, povrće) 30 cm. Potrebno je pobrinuti se za drenažu (otjecanje vode) i zalijevanje, odnosno navodnjavanje. Zeleni krovovi dijele se na ekstenzivne (samo tanak sloj zemlje i niske otporne biljke koje dobro podnose niske temperature i vrućinu) i intenzivne, na kojima možemo aktivno vrtlariti.

Plodovito povrće

Rajčica / Paradajz

(*Lycopersicon esculentum*)

Zahtijeva puno sunca, dobro pognojena tla (kompost, stajsko gnojivo) i dovoljno vode. Raste uz potporu (plastične ili bambus). Dobri susjedi: kupus, peršun, grašak, celer, poriluk (praziluk), špinat, dragoljub.

Zdravi plodovi bez prskanja: Sadimo ga svake godine na istom mjestu u gredici. Odaberemo mu sunčano i toplo mjesto. Prednost imaju dijelovi vrta koji su najviše zaštićeni od kiše. Da biste ga zaštitili od plijesni koja napada u vlažnom ljetu, biljke paradajza pokrijemo, ali i da imaju puno prostora (zraka) i svjetlosti. Folijska koja ne propušta kišu trebala bi biti zategnuta što više iznad biljaka, tako da paradajz ima dosta prostora za rast. Svaki dan pregledamo biljke i lišće na kojima se počnu da pojavljuju sivo-zelene mrlje, otrgnemo i uništimo (po mogućnosti zapalimo).

Paradajz u posudama: Ne zaboravite da paradajz raste vrlo dobro i u posudama. Iskoristite ovu njegovu prednost i sa njim "uljepšajte" terase i balkone. Miris paradajza odbija muhe!

Sadnice sadimo koso i duboko: Sadnice paradajza sadimo što je moguće dublje, jer iz stabla koje je u zemlji izbijaju bočni korijeni. Kada biljka ima više korijenova jača je i zdravija.

Pažnja - temperatura: Paradajz ne stvara plodova na temperaturi ispod 13 °C i iznad 32 °C.

Mali plodovi poput trešnje i slive - paradajz ČERI: Mali plodovi kao trešnja i sliva su idealni za zamrzavanje. Takve ih cijelu zimu dodajemo umacima, supama i drugim jelima. Mali paradajz ČERI je praktičan za jelo, uzgajamo ih u posudama i cijele jedemo. Osveže nas a da se ne pokapamo sa njihovim sokovima.

1 VOLOVSKO SRCE • Visoka bujna sorta. Vrlo krupni plodovi (do 800 g) su karakterističnog oblika "srca", sjajno crvene boje, mesnati, sočni i ukusni.

2 SAINT PIERRE • Vrlo bujna biljka, visokog rasta. Plod je okrugao do malo pljosnat, sa 3-4 rebra, prosečne težine 200 grama, vrlo ukusan. Za potrošnju u svježem stanju i za spremanje soka te koncentrata. Kasna proizvodnja na otvorenom polju uz oslonac.

3 NOVOSADSKI JABUČAR • Srednje rana domaća sorta. Plodovi su okrugli (130-150 g), glatki, intenzivno crvene boje.

4 FINNY F1 - u grozdu • Visok (indeterminantan), otporan, vrlo rodan i zdrav paradajz. Ima okrugle, intenzivno sjajno crvene, ukusne plodove, teške oko 120 grama. Za uzgoj na otvorenom, u tunnelima i staklenicima.

5 CHERRY BABY F1 - čeri • Visok (indeterminantan), srednje rani, otporan, vrlo rodan čeri (cherry) paradajz, koji se dobro prilagođava na različite klimatske i vremenske uslove. Ima okrugle, sjajno crvene, ukusne plodove, teške oko 20 grama. Za uzgoj na otvorenom, u tunnelima i staklenicima. Koristi se svež i smrznut.

6 HEINZ 2005 - niski • Niski ili determinatni paradajz. Plodovi su glatki, okrugli, teški oko 180 g i vrlo mesnati. Sazrijevaju u oko 90 dana nakon presađivanja. Odlični u svježi ili se koriste za pripremu kečapa, umaka ili sokova. Plodovi ne pucaju.

7 GRANDE - niski pelat • Autentična talijanska sorta niskog paradajza PELATA, odomaćena i u našim krajevima. Plodovi su glatki, duguljasti (8 cm dugi), teški 80-90 g, lijepe tamno crvene boje. Sazrije u oko 120 dana nakon presađivanja. Biljka je moćna, obilno rodi i dobro je otporna na bolesti. Odlična kao svježja, za kuhanje (umaci), konzerviranje i sušenje.

Patlidžan (*Solanum melongena*)

8 DOMAĆI SREDNJE DUGI (VIOLETTA LUNGA) • Rana sorta. Biljke su visine od 60-70 cm sa 3-4 grane sa 5 plodovima. Plod je izduženo kruškastog oblika, tamno ljubičast, jakog odsjaja. Meso je tvrdo i zeleno belo. Zahteva zemlju đubrenu stajskim đubrivom i sunčano mesto.

Paprika i feferoni (*Capsicum annuum*)

Paprika traži hranjivo tlo i sunčani položaj. Osjetljiva je na niske temperature. Redovno zalijevamo. Biljke obavezno zastremo. Tijekom suše zalijevamo. Biljkama nudimo potporu (mreža). Prvi plod odstranimo da ne bi zaustavljao rast. Plodove kasnije redovno beremo kako bi mogli nastati novi. Gnojimo obilno, može kompostom, stajskim gnojem ili organskim gnojivima. Gnojimo svakog mjeseca od početka cvatnje do kraja sazrijevanja. Miješani usjevi: pojedinačne biljke možemo posaditi u gredice mrkve i kupusa te uz paradajz.

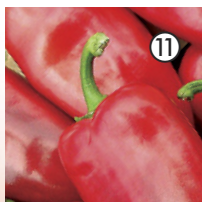
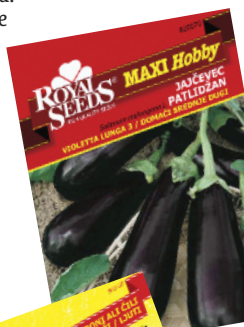
9 ŠOROKŠARI • Domaća, srednje kasna (100 dana) rodna sorta. Plodovi prizmatičnog oblika, belo žute boje, slatki i ukusni, mase 90-130 g. Koristi se u svježem stanju, za punjenje i konzervisanje.

10 KALIFORNIJSKO ČUDO • Srednje kasna (100 dana) rodna sorta. Plodovi prizmatičnog oblika, zelene i crvene boje, slatki i ukusni, mase 90-130 g. Koristi se u svježem stanju.

11 KURTOVSKA KAPIJA • DOMAĆA, kasna sorta (ca. 125 dni) za pečenje, zamrzavanje i prerađu. Biljka je snažna, kompaktna, visokog rasta, visećih plodova. Je duga kapija (12-16 cm), u tehnološkoj zrelosti tamnozeleno, a u biološkoj intenzivno crvene boje, krupan, debelook perikarpa.

12 SLONOVO UVO • SRPSKA SORTA, slatka je paprika "ajvaruša" s velikim i mesnatim plodovima koji vise na biljki. Zelena boja se u zrelosti promjeni u crvenu. Ima od 150 g pa do 250 g. Otporna je na bolesti i daje stabilne plodove. Za svježje konzumiranje, pečenje i pripremanje ajvara. Sadrži dragocjene vitamine, pogotovo vitamin C i puno minerala.

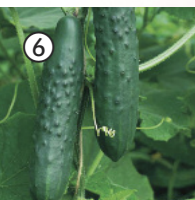
13 BOTINSKA ŽUTA (BELI KALVIL) • Tip paradajz-paprike. Domaća je, srednje kasna sorta (110 dana). Plodovi su sočni, srednje veliki, tipično mliječno-bijele do žute boje. Okusna je i mirisna paprika. Odlična za svježje konzumiranje i kiseljenje. Sadrži dragocjene vitamine, pogotovo vitamin C i puno minerala.

Plodovito povrće

NOVO!

1 NOVO! PAPRIKA SOMBORKA • To je srpska sorta, najranija sorta BLAGO LJUTE polu-babure, kupastog oblika, težine 60-90 g. Meso je krto i sočno, debelo, u tehničkoj zrelosti žute, u botaničkoj crvene boje. Bere se 5-6 puta u sezoni. Je tolerantna prema najčešćim prouzročivačima bolesti paprike. Koristi se za raznovrsne načine prerade.

2 FEFERONI SLATKI • Sladak je i dug feferon (15 cm dug, 2,5 cm u promjeru). Ima tanku kožu. Svjetlo zelena boja u zrelosti se promjeni u crvenu, narančastu ili žutu. Biljka je velika, kompaktna, vrlo rodna. Feferone možemo konzumirati svjež, sušiti ili ukiseliti. Sazrijevanjem počne oko 80 dana nakon presađivanja.

3 FEFERONI LJUTI ŽUTI • Srednje rana sorta (oko 100 dana). U tehnološkoj zrelosti plod je zelen a u fiziološkoj intenzivno žute boje. Plod je sitan, tanak i gladak, oko 7-11 cm, sadrži alkaloid kapsaicin, intenzivno ljutog ukusa. Pogodan je za svežu potrošnju i industrijsku preradu.

4 FEFERONI LJUTI CRVENI • Srednje rani (90 dana), ljuti feferoni (dugi 7-11 cm), tamno zelene boje postaju intenzivno crveni u fazi zrelosti. Jedemo ih sirove, mada su također pogodni za kiselenje.

Krastavac (*Cucumis sativus*)

Krastavac zahtijeva dobro pognojeno tlo, tako da prije sadnje obilno pognojimo sa kompostom ili stajskim gnojem. Čak i za vrijeme rasta ga prihranjujemo sa stajskim gnojem ili nekim drugim gnojivom. Dobro raste samo ako ima dovoljno toplote i vlage, zato tlo oko biljaka obavezno prekrijemo sa biljnim ostacima, slamom ili crnom plastičnom folijom. Zahvalni su nam na zavjetrini. Budući da su penjačice, možemo instalirati plastičnu mrežicu uz koju se penju i kao takvi su zdraviji i duže rađaju. Uz krastavac obvezno posadimo različite bosiljke, jer privlače pčele i pospješu rast, kao i celer i kopar.

5 DARINA F1 • Ran, rodan hibrid otporan na bolesti. Plodovi su krupni, tamno zeleni i ne dobijaju gorak ukus. Gaje se na otvorenom, u tunelu i stakleniku.

→ **KORISTAN SAVJET:** *Kulinarski kutak - povrće je lijek*

O tome se dosta govori i piše pa ću teško sažeti sve što želim reći. Gotovo je nemoguće ukratko sažeti sve hranjive tvari koje povrće sadrži, navesti zašto ih naše tijelo treba, što liječe i koje ih povrće sadrži.

UNATOČ TOME, UKRATKO:

- **NESUMNJIVO VRIJEDI DA JE NAJBOLJE POVRĆE ONO KOJE RASTE U DOMAĆEM VRTU** (svjež ili sušeno, zamrznuto, ukiseljeno, prerađeno u sokove i umake, skladišteno u letvaricama/kutijama ili hladnim podrumima).
- **AKO POVRĆE NEMAMO KOD KUĆE, KUPUJEMO SEZONSKO** (ljeti kupujemo ono što raste ljeti u našoj široj okolini, isto činimo i zimi, kada kupujemo i povrće ukiseljeno na što prirodniji način).
- **NAJBOLJE POVRĆE KOJE MOŽETE KUPITI JEST SVJEŽE, KOJE JE PUTOVALO ŠTO KRAĆE TE KOJE JE ŠTO KRAĆE VRIJEME PROVELO U SKLADIŠTU** (zbog toga povrće domaćeg izvora ima prednost).
- **JEDEMO RAZNOVRNSNO I VIŠE PUTA DNEVNO.**

→ **KORISTAN SAVJET: Tlo prekrijemo kompostom**

Kompost je obavezan u povrtnjaku jer je osnova za kvalitetno tlo koje omogućava zdrav rast povrća.

Kompost je odličan i za prekrivanje (zasjenjenje) tla među biljkama za vrijeme rasta. Tlo u povrtnjaku i u jesen pokrijemo kompostom debljine 3 - 5 centimetara (ostavimo ga samo na površini).

Radi se o jako učinkovitom rješenju (prednost kod prekrivanja ima što finiji, sitan kompost):

- gredice su uvijek spremne za sjetvu i sadenje;
- kompost sadrži mnogo sitnih dijelova crne boje zbog čega se tlo u proljeće brže zagrije, a ljeti bolje zadržava vlagu;
- puževima NE nudi utočište te ih znatno manje privlači jer se površina komposta brzo presuši te ne sadrži organske tvari koje se nisu razgradile;
- utočište NE nudi ni voluharicama;
- na površini komposta ne nastane kora te dobro propušta vodu zbog čega otpada potreba po okopavanju;
- odlično štiti tlo te ga poboljšava jer nudi hranu mikroorganizmima i kišnim glistama u tlu.

6 DOLGE ZELENE • Za salatu sa krupnim tamno zelenim sočnim plodovima.

7 MARKETER • Za salatu sa krupnim tamno zelenim sočnim plodovima.

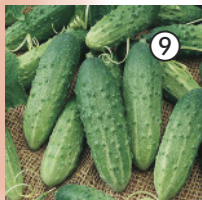
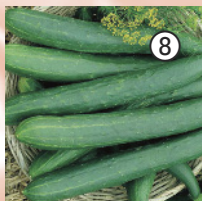
8 TASTY KING F1 - HOLANDSKI TIP • Rani hibrid dugog holandskog tipa krastavca, koji je poznat po prijatnom ukusu. Krastavci su tamno zeleni, glatki, dužine oko 25 cm. Gajimo ih od ranog proleća do kasne jeseni na otvorenom, u tunelu i stakleniku. Tolerantni su na bolesti i otporni na vrućinu. Lako se uzgajaju i obilno rađaju.

9 LEVINA F1 - KORNİŠON • Odličan je hibrid krastavaca za ulaganje, koji je otporan na bolesti i ne dobija gorak ukus. Redovno beremo sitne zelene plodove, da bi izrastali novi.

10 PARIŠKI KORNİŠON • Odlični, hrskavi krastavci za kiseljenje.

11 NOVO! EGZOTIČNO! KRASTAVCI TRUE LEMON - OKRUGLI, ŽUTI • Stara sorta (iz 1894. godine) posebnih krastavaca okrugla oblika (veliĉine jabuke). Jestiva kora limunsko je žute boje (nije ih potrebno guliti). Soĉni su, blago kiselkasti (sliĉno okusu limuna) i nikad ne gorĉe. Ne zahtijevaju mnogo, dobro podnose sušu te su otporni na plijesan. Dozriju 60 - 70 dana nakon sjanja. Vrlo su ukusni i svježi i ukiseljeni. Sto se više beru, to više rastu.

 Semina
WEB TRGOVINA
www.semينا.si

Plodovito povrće

Tikvice ...

(*Cucurbita pepo*)
Cucurbita
patissonata)

- **đuguljaste i pljosnate**
- **culkini i patišonke**
- **rastu grmoliko**
- **nemaju posebnog okusa**
- **ne skladište se**

... i Tikve ili bundeve

(*Cucurbita maxima*,
Cucurbita moschata)

- **vrtno tikve ili bundeve ili zimske tikve**
- **rastu na dugim vriježama**
- **različitim su oblika, boja i okusa**
- **odlične su za skladištenje**

Uzgoja je jednostavna: sunčano mjesto, mnogo hranjiva i mnogo vlage. Dobro gnojimo, zalijevamo pod list i tlo prekrivamo slamom ili drugim biljnim ostacima. Pazimo da imaju dovoljno prostora za rast. Ako imamo malo prostora, popenjemo bundeve na ogradu ili ih posadimo na jednu od kompostnih gomila. Najbolje rastu u mješovitom usjevu sa grahom, kukuruzom, dragoljubom i cvijećem koje privlači pčele (npr. suncokret, cinije, korijander). Tikvice redovno trgamo da rastu nove, tikve pokupimo u jesen kada sazriju i skladištimo ih do proljeća.

1 GREYZINI F1 - TIKVICE • Svetlo zelene tikvice sa bjelim i tamno zelenim prugama.

2 DIAMANT F1 - TIKVICE • Tamno zelene i sočne tikvice.

3 INDATLAN FEHER - TIKVICE • Belo zelene tikvice.

4 BIANCA DI TRIESTE - BELE TIKVICE • Tikvice su zelenkasto bijele i ukusne.

5 SOLEIL F1 - ŽUTE TIKVICE • Tikvice su atraktivne žute boje. Odlične su za pripremu salata, raznih supa i testenina.

6 HOKKAIDO UCHIKI KURI - TIKVA ILI BUNDEVA • Hokkaido su odlične zimske narandžaste tikve kruškastog oblika, težine 1,5-2,5 kg, s narandžasto crvenim mesom. Koriste se za pečenje, pohovanje, za variva i supe. I za ukras.

7 BUTTERNUT WALTHAM - TIKVA ILI BUNDEVA • Zimske tikve sa narandžastim mesom posebnih su oblika, pa su prikladne za dekoraciju, a i odličnog su ukusa (poput lešnika).

8 TIKVA MUSKATNA • Tikve imaju velike rebraste plodove težine 5-25 kg, sa narandžastim, slatkim mesom koje možemo koristiti za spremanje različitih ukusnih jela. Zeleni plodovi tek u jesen za vreme čuvanja ili skladištenja dobiju narandžastu-žutu boju.

9 CONNECTICUT FIELD - TIKVA ILI BUNDEVA • Je velika svetlo narandžasta glatka tikva sa sočnim žutim mesom. Teška je 7-11 kg. Jestiva je za ljude i za životinje. Primerna je i za dekoraciju i za noć veštica. Sazri za 110 dana.

10 ATLANTIC GIANT TIKVA • Je velika, ovalno okrugla, blago rebrasta i glatka, žute boje sa sivim nadahnućem. Meso je žuto. Sazrijeva od 100 do 125 dana nakon presađivanja. Koristi se kao hrana za ljude, stočna hrana i kao ukras. Težiti može i do 100 kg.

11 NOVO! ULJNA TIKVA GLEISDORFER ÖLKURBIS • Riječ je o najproširenijoj europskoj sorti za ekološki i konvencionalni uzgoj, za industriju proizvodnje ulja i pekarsku industriju. Sazreli plodovi karakteristične su žute boje sa zelenim prugama. Sjeme je moguće

→ **KORISTAN SAVJET:** Obavezna je upotreba koprene

Koprena dobro propušta zrak (70 - 75 %). Ako je pažljivo upotrebljavamo (što znači da je prije skladištenja očistimo i osušimo, skladištimo u tamnom i hladnom prostoru, na listiću označimo njezine dimenzije kako bismo si olakšali rad u proljeće), možemo je upotrijebiti više puta.

RANO PROLJEĆE • Koprenom prekrivamo zasađene gredice kako bi tlo i zrak iznad tla ostali topliji. U toplom su tlu mikrobiološki procesi aktivniji zbog čega i biljke brže i bolje rastu. Koprena istodobno održava višu vlažnost tla i zraka pri tlu što utječe i na bolji rast. Pri prvoj sjetvi na otvorenom počnemo s pokrivanjem tla. Unatoč pokrivanju treba biti dovoljno toplo, a tlo ne smije biti previše vlažno. Ako pokrijemo vrt, povrće će rasti sigurnije i brže.

Gredice koje smo pokrili u martu, otkrijemo najkasnije početkom maja. Sijanje krastavaca, tikvica, graha, dakle svih vrsta povrća koje smo sijali krajem aprila, otkrijemo kasnije - nakon klijanjai kad prođe opasnost mraza.

PROLJEĆE / LJETO - TUNEL S KOPRENOM • Ljeti možemo pokrivanjem zaštititi biljke od napada insekata i vrućeg sunca tako da ćemo napraviti tunel (više zraka). Luk zaštitimo od lukove muhe (maja), kupusnjače od kupusnog bijelca, mrkvu od mrkvine muhe, krumpir od krumpirove zlatice, a različite ostale vrste povrća od buhača, skakavaca, lisnih minera, zeca, ptica, a možda čak i zoza.

JESEN / ZIMA • Ujesen preko noći pokrijemo povrće koje nije otporno na hladnoću (papriku, nizak grah, tikvice, tikve) kako bi duže sazrijevalo. Matovilac, špinat, poriluk i kelj možemo pokriti i preko zime (povrće skupljamo ispod snijega).

jednostavno odvojiti od mesa, a plod sadrži veliku količinu ulja (48 - 50 %). Raste na dugim vriježama zbog čega se može sijati u redove s razmakom od 210 cm. Tlo znatno gnojimo organskim gnojivom (stajski gnoj). Ne podnosi hladnoću (mlade biljke smrznu pri temperaturi -1 °C) i jako visoke temperature (više muških cvjetova).

Lubenica (*Citrullus lanatus*)

12 CRIMSON SWEET • Srednje kasna, bujna sorta (90 dana). Plod je okrugao, svetlozelene boje sa tamnozelenim prugama, sa masom 9-11 kg. Meso je tamno crveno, nežno i slatko. Za uzgoj u tunelima i na otvorenom. Otporna sorta, koja dobro podnosi transport.

Dinja (*Cucumis melo*)

13 ANANAS • Srednje rana sorta (90 dana). Plodovi, teški 1,5-2,0 kg, su mrežaste kore, žute boje sa slatkim i aromatičnim narandžastim mesom. Biljci je potrebno dosta hraniva, vode i toplote (teren zastiramo kompostom).

14 MEDNA ROSA • Srednje rana sorta (105-110 dana): dinje (1,6-1,8 kg) su žute boje s ukusnim slatkim i aromatičnim zelenkasto bijelim mesom.

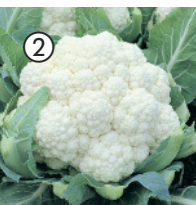

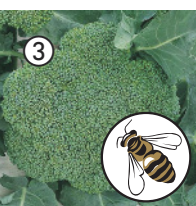
Kupusnjače

Karfiol / Cvjetača

(*Brassica oleracea*)

Karfiol dobro raste na tlima sa dovoljno vlage i da nije prevruće. Potražuje mnogo hranjiva, veoma je zahvalan za kompost. Dobri susjedi u mješanom usjevu: paradajz, celer (rastući skupa oba povrća daju bolji prinos), niska boranija i facelija. Slabi susjedi: krumpir, ostale kupusnjače i luk.

1 SNEŽNA GRUDVA/SNOWBALL • Ovo je srednje kasna sorta (110-120). Cvjetna ruža je snježno bele boje, kompaktna i nježna. Prosječna masa je 0,8-1,5 kg, s prečnikom 16-18 cm.

2 FUJIYAMA F1 • Odličan hibridni karfiol, koji sazri oko 60 dana po presađivanju. Oblikuje lijepe, snježno bijele glavice teške oko 1,2-1,5 kg. Rodi pouzdano i obilno. Za kasno ljetnu i jesenju proizvodnju.

Brokula

(*Brassica oleracea*)

Ukusna je, bogata vlaknima, mineralima i vit. C i A. Sjeme posijemo u sanduk 5-7 sedmica prije presađivanja na otvoreno. Na otvoreno sijemo (od marta do juna), čim se može obrađivati vrtno tlo. Presađujemo od aprila do jula na razmak 40x50 cm. Nešto prije cvatnje odrežem glavnu mesnatu cvat, sa strane će izrasti drugi, manji. Čarobna brokula nam daje ukusne cvati cijelo ljeto do kasne jeseni. Na Primorju i zimi. Za zimu brokulu možemo zamrznuti. Dobar joj je susjed celer. Brokula voli puno

svjetla i vlage, a suha pješćana tla nisu pogodna za uzgoj. Napomena: prilikom presađivanja sadnice posaditi tako da niže lišće na stabljici dodiruje tlo, tako zaštitimo korijenski vrat i potičemo rast korijena.

3 CALABRESE NATALINO (CORVET) • Oblikuje sivo zelenu ružu. Po rezanju glavne ruže, oblikuju se male sporedne ruže koje se režu u kasnu jesen.

Kupus (*Brassica oleracea*)

Kupus će rasti tamo gdje ima dovoljno vlage i nije prevruće. Treba puno hranjivih tvari, vrlo će nam biti zahvalan za kompost. Najbolje prezimi u dobrom podrumu u drvenim gajbama sa ili bez glavnog korijena. Dobri susjedi u mješovitom usjevu: niski grah, grašak, mrkva, zelena salata, celer, paradajz, facelija, kamilica, kim (pojačivač ukusa). Slabi susjedi: češnjak, ostale kupusnjače, luk.

Za rani kupus: za sadnice sijemo u početku aprila u toplu gredu, grijan staklenjak ili u sanduk na prozoru i to 0,3-0,5 g

→ KORISTAN SAVJET: Opća pravila kod kupusnjača

Uzgjajamo kvalitetne sadnice. Kupusnjače su nezasitno povrće, trebaju mnogo hranjivih tvari (dušika) i vlage. Kompost je obavezan. Pokrivanje tla pokošenom travom jako je korisno.

Nikad ih ne sadimo na isto mjesto u gredi, a neće rasti ni u susjedstvu. Na istu ih gredu sadimo svake četiri godine.

Protiv štetnika (kupusnog bijelca, bijele mušice, stjenice) zaštitimo ih tako da između biljaka ostavimo što veći razmak (četiri na četvorni metar). Presadimo ih po cijelom vrtu među ostale biljke. Ako tlo ne pokrijemo (malčiramo), često ga okopavamo (kad biljke kupusnjača NISU VLAŽNE).

Ako uzgajamo više vrsta kupusnjača, u povrtnjak ne sijemo gorušicu, uljanu repicu ili druge sorte krstašica za zelenu gnojidbu. Za zelenu gnojidbu sijemo lepirnjače (grčko sijeno, djeteline), faceliju i heljdu. Kupusnjače najbolje rastu tamo gdje su prije rasle lepirnjače, kao što su grašak i grah.

Kupusnjače skupljamo pravodobno (kad su zrele), kad je suho i ne pada kiša jer prilikom kiše i kad je maglovito upiju previše vlage zbog čega počnu truliti.

za 10 m². Na otvoreno sadimo aprila i maja na razmak 50x60 cm. Glave beremo u junu i julu.

Za kasni kupus: za sadnice sijemo u početku maja na otvoreno i to 0,3-0,4 g za 10 m². Sadimo maja i juna na razmak 50x60 cm. Glave beremo od septembra do novembra.

4 NEW MIRODIMARU F1 • Rani, otporni hibrid (65-70 dana), koja obrazuje okruglu, kompaktnu glavicu, plavozelene boje. Prosječna masa glavice je 1,5 kg. Savršeno se prilagođava različitim klimatskim i vremenskim uslovima.

5 DITMAR • Srednje rana sorta (90 dana), koja obrazuje ovalnu, zbijenu glavicu, žutozelene boje. Prosječna masa glavice je 1 kg. Je tradicionalna europska sorta.

6 FUTOŠKO • Srednje kasna prinosa sorta (90-100 dana), veoma ukusna. Glave su okruglo pljosnate i čvrste, posebno zelene boje, teške 2-3,5 kg. Tolerantan je prema niskim temperaturama. Odličnog je kvaliteta za svežu potrošnju, a posebno za kiseljenje u jesenjem periodu.

7 NOVO! GOLDEN OXHEART - ŠILJASTI KUPU • Poznata i stara talijanska sorta (150 godina) šiljastog kupusa koja dozori približno 100 dana nakon sijanja. Težina glava iznosi približno 1,5 kg. Odličan za mali vrt. Nježnog je okusa i primjeren za pripremu raznovrsnih jela s kupusom.

8 SLAVA • Srednje kasna sorta (120 dana). Glave su okruglo pljosnate, žučkasto zelene boje. Ukusan kupus za svežu potrošnju i kiseljenje.

9 VARAŽDINSKO 2 • Kasna domaća sorta (140 dana). Glava je okruglo pljosnata, tvrda s tankima listovima žuto zelene boje. Odličan kupus za kiseljenje i skladištenje.

Kupusnjače

Crveni kupus (*Brassica oleracea*)

Crveni kupus ima najblažu aromu među kupusnjačama. Zbog djelovanja antocijana crveni kupus reagira na kiselo ili ba- zično tlo. U kiselom tlu glave postanu crvenkaste, a u bazič- nom plave. Isto vrijedi u kuhinji. Ako crvenome ku- pusu dodamo ocat ili vino, postane crvenkast, a ako mu dodamo šećer, postane plav.

1 ROXY • Kasna sorta (140 dana), koja obrazuje ovalnu okruglu, zbijenu glavu, ljubičasto crvene boje. Prosječna masa glave je 1,6-2 kg.

Kineski kupus (*Brassica pekinensis*)

2 YUKI F1 • Rani hibrid, 70 dana. Glave, teške oko 2 kg, su kompaktne i lijepe. Blagi okus i privlačni izgled čine kineski kupus poželjnim povrćem za kuhanje, te sirov kao sastojak u salatama. Najbolje raste na humusnim, strukturnim, srednje teškim tlima s većim vodnim kapacitetom. Dobro raste u društvu graška, graha, korabice i špinata.

Kelj (*Brassica oleracea*)

3 VERTUS • Kasna sorta (140 dana), koja obrazuje okruglu glavu, zelene boje. Prosječna masa glave je 1,8-2 kg.

Kelj pupčar (*Brassica oleracea*)

Sijemo ga sredinom maja, a sredi- nom junija ga presadimo. Oko biljke trebamo ostaviti 50 cm pros- tora (u svim smjerovima). Krajem septembra, do sredine oktobra otkinemo mu vršni pup (glavice, odnosno pupovi brže će se razviti). S berbom možemo početi nakon prvog mraza i kad pupovi imaju promjer oko 1 cm, što je početkom novembra, do kraja januarja.

4 CITADEL / LONG ISLAND • Kasna sorta (130 dana). Pupovi su mu svetlo zelene boje, jednolično raspoređeni duž stabljike. Otporan na mraz i trulež. Koristi se za svežu potrošnju i za industrijsku preradu (zamrzavanje).

5 Stočni kelj (*Brassica oleracea* var. *medullosa*)

Visoka je biljka (do 1,5 m) sa stablom poput srži i brojnim velikim sočnim listovima. Daje velike plodove zelene mase, dobro prezimi i preko zime ostane zelen. Odličan je za voluminozno stočnu hranu od jeseni do proljeća (polaganje ili paša). Prikladan je i za gnojenje. Od sočnog lišća možemo pripremiti i poneko zanimljivo jelo.

Lukovičasto povrće

Praziluk / Poriluk / Prasa

(*Allium porrum*)

Praziluk zahtjeva plodna srednje teška zemljišta i dovoljno vlage. Sijemo na gusto, razređujemo, uživamo mladog ili ga presadimo svugdje na prazna mesta u vrtu. U mješovitom nasadu je odličan susjed jagodama, mrkvi, celeru, paradajzu, salatama i kupusnjačama.

6 CARENTAN • Srednje kasna sorta, vrlo ukusna i kvalitetna, koja mraz dobro podnosi.

7 DOMAĆI DUGI • Kasna jesenja sorta, vrlo ukusna i kvalitetna. Osjetljiv je na mraz. Beli deo stabla je veoma dug (do 60 cm).

→ KORISTAN SAVJET: Dubina korijena

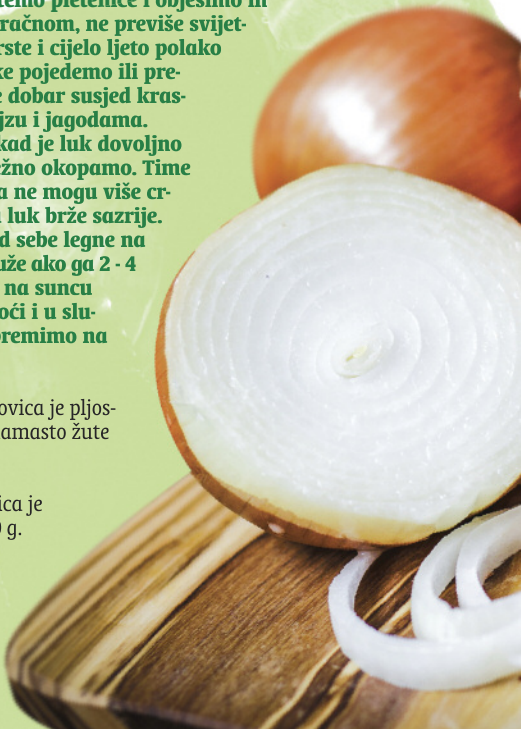
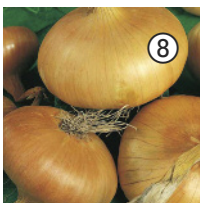
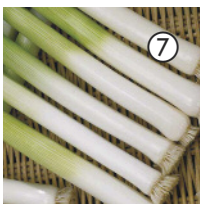
- Korijeni povrća rastu različito duboko što ovisi o tlu i vremenu.
- Korijeni salate, korabice, rotkvice, luka, češnjaka, matovilca i špinata rastu do 30 cm u dubinu.
- Cvjetača, grah, krastavci, bob, brokula, mrkva, poriluk, cikla, celer, paprika, grašak i rajčica rastu od 30 do 60 cm u dubinu.
- U dubini od 60 do 100 cm pronalazimo korijene kupusa, kukuruza, pastrnjaka i šparoga.

Luk (*Allium cepa*)

Luk se dobro skladišti: ispletemo pletenice i objesimo ih preko zime u hladnom, prozračnom, ne previše svijetlom prostoru. Sijemo ga u vrste i cijelo ljeto polako razređujemo. Išcupane biljke pojedemo ili presadimo negdje u vrtu. Luk je dobar susjed krastavcu, mrkvi, salati, paradajzu i jagodama. Ljetina: prema kraju rasta, kad je luk dovoljno velik, zemlju oko biljaka nježno okopamo. Time pokidamo korijene koji onda ne mogu više crpiti dovoljno vode zbog čega luk brže sazrije. Luk je zreo kad lišće samo od sebe legne na tlo. Luk možemo skladištiti duže ako ga 2 - 4 dana nakon berbe ostavimo na suncu (pažljivo ga okrećemo). Po noći i u slučaju kiše pokrijemo ga ili spremimo na suho mjesto.

8 HOLANDSKA ŽUTA • Lukovica je pljosnato-okrugla, mase 80-120 g, slamasto žute boje.

9 PTUJSKA RDEČA • Lukovica je pljosnato-okrugla, mase 80-120 g. Suvi ovojni listovi su čvrsti i dobro obavijaju lukovicu, crveno smeđe crvene boje. To je ljuta sorta. Dobro se čuva.

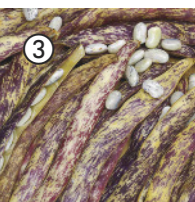

Mahunarke

Boranija / Pasulj / Grah

(*Phaseolus vulgaris*)

Ako je hladno, kad je posijan, pokrijemo ga sa koprenom ili ga sijemo u plastične tunele. Sa azotom se obezbijedi sam jer ga fiksira preko svog korijena iz zraka. Zato ga ne gnojimo sa stajskim gnojivom. Za zalijevanje će nam biti zahvalan. Dobri susjedi: rajčica, krastavac, dragoljub, kupus, zelena salata, celer i cikla. Timijan u njegovoj blizini štiti ga od napada lisne uši.

1 BERGGOLD / NISKI za žute okrugle mahune • Niska, rana sorta (60 dana). Biljka je jaka i zdrava. Svetlo žute mahune su okrugle i ukusne.

2 SUPERNANO GIALLO / NISKI za žute pljosnate mahune Niska, rana sorta (70 dana). Žute mahune su pljosnate i ukusne.

3 ČUDO PIEMONTA / NISKI za šarene mahune i zrno Niska rana sorta (sazri za 55-60 dana) za mahune i zrnje. Vrlo ukusne mahune bez niti su pljosnate, široke i mesnate, ljubičasto mermerne. Kuvanjem se oboje žuto. Seme je šareno. Podnosi sušu.

4 STAROZAGORSKI / NISKI za zelene pljosnate mahune Niska, rana sorta (60 dana). Biljka je visoka i jaka. Zelene mahune su pljosnate i ukusne.

5 FRENCH NAVY / NISKI za zelene pljosnate mahune PROFESIONALNA SORTA. Niska, vrlo rana sorta (50 dana). Biljka je jaka i zdrava. Svjetlo zelen mahune su pljosnate i duge 15-16 cm te ukusne.

6 HARVESTER SEL. SAVIO / NISKI za zelene okrugle mahune PROFESIONALNA SORTA. Niska, rana sorta (60 dana). Biljka je jaka i zdrava. Zelene mahune su okrugle i ukusne.

7 TOP CROP / NISKI za zelene okrugle mahune • TRADICIONALNA EUROPSKA SORTA. Niska, rana sorta (60 dana). Biljka je jaka i zdrava. Zelene mahune su okrugle i ukusne.

8 TREŠNJEVAC / NISKI za šareno zrno • Niska, rodna sorta, šarenkastog zrna za svežu potrošnju i sušenje. Sazri oko 70 dana.

9 BORLOTTO LINGUA DI FUOCO SEL. ESTREMO / NISKI za šareno zrno • PROFESIONALNA SORTA. Niska, rodna sorta šarenkastog zrna za svežu potrošnju i sušenje. Mahune su duge 15-17 cm sa 7-8 zrna. Ubiranjem mahuna počinjemo 85-90 dana. Za uzgoj na otvorenom, u tunelu i stakleniku.

10 NOVO! SLAVONSKI ZELENI / NISKI za zeleno zrno DOMAĆA, niska sorta (dozrijeva za 75-80 dana). Biljka je srednje visoka i jaka. Neke biljke su malo više. Sjeme je bubrežnog oblika, lijepe svjetlo zelene boje i vrlo ukusno.

11 BORLOTTO LINGUA DI FUOCO / VISOK za šareno zrno Visok, bujno rastući grah, koji treba oslonac. Koriste se ukusne mlade mahune (20-22 cm) i suho zrno (crveno i bijelo šareno).

ZAŠTO BISMO SADILI VISOKI GRAH (BORANIJU)?

S njime imamo nešto više posla: priprema potpornih palica, njihovo namještanje u zemlju, sjetva, ogrtanje, okopavanje, prema potrebi vezivanje, u suši zalijevanje, uklanjanje korova i pokrivanje tla.

Međutim, visoki grah ima mnogobrojne prednosti:

- biljke su jako otporne i dobro rastu u svim vrstama tla i u svim uvjetima;
- visoki grah raste prema gore i iskoristi „zračni prostor“ povrtnjaka zbog čega lišće ostaje sigurno od puževa, a između njega i stalno puše zbog čega ono ostaje suho te nije izloženo napadima bolesti;
- neke sorte rastu i do 3 m visoko. Sadimo ih i uz kukuruz ili suncokrete;
- na tlu ostane prostor za tikve i tikvice;
- zrele mahune (za mahune i zrna) beremo redovito, ovisno o sorti, od augusta do kraja septembra (ovisi o hladu);
- kasno ujesen možemo pobrati sav grah za zrna, iako zrna još nisu zrela jer ih možemo posušiti;
- grah ima visoku hranjivu vrijednost:
 - u zrnu se nalazi 21 - 24 % bjelancevina (kao u piletini),
 - zrna sadrže puno željeza: 20 mg na 100 g (više nego špinat),
 - grah apsorbira manje štetnih tvari iz tla i zraka nego ostalo povrće.

NOVO!

Kako uzgajamo visoki grah (boraniju)

Odaberemo potporne palice koje trebaju biti debljine do 5 cm (na debljima grah klizi) i dužine do 3 m. Gurnemo ih u zemlju približno 50 cm duboko kako bi ostale stabilne. Ako palice u parovima gore prekrstimo i napravimo konstrukciju od dva do tri para, dobijemo jako gustu zelenu stijenu. Visoki grah sijemo tako da NE radi sjenu povrtnjaku. Klijanje ćemo ubrzati ako sjeme preko noći namočimo u vodu. Također ga možemo na dva dana namočiti u blagi čaj od kamilice. Radi se o staroj tehnici dezinfekcije sjemena kojom uništimo gljivice koje zaustavljaju klijanje i rast. Za vrijeme rasta (i do četiri mjeseca) gnojimo, najbolje kompostom.

Grah NE podnosi mraz pa ga ne sijemo prerano, pogotovo ako je vremenska prognoza loša. U krug oko palica rasporedimo osam do deset sjemena. Pokrijemo slojem zemlje debljine 2 do 3 cm. Možemo sijati po dva sjemena zajedno kako bi si klice međusobno pomogle pri probijanju eventualne kore. Mlade biljke obvezno ogrčemo, omotat će se oko bilo čega, i oko susjednih biljki. Upravo im zbog toga pomažemo te ih preusmjerimo prema palici. Berbom počnemo od 10 do 11 tjedana nakon sjetve, približno od kraja junija nadalje, ovisno o sorti i vremenu sjetve. Beremo redovito. Beremo jako mlade mahune za grah mahunar (možemo ih ukiseliti), a malo veće mahune s oblikovanim zrnima upotrebljavamo za kuhanje mladog zrnja. Kad grah sasvim sazri, biljke pri tlu odrežemo, a korijene ostavimo u tlu jer će tlo obogatiti dušikom. Skladištimo suha zrna.

Mahunarke

1 BORLOTTO LINGUA DI FUOCO 3 SEL. EXTRA / VISOK za šareno zrno • PROFESIONALNA SORTA. Visok, bujno rastući, koji treba oslonac. Koriste se ukusne mlade mahune (20-22 cm) i suvo zrnje (crveno-belo šareno). Ubriranje mahuna počinjemo oko 80 dana po sjetvi. Za uzgoj na otvorenom, u tunelu i stakleniku.

2 ANELLINO WAX YELLOW / VISOK za žute okrugle mahune
Visoka, bujno rastuća sorta, koja treba oslonac. Koristimo ukusne, okrugle i žute mahune. Ubriranjem mahuna počinjemo oko 75-85 dana.

3 ANELLINO DI TRENTO / VISOK za savijene šarene mahune
Visok grah, bujnog rasta (2 m), koji odlično podnosi različito vrijeme. Mahune su savijene, okrugle, zelene su boje, išarane ljubičastim linijama. Mahune nisu nitaste, odličnog su i ugodnog okusa. Zrna su išarana ljubičastim linijama. Konzumiraju se mahune i zrna.

4 JERUZALEMSKI / VISOK za žute pljosnate mahune
Visoka, bujno rastuća sorta, koja treba oslonac. Koristimo žute, mesnate i vrlo ukusne mahune. Ubriranjem mahuna počinjemo oko 90-100 dana.

5 MERAVIGLIA DI VENEZIA A GRANO NERO / VISOK za žute pljosnate mahune • Visoka, bujno rastuć sorta, koja treba oslonac. Koristimo ukusne, velike, široke i pljosnate žute mahune. Ubriranjem mahuna počinjemo oko 80-90 dana.

6 SUPERMACONI / VISOK za zelene pljosnate mahune
Visoka, bujno rastuća, boranija, koja treba oslonac. Koristimo ukusne, velike i pljosnate zelene mahune. Ubriranjem mahuna počinjemo oko 80-90 dana.

7 NOVO! LJUBIČASTI ZA MAHUNE / VISOK za ljubičaste mahune • Rani grah koji sazrije već oko 70 dana od sijanja. Bogato raste. Mahune su lijepe ljubičaste boje, odličnog okusa i bez konca. Kuhanjem mahune postanu zelene.

8 COCO BLANC A RAMES / VISOK za zelene pljosnate mahune i bela zrna • Visok, bujnog rasta (2 m), koji odlično podnosi različito vrijeme. Mahune su pljosnate i zelene. U mahunama obično ima 5-7 bijelih zrna. Konzumiraju se mlade zelene mahune i bijela zrna iznimnog okusa. Odličan za pripremu pasulja.

9 NOVO! TETOVAC (ALBINO) / VISOK za velika bela zrna
Domaći, visoki, srednje kasni grah za proizvodnju velikih bijelih bubrežastih zrna. Izvrstan za kuhana jela (grah). On treba puno prostora i jaku potporu.

Pasulj mnogocvjetni

(*Phaseolus coccineus*)

10 EMERGO • Je otporan na niske temperature i voli sunčane položaje. Za ishranu se koriste mlade mahune i zrna, a zbog lepog cveta (crveni ili beli) koristi se i kao ukrasna biljka. Seje se u kućice (60x60 cm). Sadi se u krug (4-5 zrna) oko unakrst

NOVO!

postavljenih potprornih kolaca, ili se seje uz severni ili južni zid vrta i služi kao ograda. Mahune se ubiru mlade za 60-70 dana od nicanja. Odličan za pripremu pasulja.

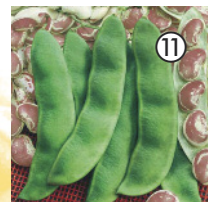
11 Limski grah (*Phaseolus lunatus*)

Visok, bujnog rasta (do 4 m), limski grah, tolerantan na vrućinu. U pljosnatim, približno 7,5 cm dugim mahunama nalaze se velika, pljosnata, bubrežasta, ljubičasto-bijela sjemena. Sjemena imaju okus sličan kestenu i glatku teksturu pa je grah idealan za spremanje čorbi. Sjemena konzumiramo svježa ili sušena. Vrlo zdrav grah (vrlo bogat bjelančevinama, vlaknom, fosforom i kalcijem). Posadimo 6 zrna oko jedne potporne palice. Možemo ga gajiti u ukrasnim loncima na vrućim terasama.

Bob (*Vicia faba*)

12 AGUADULCA • Stablo je visoko oko 90 cm, zeleno, ponekad s crvenom nijansom. Mahuna je dužine 30 cm, u njoj je 4-7 sjemena. Koristimo mlade zelene mahune, nesazrela semena, a također i osušeno krupno seme. Dobro podnosi niske temperature, pa ga sejemo u rano proljeće, a u toplim krajevima i u jesen. Vrućina mu ne odgovara: osipaju se cvetovi i napadaju ga vaške. Sejemo ga zajedno sa salatnom, spanaćem i rotkvicama. U vrtu uspešno odvraća voluhare.

13 Duga vigna (*Vigna unguiculata subsp. sesquipedalis*)

Puzajuća trpska jednogodišnja biljka. Oko 70-80 dana nakon setve, mahune dužine do 90 cm počinju da rastu u paru. Najbolje je brati mlade i nedozrele mahune. Koriste se u kineskoj i orijentalnoj kuhinji. Treba joj sunce i toplina. U suši obavezno zalijevamo. Je osjetljiva na niske temperature.

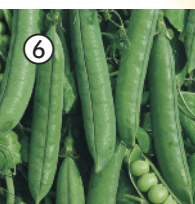
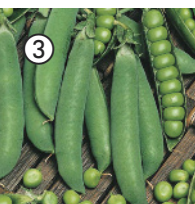

14 Niska vigna (*Vigna unguiculata subsp. unguiculata*)

U 80 dana nakon sjetve na niskom kompaktnom grmčiću oblikuju se duge mahune sa bež-bijelim sitnim zrnom s crnim okom. Najbolje je upotrijebiti još mlade i nesazrele mahune, duge oko 30-40 cm. Konzumiramo ih sirove ili kuhane. Koriste se u kineskoj ("stir fries") i arapskoj kuhinji. U različitim jelima možemo koristiti i zrna. Traži puno toplote. Dobro podnosi kraća razdoblja suše. Podnosi sve tipove tla. Kad naraste na 15 cm, zagrnmemo je i tlo zastremo. Možemo je uzgajati u ukrasnim loncima.

Mahunarke

Grašak (*Pisum sativum*)

Grašak je OBAVEZAN u svakom povrtnjaku: jednostavan je za uzgoj, cijelo ljeto uživamo svježa sočna zrna a tokom cijele zime sušena ili smrznuta. Koristan je za vrtna tla jer ih obogaćuje azotom. Sijemo ga od marta do augusta, što je moguće gušće na raznim mjestima u povrtnjaku. Kad su biljke veličine oko 15 cm moramo ih ogrnuti. Stavljamo mu potporu. Dobri susjedi su mrkva, krastavac, zelena salata, kupus i kopar. Rano i češće branje pospješuje stvaranje novih mahuna.

1 ČUDO AMERIKE • Je niska sorta visine 40-50 cm, koja sazri za oko 65 dana. Daje zelene mahune dužine 6-7 cm sa naboranim ukusnim zrnima.

2 MALI PROVANSALEC • Je niska sorta visine 45-50 cm, koja sazri za oko 65 dana. Daje zelene mahune dužine 5-6 cm sa glatkim ukusnim zrnima.

3 KELVEDON • Je niska sorta visine 45-60 cm, koja sazri za oko 70 dana. Daje zelene mahune dužine 6-7 cm sa naboranim ukusnim zrnima.

4 RONDO • Rondo je visoka sorta visine 80-90 cm, koja sazri za oko 75-80 dana. Daje zelene mahune dužine 10-11 cm sa naboranim ukusnim zrnima.

5 SENATOR • Je srednje visoka sorta visine 90-100 cm, koja sazri za oko 80 dana. Daje zelene mahune dužine 8-9 cm sa naboranim ukusnim zrnima.

6 TELEFON • Je vrlo visoka sorta visine 160-180 cm, koja sazri za oko 85-90 dana. Daje zelene mahune dužine 11-12 cm sa naboranim ukusnim zrnima.

7 NOVO! GRAŠAK SLATKI • Poseban grašak, od kojeg koristimo tanke, nježne, pljosnate mahune (12 cm) slatkog okusa. To je visok grašak, koji može narasti do 150 cm i treba potporu. Lijepog cvijeta. Mahune redovno ubiremo dok su još mlade (podstičemo rast novih).

8 Slanutak (*Cicer arietinum*)

Plod je vrlo kratka mahuna, blijedo žute boje te ima obično dva velika zrna. U optimalnim uvjetima može jedna biljka imati čak i do 100 mahuna. Redovito gnojimo kompostom i specijaliziranim gnojivima za povrće (mahunarke). Kako slanutak oblikuje jak korijenski sustav, podnosi vrućinu i sušu, ali ga u velikoj suši u fazi cvjetanja i namještanja mahuna zalijevamo. U hladno ljeto slabije raste i dozrijeva.

Zrna su iznimno ukusna te ih uživamo slično kao grah (kuhana). Odlična su i za kličice.

Suha zrna slanutka namačemo 24 sata u hladnoj vodi. Ona ih operemo, ocijedimo i stavimo u lonac pun vode, dodamo začinsko bilje, luk i nekoliko češnja češnjaka. Ne solimo. Kad zavre, lonac pokrijemo. Kuhamo približno 2 sata, može i duže. Zrna za vrijeme kuhanja više puta probamo kako se ne bi raskuhala. Kad je slanutak mekan (ne smije izgubiti oblik te se promijeniti u pire), solimo. Sačekamo 5 minuta i ocijedimo. Slanutak je tradicionalna osnovna hrana u Indiji i jugoistočnoj Aziji. Od tamo već se davno proširio na Srednji Istok i kasnije u druge mediteranske države, Alžir, Maroko, Španjolsku, Portugalsku. Najpoznatije jelo od slanutka je humus.

9 Leća (*Lens esculentum* L.)

Leća je jednogodišnja lepirnjača, visoka 50 - 70 cm sa parno perastim lišćem. Cvjetovi se razvijaju u pazusima lišća. Mahuna je mala i sadrži 1 - 3 mala sjemena. Sazri u pribl. 100 dana nakon sjetve (kad se mahune ofarbijaju). Traži puno toplote. Dobro podnosi kraća razdoblja suše. Podnosi sve vrste tla. Kad naraste na 15 cm, zagrmeno je i tlo zastremo. Leću možemo uzgajati u ukrasnim loncima. Sadrži puno bjelančevina (esencijalnih aminokiselina), dobrih ugljikohidrata, do 2 % ulja, vitamine skupine B, željezo, kalcij, kalij, fosfor i cink. Vrlo je aromatična te se koristi naročito za juhe, čorbe, u salati i za kličice. Zelenu leću kuhamo od 30 do 40 minuta.

10 Soja (*Glycine max.*)

SJEME NIJE GENETSKI PROMIENJENO. Sjemena počnu sazrijevati 3 - 4 mjeseca nakon sjetve. Nije zahtjevno povrće. Voli humusno i vlažno tlo te puno sunca. U suši zalijevamo. Kad naraste na 20 cm, zagrmeno je i zastremo tlo. Soja bogata tlo dušikom (poboljšava ga) pa uzgojimo pojedinačne kompaktne grmčice na više različita mjesta u vrtu. Beremo još zelene mahune s razvijenim zrnima: operemo ih i kuhamo pribl. 20 minuta. Kad se mahune ohlade, oljuštimo zrna te ih koristimo za različita jela. Također možemo kuhati pojedinačna suha zrna (od posušenih mahuna). Zelena zrna možemo i zamrznuti. Kao kod svih mahunarki važno je da soju prije kuhanja namačemo najmanje 12 - 24 sata (ljeti manje, zimi duže) u hladnoj vodi. Time simuliramo ugodne uvjete za kaljenje, a također se većina zaštitnih tvari razgradi u vodi. Važno je da zrna namačemo u velikoj količini vode kako bismo otpadne tvari mogli kasnije odliti. U suprotnom slučaju one će se ponovo upiti u zrno. Bitno je i vrijeme kuhanja. Većinu sjemena kuhamo dok ono nije mekano. Kod soje to ćemo teško postići - opet radi visokog udjela bjelančevina. Naime, i kad je kuhana ona još ostaje malo hrskava. U običnom loncu soju kuhamo od 60 do 75 minuta, u Čekonom loncu« 20 minuta. Sadrži puno vlakana, bjelančevina (esencijalnih aminokiselina), vitamina i minerala, pogotovo puno kalcija. Vrlo je ukusna i koristi se u velikom broju različitih jela.

→ KORISTAN SAVJET: Povrće za mikropovrće

Mikropovrće su mlade biljke koje već imaju razvijene korijene i nekoliko listića. Iznimno su bogate hranjivim tvarima, različitih su oblika i boja te raznog okusa. Uzgoj je jako jednostavan. Možete iskoristiti i police na prozorima.

Pokušajte s ovim sjemenima iz naše ponude:

Bosiljak - slatkastog je okusa i prikladan za sve mediteranske salate, juhe i umake. Naraste u 16 - 21 dan.

• **Cikla** - intenzivno je crvene boje, prikladan za svaku salatu. Odlična kombinacija s češnjakom. Naraste u 16 - 21 dan. • **Korijandar** - aromatičnog je okusa koji podsjeća na okus limuna, prikladan za salate i kari. Odlična kombinacija s ljutom hranom. Naraste u 10 - 16 dana. • **Grčko sijeno** - za dašak Indije, s ugodnom aromom lješnjaka. Dodajemo ga krumpiru i piletini. U Indiji ga zovu meth. Naraste u 16 - 21 dan.

• **Rotkvica** - intenzivnog je i blago ljutog okusa, za osvježanje salata i sendviča. Dobra kombinacija sa sirom. Naraste u 10 - 16 dana. • **Divlja rukvica** - blagog je okusa koji podsjeća na papar, prikladan za obogaćivanje salata, sendviča i tjestenina. Naraste u 16 - 21 dan. • **Šarena peteljkasta blitva** - delikatesni okus na blitvu. Šarena stabla oboje salatu i hladne nareske. Naraste u 16 - 21 dan.

Ostalo povrće

Kukuruz (*Zea mays*)

1 KUKURUZ ŠEĆERAC • Visok je 180-200 cm i ima klipove sa slatkim zrnjem. Sazri oko 85 dana poslije sjetve. Za svežu potrošnju te konzerviranje. Dobri susedi: pasulj, krastavci, tikvice, dinje i paradajz.

3 NOVO! KUKURUZ Lj 275t • Jedna je od rijetkih slovenskih sorti poljoprivrednih proizvoda, a plod je rada Slovenca, prof. Ludvika Rozmana s Biotehničkog fakulteta. Sjeme je također proizvedeno u Sloveniji. Iz kukuruza Lj 275T proizvodi se iznimno ukusno brašno koje ima poseban miris (aromi industrijskih brašna više se ne posvećuje pozornost). Zrna su prikladna i za hranu za kokoši koje ga vole jeste i koje su zbog njega zdravije, dok su njihova jaja zlatnožute boje i ukusna. Klipovi se mogu kuhati i peći, jednako kao slatki kukuruz.

Špargla (*Asparagus officinalis*)

4 D'ARGENTEUIL • Poznata stara sorta cijenjena po cijeloj Evropi. Izdanci su lijepe zelene boje, malo roza-ljubičasti. Zahtjeva laka, propusna tla, uspjeva i na težim ali ocjeditim tlima. Odaberite sunčanu gredicu. Šparglu prvi put ubiremo 3 godine nakon sadnje i režemo izdanke najviše 2 sedmice. Godinu dana kasnije vrijeme trajanja rezanja izdanaka se povećava na 4-5 sedmica, sve ostale godine režemo šparglu 8 sedmica godišnje.

5 Djetelina bijela (*Trifolium repens*)

Sijeme je od proljeća do sredine rujna, samostalnu ili u mješavini s travama. Ovaj tip raste na svim tlima, dobro podnosi sušu i mraz. Dostizuje visoke prinose i je uporabna za pašu i košnju.

Heljda (*Fagopyrum esculentum*)

6 NOVO! ČEBELICA (PČELICA)

Slovenska AUTOHTONA sorta heljde nazvane ČEBELICA (PČELICA) uzgojena je na Institutu za poljoprivredu Slovenija. Sjeme je također proizvedeno u Sloveniji. Pčelica je vrlo medonosna i pravi je raj za pčele. Sjemenje (sivosmeđe do tamnosmeđe boje) je prikladno i za proizvodnju iznimno ukusnog brašna i kaše. Iz cijelih se biljaka mogu pripremiti biljni čajevi. Ako se ne potroši, odlična je i za zelenu gnojidbu. Sije se od maja do kraja jula. HELJDA se može pripremati na razne načine i zbog toga bi se trebala više sijati.

7 Facelija (*Phacelia tancetifolia*) NOVO!

Facelija je posebna biljka i njezino bi sjeme uvijek trebalo imati pri ruci jer se od proljeća do jeseni može posijati na svako prazno mjesto u vrtu. Nije srodna ni s jednom biljkom, a njezin je rast brz i bujan (uklanja korov s vrta), krasno cvate i iznimno je medonosna. Pčele i drugi korisni insekti obožavaju je i kad ocvate, služi za zeleno gnojenje (unos organske mase u tlo podrazumijeva više humusa u tlu). Cvjetovi lijepo izgledaju i u vazi, što znači da je prikladna i u tom smislu.

NOVO!

6

NOVO!

7

→ KORISTAN SAVJET: Cvatuće povrće privlači pčele**U povrtnjaku stalno sijemo biljke koje privlače pčele**

CVATUĆE POVRĆE: krastavci, rajčica, tikvice, tikve, dinje, paprika, patlidžan, lubenice, bob, šparoge (kad ih prestanemo brati, počnu cvasti), korijandar (ne trebate sijati jer će to korijandar sam napraviti umjesto vas, tanka je biljka koju možemo imati po cijelom vrtu), kukuruz, brokula (obično nam pobjegne i otiđe u cvijet), mak za sjeme, peršin (u tlu ga ostavimo do proljeća, kad procvate, ali ga prije nego što procvate, možemo još uvijek rezati), mrkva (ako je ostavimo u tlu, sljedeće proljeće narast će cvjetna stabljika), luk (ostavimo poneki cvatući luk jer je lijep i koristan, a cvate zbog kretanja temperatura), rotkvica i rukola (ako nam poneka greškom otiđe u cvijet, ostavimo je), jagode.

ZAČINI (ne odrežemo sve kako bi nam uvijek ostala poneka biljka koja cvate): bosiljak, kadulja ili salvija, timijan, origano, lavanda, vlasac, češnjakov vlasac, metvica, matičnjak, agastake/limunski ožep, kopar, kumin, mačja metvica itd.

CVIJEĆE: suncokreti, mak, uresnica ili kozmos, cinije, neven, facelija, ljubičice i mačuhice, turski karanfil, gomfrena, kalifornijski mak, tušt ili portulak, heljda, lan itd.

CVATUĆI KOROV MOŽE BITI MEDONOSAN: maslačak, različite djeteline, mrtva kopriva, stolisnik, puzava ivica, divlja kamilica, cikorija, osjak, čvrsta šupaljka, jednogodišnja krasolika, ivanjsko cvijeće, ivančica, trputac, livadni dvornik, žabnjak, obični staračac, kanadska zlatošipka, obični gabez itd. I zbog toga nije potrebno stalno uklanjati korov.

VIŠE MEDONOSNIH BILJKI NEKA RASTE ZAJEDNO NA MANJOJ POVRŠINI SIJEMO ŠTO VIŠE RAZLIČITIH MEDONOSNIH BILJKI KOJE CVATU DUGO TE U RAZLIČITIM VREMENSKIM RAZDOBLJIMA, npr. cvatuću brokulu u listopadu, heljdu u rujnu, peršin rano u proljeće.

POBRINĀMO SE DA PČELICE IMAJU SVJEŽU VODU (možda nabavimo neki manji bazen, zalijevamo ujutro zbog čega kapi vode neko vrijeme ostanu na biljkama).

U DOMAĆEM POVRTNJAKU NE UPOTREBLJAVAMO PESTICIDE.

NE ZABORAVIMO DA IMAMO I PUNO VRSTA DIVLJIH PČELA.

Medonosne biljke označene su pčelicom:

Začinsko bilje

Peršun / Peršin (*Petroselinum crispum*)

Treba mu manja gredica, na gredici tri vrste peršuna, čije lišće se ubira cijelo ljeto do kasne jeseni. U jesen lišće odrežemo i zamrznemo. U korijenastog peršuna korijenje iskopamo i skladištimo u podrumu. Budući da podnosi malo sjene (jedan od rijetkog povrća), sijemo ga u blizini paradajza, koji će mu obezbijediti sjenku kad bude previše vrućine, a peršun stimulira rast paradajzu i poboljšava mu okus.

Peršin jako dugo klije, i do šest tjedana. Na svjetlu klije bolje. Nikad ga ne sijemo na istu gredicu.

U jesen iskopamo poneki korijen te ga presadimo u dekorativni lonac. Na gredici najčešće prezimi i u proljeće izraste. Na taj način imamo mladi peršin i u proljeće. Kasnije ga ostavimo da otiđe u cvijet jer ga pčele iznimno vole.

→ **KORISTAN SAVJET:**
Sjetva peršina u augustu

Peršin sijemo i sredinom augusta dok je toplo jer peršin tad bolje i brže klije nego u proljeće. Na taj način imamo mladi peršin već u rujnu te kasno zimi. Ako je zima blaga ili ako gredicu pokrijemo, izdržat će do proljeća. Sljedeće proljeće neće otići u cvijet jer će biti premaleni. U listopadu poneku biljku peršina presadimo u lonac koji postavimo na terasu ili balkon.

 Semina
WEB TRGOVINA
www.semينا.si

1 DOMAĆI LIŠČAR • Listovi su glatki, tamno zeleni i aromatični. Pravovremenim rezom listova smanjuje se udeo stabla. Može se uzgajati u saksijama. Dobro uspeva na svim plodnim zemljištima. Peršun svake godine morate saditi na drugom mjestu.

2 BERLINSKI POLUDUGI (HALBLANGE) • Upotrebljivi su aromatični zeleni malo svetliji listovi i aromatičan koren. Svake godine se seje na drugo mesto. Peršun voli duboko i vlažno tlo.

Rukola, divja rukola

(*Diplotaxis tenuifolia*)

3 NATURELLE • Pogodna za celo-godišnju proizvodnju sitno nasekanog i vrlo aromatičnog lišća. Ako je često ne sečemo, onda ide u cvat. Na otvorenom je beremo od proleća do kasne jeseni. Može i prezimiti. Cele godine je možemo sijati u saksijama.

4 Luk vlasac (*Allium schoenoprasum*)

Trajna je biljka. Veoma je bogat vit. C i blagotvornim sluznim materijama te sadrži veliku količinu gvožđa, što je odlično u borbi protiv umora.

6

Bosiljak (*Ocimum basilicum*)

Sjeme bosiljka klija na svjetlosti, zato sjeme poslije sjetve ne prekrivamo. Bosiljak je vrlo osjetljiv na niske temperature, zato ga sijemo u najtoplijem dijelu vrta. Gajimo ga u ukrasnim posude (sa cvijećem) cijelu godinu, listove beremo i koristimo svježe kao začim raznim jelima. U vrtu cvjetovi privlače pčele, daje dobar sklad sa paradajzom i krastavicima. Sa svojim mirisom odbija muhe.

7

5 GENOVESE • Ima veliko, vrlo aromatične lišće.

6 SITNOLISTNI • Ima sitne listove i formira mali okrugli grm

8

7 Majoran

(*Origanum majorana*)

Majoran je jednogodišnja biljka. Raste u formi maloga grma visine 20-50 cm. Miris majorana je jako aromatičan i prepoznatljiv, a ukus topao, malo gorak. Gaji se i u saksijama.

9

8 Origano

(*Origanum vulgare*)

Višegodišnji začim, koji raste na sunčanom dijelu gredice ili u ukrasnoj posudi na terasi. Za klijanje potražuje svjetlo, zato sjeme poslije sjetve ne pokrивamo već samo pritisnemo u tlo. Najbolje raste u blizini luka (štiti ga od plijesni i utiče na bolje skladištenje), mrkve, vlasca, praziluka i paradajza. Lišće i mlade stabljike za svježiu upotrebu koristimo cijele godine, za sušenje ga režemo u junu neposredno prije cvatnje. U čajnim mješavinama daje lijepu boju i aromu.

9 Majčina dušica

(*Thymus vulgaris*)

Trajna začinska biljka. Mlade izdanke otkidamo tokom cele godine. Izdanci se režu neposredno pre cvatanja i suše.

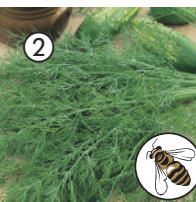

Začinsko bilje

1 Čubar (*Saturea hortensis*)

Začin koji raste na sunčanom dijelu gredice ili u dekorativnim posudama na terasi. Za klijanje potražuje svjetlo, zato sjeme poslije sjetve ne pokrivamo nego samo pritisnemo u tlo. Lišće i mlade stabljike za svježu upotrebu koristimo cijelo ljeto, za sušenje ga režemo u junu neposredno prije cvatnje. U mješovitom usjevu najbolje raste s lukom, kupusom, niskim grahom (odbija uši). Odbija i moljce, zato ga kao i lavandu stavljamo u ormare. Čubar je vrlo harmoničan sa pasuljom kao susjedna biljka u vrtu tako i u jelima. Odličan je začin za grašak, leću, jela od krompira, jela od kupusa i kelja. Dobro se uklapa sa mesom: riba i janjetina.

2 Mirođija (*Anethum graveolens*)

Zbog arome, dodaje se čorbama, sosovima i varivima (posebno grašku i tikvicama), kao i turšiji. Domaćice dodaju lišće ove biljke krastavčićima da bi imali bolji ukus i prijatniji miris. Celo ili samleveno seme upotrebljava se pri spremanju ribljih specijaliteta, kelja, pite sa jabukama, dok se sušeno koristi kao pikantan dodatak salatama i sosovima, posebno u kulinarskim specijalitetima Mediterana.

3 Anis (*Pimpinella anisum*)

Visoki začin s bijelim cvatima u kojima se razvijaju začinska sjemena. Raste najbolje na sunčanom dijelu gredice. Kada cvast promijeni boju u septembru ili oktobru, cvjetno stablo odrežemo i sušimo. Sjeme čuvamo na tamnom mjestu. Kao začin koristimo cijela sjemena ili ih prije upotrebe zdrobimo ili sameljemo: jela od ribe, mljeveno meso, kari, jela od mrkve i graška i peciva (ali pazite da ne začinite previše). Sjemena su slatke cvijetne arome. Također je i ljekovit.

4 Kamilica (*Matricaria chamomilla*)

Sjeme klija na svjetlosti. Kamilica je jednogodišnja ukrasna i začinska biljka s lijepim aromatičnim cvjetovima. Neka raste na punom suncu, u humusnom zemljištu. Kamilica je odličan susjed kupusu, krumpiru, grahu, grašku, salati, blitvi, cikli, špinatu, celeru, luku i poriluku. Kamilica jača otpornost i ukus susjednim biljkama. Koristimo svježe ili osušene cvjetove u obliku čaja. Također je za parne kupke i obloge. Djeluje protuupalno, ublažava bol i smiruje. Cvjetovi su izvrsni za potpurije. Cvjetove se bere u podne u suhom i toplom vremenu.

5 Matičnjak (*Melissa officinalis*)

Matičnjak je začinska i ljekovita trajnica, koja jako privlači pčele. Voli osunčano, zaštićeno mjesto. Svježiji listovi kad se protrljaju prstima imaju miris po limunu, svježiji se dodaju u salate. Čaj od matičnjaka odlično je sredstvo za smirenje i lijek za glavobolju i nesanicu. U kulinarstvu se koristi OBAVEZNO svjež (ne smije se kuhati), i to uz salate, rajčicu, sveži sir, sladolede i umake od začinskog bilja. Je izuzetno ljekovita biljka. Ona djeluje antibakterijski i antivirusno, te kao blagi sedativ i anestetik.

6 Nana (*Mentha spicata* Spearmint)

Nezahtevni višegodišnji začin koji raste dobro u polusjeni. Voli puno vlage. Dobro prezimljuje. Odlično izgleda u velikim ukras-

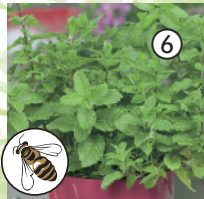

nim posudama na balkonu. Obilno se razrađuje. Preljepa je kada cvjeta. Listove koristimo cijele godine. Za klijanje potražuje svjetlo, zato sjeme poslije sjetve ne pokrivamo već samo pritisnemo u tlo. Sa svojim svježim mirisom neophodna je u čajevima, kao začim u raznim jelima i raznim kozmetičkim proizvodima.

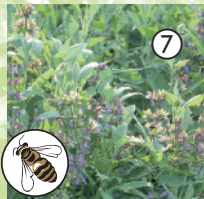
7 Žalfija / Kadulja (*Salvia officinalis*)

Jednogodišnja ili višegodišnja (u zavisnosti od zime), voli topao i sunčan položaj. Nije zahtjevna. Listove koristimo tokom cijele godine; upotrebljavamo ih svježe ili sušene (izgube dio arome). Također lijepo cvjeta. Djeluje kao sredstvo odvracanja lisnih uši, gusjenica i puževa, zato je u vrtu odlična između povrća, naročito između graha, graška, mrkve i salate.

8 Bamija (*Hibiscus esculentus*)

Pre setve bamije semena treba navlažiti. To je egzotična, dekorativna biljka, otporna na sušu. Vrlo mlade, nezrele plodove (dužine 6-7 cm) redovno pažljivo beremo (rukavicama). Jedemo je kao pečeno ili kuvano povrće ili je koristimo za gustinu kod čorbi i umaka.

9 Piskavica ili grčko seme

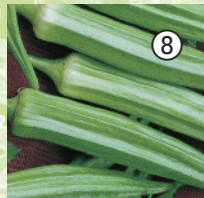
(*Trigonella foenum-graecum*)

Tradicionalna aromatična biljka, jednostavna za uzgoj i višenamjensku upotrebu: u vrtu za zelenu gnojidbu, za krmu domaćih životinja, za prehrambene i medicinske namjene.

Mahunarka koja naraste 40-90 cm visoko, ima male listove i bijele cvjetove iz kojih se razvijaju mahune sa 10-20 sjemenki. Cvjeta od juna do augusta, sjeme dozri u augustu i septembru. Pogoduje joj mnogo sunca, toplote i ocjedita tla.

Prije sjetve na 12 sati sjeme natapamo. Sijemo na prazne gredice od proljeća do jeseni. Za zelenu gnojidbu je 2 sedmice prije sjetve drugih povrća ukopamo u tlo.

Upotrebljavamo njene aromatične i zdrave listove (sirove ili kuhane) i kao začim cijele ili smrvljene sjemenke. Sastavni su dio karija i mnogih drugih praškastih začina. Seme koristimo također i za klice.

Herbal Line

POSEBNO LJEKOVITO BILJE

NOVO!

Izbor sjemena od HERBAL LINE će vas razveseliti. Savršena je za sve istraživače ukusnih jela i ljubitelje egzotičnog vrta.

Ljekovite biljke su korisne kako u vrtu, tako i u kuhinji. U vrtu su obično dobri susjedi drugom povrću, zbog svog sastava stimuliraju rast i odbijaju štetnike i bolesti. Egzotično dekorativne su, tako da nam uljepšavaju vrt, terase ili balkone, jer uspijevaju i u ukrasnim posudama. Prikladne su za pripremu biljnih čajeva ili kao začini raznim jelima. Trajnicama namjenimo rub vrta, koji nam je u blizini gdje ih možemo posmatrati, razmišljati, odmarati, a ujedno će nas razveseliti svojim mirisom. Jednogodišnje biljke zasadimo bilo gdje u povrtnjaku. Upotrebimo malo mašte i vrt će biti zanimljiviji.

1 NOVO! STEVIJA (*Stevia rebaudiana*)

Uzgjajamo je na temperaturi iznad 22 °C: posijemo u posude u kvalitetan supstrat i sjemena pritisnemo prema tlu, jer sjeme najbolje klija na svjetlosti. Preporučujemo pikiranje. Krajem maja presadimo je na sunčana mjesta u povrtnjaku ili u posude (16-18 cm promjera). Redovno je zaljevati. U posudama raste cijelo ljeto! Redovno ubiramo mlade grančice, tako biljka bolje raste i buja. Listove osušimo i koristimo.

2 LAVANDA (*Lavandula officinalis*)

Lavanda je zimzelen, aromatičan grm, koji raste 30-80 cm visoko. Plavo ljubičasti cvjetovi su intenzivno mirisni. Eterična ulja od cvjetova imaju višenamjensku upotrebu. Izaberite joj sunčana i vruća mjesta. Najbolje raste na pješčanim, propusnim i krečnjačkim tlima. Lavandu u loncima je najbolje redovno zaljevati i gnojiti. Poslije cvatnje, od sredine augusta, je režemo. Sjeme klija dugo, zato je potrebno redovno vlaženje i temperatura zraka 20-25 °C.

VRTNA JAGODA (*Fragaria x ananassa*)

Jagoda je jednostavna za uzgoj. Krajem marta i aprila sijemo je u zatvorenim prostorijama u kvalitetnu zemlju za sjetvu. Sjeme pritisnemo o tlo i pokrijemo ga zemljom ili papirom.

Održavamo vlagu. Sjeme klija 2-3 tjedna na optimalnoj temperaturi zemlje oko 20 °C. Poslije 3-4 tjedna sadnice presadimo u teglu i kada prođe opasnost od mraza, presadimo ih na otvoreno u gređice ili ukrasnu teglu. Možemo ih sijati i neposredno na otvorenom. Jagoda traži vrlo sunčano mjesto, puno hranjiva, redovito ih treba zaljevati i rahliti te plijeviti zemlju.

3 NOVO! MERLAN - SEZONSKA • Rano cvjeta i kompaktnog je rasta. Zbog svojih mnogobrojnih roza cvjetova vrlo je dekorativna. Daje ukusne plodove cijelo ljeto. Predstavlja atraktivno šareni dodatak vašem vrtu.

4 NOVO! RAINBOW TREASURE SEZONSKA, VISEĆA
 Budući da bujno raste i puzi, odlična je za sađenje
 u povrtnjaku između povrća ali i između cvijeća, ili
 u velike ukrasne posude i viseće saksije. Ima divne
 cvjetove sa bijelom i roza nijansom. Plodovi su
 mirisni i slatki.

5 ANDSKA JAGODA (*Physalis peruviana*)
 Seme klija na svetosti. To je jednogodišnji grm,
 koji najbolje uspeva na suncu. Odlično raste
 i u saksijama. Mali narandžasti (žuti) plodovi
 imaju prijatan slatkast ukus (kombinacija
 paradajza i ananasa) i odlični su za pripremu svežih
 zakuska, voćnih salata, pita i marmelada.

6 CRVENI DOMAĆI ZIMSKI LUK (*Allium fistulosum*) • U fa-
 miliji je sa crnim lukom ali ne formira lukovice, ima šuplje listove
 i šuplje belo "stablo". Stalno zastupljena u azijskoj kuhinji. Odličan
 kao dodatak salatama. Veoma dekorativna biljka. Nije komplikova-
 nana za uzgoj. Možemo je sejati pored mrkve i peršuna.

7 KINESKI LUK VLASAC (*Allium tuberosum*) • Trajnica. Pri-
 sutna je kao jednogodišnja biljka u povrtnjaku. Nije zahtevna za
 uzgoj. Upotrebljavamo uvijek zelene, ravne listove, koji imaju blag
 miris po češnjaku. Sveže listove upotrebljavamo kao vlasac za supe,
 salate, sirne namaze ili ga pripravimo kao povrće. Cvjetovi su
 pogodni za ukrašavanje

8 CRNI KUMIN ILI RIMSKI KORIJANDAR (*Nigella sativa*)
 Nezahtjevno je, jednogodišnje, aromatično i ljekovito začinsko
 bilje koje sijemo zbog crnog sjemena koje je začinsko i ljekovito.
 Sijemo ga u gredice u povrtnjaku. Traži sunce. Sijati ga možemo
 više puta uzastopce kako bismo imali sjeme duže na raspolaganju.
 Cvjetove ne beremo jer se iz njih razvijaju glavice sa sjemenom.
 Kad počnu glavice gubiti zelenu boju, a nisu još suhe i otvorene,
 poberemo ih te osušimo (vidi sliku). Sjemeni čuvamo u staklenoj
 tegli u tamnom prostoru. Aromatična sjemeni koriste se cijela ili
 usitnjena (mužar) kao ljekoviti začim za različita jela po cijelome
 svijetu ili za izradu ulja. **ARAPI GA ZOVU HABBATUL BARAKAH**
- SJEMENA BLAGOSLOVA JER CRNI KUMIN NAVODNO ŠTITI OD
SVIH BOLESTI, OSIM OD SMRTI.

9 CELER LISNATI (*Apium graveolens var. secalinum*) • Ima jako
 nazubljene, sjajne i aromatične listiće. Upotrebljava se kao peršun,
 iako ima ukus celera: za salate, supe, variva, umake. Listove upo-
 trebljavamo sveže ili osušene, koji odlično održavaju aromu.
 Nezahtevan začim, primeran za svaki povrtnjak.

10 KAPRI (*Caparis spinosa*) • Prije sjetve sjeme zajedno s finim
 pijeskom za 14 dana smrznemo. A druga mogućnost je da sjeme
 prije sjetve za 24 sata namočimo u toploj vodi, onda ga zamotamo
 u vlažnu krpu koju u plastičnoj vrećici za 6-8 tjedana držimo u
 hladnjaku. Onda (nakon oba postupka) sjeme 24 sata namačemo
 u toploj vodi te ga posijemo u teglice koje bi trebali do vremena
 klijanja držati u tamnom prostoru. Zemlja u teglici ne smije se
 osušiti. Kad prođe opasnost mrazova i kad je biljka dovoljno ve-
 lika, presadimo ju na otvoreno u ukrasnu teglu koju stavimo na
 toplo i sunčano mjesto na balkonu ili terasi. Odlično podnosi
 vrućinu. Preporučujemo da se pobrinete da biljka prezimi u hlad-
 nom i svijetlom prostoru jer podnosi temperaturu samo do -8 °C.
 Kapar je fantastični grmčić sa eksotičnim cvjetovima koji rastu i
 nadalje. Zatvoreni cvjetni pupoljci, koji se kisele u octu, bit će
 prava delikatesa.

Herbal Line

POSEBNO LJEKOVITO BILJE

1

1 KORIJANDER (*Coriandrum sativum*) • Korijander je jednogodišnja egzotična biljka. Od biljke koristimo zrelo seme (braon boje) a može i lišće posebnog mirisa: kao začini u varivima i jelima od paradajza, pirinča, mesa, peciva. Semena su sastavni deo mešavine začina kari. Suva semena se dodaju kandiranom voću ili likerima. Daje apetit i jača želudac. Važan je homeopatiji. U vrtu njegovi cvetovi privlače korisne insekte.

2

2 ZIMSKI PRKOS (*Claytonia perfoliata*) • Na mraz otporno lisnato povrće. Raste cijelo ljeto na sjenovitom i vlažnom mestu. Uzgaja se i u posudama na sjenovitoj terasi. Zelene listove u obliku srca cijelo ljeto koristimo kao svježiju salatu, neutralnog, svežeg ukusa, blago zadebljani. Koristimo ih sve do pred cvjetanje. Po obrezivanju biljka se obnavlja. Listovi su bogati sa vitaminom C.

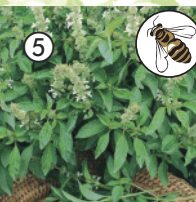
3

3 CRVENA VRTINA LOBODA ILI FRANCUSKI ŠPINAT (*Atriplex hortensis*) • Visoka i veoma dekorativna i nezahtevna jednogodišnja biljka. Ima sjajne crvene listove, sa blago kiselim ukusom koje upotrebljavamo kao dodatak salatama, supama ili kao prilog povrću. Mlade biljke koristimo kao i špinat. Obavezujuća novina u domaćem povrtnjaku

4

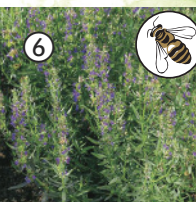
4 ESTRAGON (*Artemisia dracuncululus*) • Razrasta se u obliku gustog grma, listovi su usko kopljasti lijepe zelene boje. Zahtijeva sunčana i topla mjesta, gnojimo sa kompostom, u jakim zimama ga zaštićujemo. Koristimo svježe ili zamrznute listove i mlade pupoljke. Estragon je pogodan u različitim salatama, supama i umacima. Takođe i za kiseljenje krastavaca, aromu sirćeta, ulja ili senfa i za kolače i knedle.

5

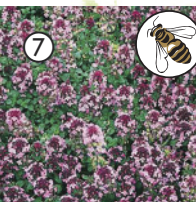
5 LIMUNSKI INDONEZIJSKI BOSILJAK (*Ocimum americanum*) Sjeme klija na svjetlosti, zato ga prilikom sjetve na prekrivamo zemljom. Čudnovata, žbunasto rastuća jednogodišnja biljka sa ovalnim listovima, svetlo roza do ljubičastih cvetova. Ima jak miris po vaniliji. Odlična je u ukrasnim posudama u kombinaciji sa drugim biljkama. Odlično utiče na dobar rast drugog povrća u vrtu. Listiće upotrebljavamo, kao kod svih ostalih bosiljaka, za salate, deserte i perad. Od svježeg i osušenog pravimo čaj, koji pomaže pri teškoj probavi. Pogodan je za aromatiziranje ulja i sirćeta.

6

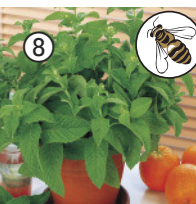
6 ZOP, OŽEPEK, MILODUH (*Hyssopus officinalis*) • Aromatična grmolika začinska trajnica, sa sitnim plavim, roza ili bijelim cvetovima na stablu. Mlade izdanke i listiće malo gorkastog aromatičnog ukusa upotrebljavamo svježe ili osušene. Kao začini dodajemo mesu, divljači, ribama, supama, salatama i varivima. Takođe se koristi za roštiljanje, aromatiziranje ulja i sirćeta, za likere i prirodne rakije. Cvetove upotrebljavamo za ukrašavanje jela. Čaj je zdrav. Najbolje uspijeva na suncu.

7

7 POLAJEVA MAJČINA DUŠICA (*Thymus pulegioides*) Rasprostranjena cvjetajuća trajnica. Cvetovi su roza ljubičaste boje. Veoma mirisna biljka. Vrhove mladica i listove odrežemo prije cvatnje. Sveža i suha je pogodna kao začini za mnoga jela, uglavnom od nje pripremamo čaj protiv kašlja i tegobama sa želucom. Upotrebljavamo je za inhalaciju ili kao dodatak kupkama pri prehladi.

8

8 KLASASTA NANA (*Mentha spicata*) • Žbunasto rastuća trajnica, sa zelenim nazubljenim listovima, blago ljubičasti do roze cvetova. Pupoljke ili pojedinačne listove odsječemo pred cvjetanje

i (sveže ili osušene) upotrebljavamo za čaj, začinjavanje salata, umaka, poslastica, osvježavajućih pića, voćnih salata i sladoleda. Pogodna je za pravljenje mirisne vrećice, cvjetne dekoracije i kao dodatak kupkama. Nije zahtevna. Gnojimo ja sa kompostom. Uzgaja se i u posudama.

9 KOREANSKA NANA ili AGASTAKE (*Agastache rugosa*)

Privlačna biljka sa slezenasto plavim cvetom sa izrazitim mirisom i ukusom po nani. Raste na dobro sunčanim mjestima u povrtnjaku i ukrasnom vrtu, lijepa je takođe i u ukrasnim posudama na terasama. Od nje pripremamo čajeve, listove pomiješamo sa salatama ili pospemo po testeninama. Odlična za pčele

10 MACINA TRAVA (*Nepeta cataria*) • Trajnica. Visoka biljka sa lijepim roza bijelim cjevastim cvetovima na virtualnom vretenu. Nije zahtjevna. Poslije cvjetanja je porežemo da ponovo procvjeta. Biljka vrlo privlači mačke, sa njom se igraju, grizu i postanu razigrane. Mlade biljke i izdanke dodajemo sveže ili osušene supama i umacima. Od nje se pravi čaj protiv prehlade, kašlja i za smirenje nerveze.

11 PERILA ili ŠISO (*Perilla frutescens var. crispata*) • Zanimljiva jednogodišnja biljka sa crvenim listovima i malim klasastim cvastima. Listovi imaju kombinaciju ukusa po korijanderu, cimetu i limunu. Mladi listovi i cvjetovi se upotrebljavaju kao začim za ribu (suši), salate i testenine. Sjeme i crvene klice su jestivi. Sa listovima sirće se oboji u ljubičasto. Jednostavna je za uzgoj. Uzgaja se i u ukrasnim posudama na sunčanim terasama.

12 RIMSKI KUMIN ILI KUMIN (*Cuminum cyminum*) • Jednogodišnja mirisna i ljekovita biljka, jednostavna za uzgoj i rast. Sijemo ga u sunčane gredice. Od bijelih i ružičastih cvjetova u jesen se (približno 115 dana od sjetve) razviju ukusna i zdrava sjemena koja se koriste u svim kuhinja svijeta. Cijela sjemena pečemo u skoro suhoj (malo ulja) tavi dok ne poprime nježno smeđu boju i oslobode svoju esenciju. Također ih možemo prije uporabe samljati u prah.

13 RIMSKA KAMILICA (*Anthemis nobilis*) • Niska biljka koja se odlično razrasta i obrazuje guste cvjetne tepihe, zato je odlična za ozelenjavanje negovane površine (umjesto vrtno trave). Cvjetovi su na dugim peteljka, srebreno bijeli sa žutom sredinom. Poslije cvjetanja je porežemo. Cvetove upotrebljavamo za mirisne bukete. Potpuno otvorene cvetove upotrebljavamo sveže ili osušene za spravljanje zdravog čaja, infuzija ili različitih kupki.

14 ŠAFRANIKA (*Carthamus tinctorius*) • Lijepa ukrasna biljka s uspravnom stabljikom, ovalnim listovima, blago bodljikavi na rubovima, sa narandžastim cjevastim cvetovima združeni u glavčaste cvasti. Nezahtevna, odlična da obogati povrtnjak i odlična je za rezano cveće i suhe aranžmane. Cvetove i sjeme upotrebljavamo sveže ili osušene. Cvetovi su zamjena za šafran i upotrebljavaju se prehrambeno i industriji i bojenje prirodnih materijala. Sjeme može da se jede kao dodatak sa muslijem.

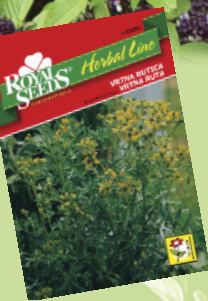

15 SPILANTES (*Spilanthus oleracea*) • Zanimljiva jednogodišnja biljka sa žuto-crvenim cvetovima formiranim u cvastima. Rado podnosi toplotu. Uspijeva u ukrasnim posudama. Upotrebljavamo listove i cvetove kao povrće ili kao dodatak supama, salatama itd. Ima malo šampanjsko začinjeno ukus. Žvaćući listove osvježavamo dah, jačamo dlesni i umanjujemo zubobolju.

Herbal Line

POSEBNO LJEKOVITO BILJE

1 VRTNA RUTA (*Ruta graveolens*) • Kompaktna i dekorativna, uvijek zelena trajnica, sa malim sivo zelenim listovima i žutim cvetovima. Blago gorke listove beremo pred cvjetanje i sveže ili osušene u manjim količinama upotrebljavamo kao začim za salate, meso i ribu. Sa njima aromatiziramo likere i rakije. Najbolje da se uzgaja po rubovima parcela jer na taj način odbija uši koji napadaju povrće. Ima jak aromatičan miris i u Južnoj Americi ga upotrebljavaju za zaštitu od zlih duhova.

→ KORISTAN SAVJET: Trendovi - vrtni "lounge" ili vrtni salon

Budući da vrt nije namijenjen samo uzgoju zdrave hrane nego i opuštanju, odmoru, čitanju i druženju, možemo si napraviti vrtni salon ili „lounge“. Odaberite prostor sklonjen od vjetrova i koji ima sjenu (krov možemo i sami napraviti) i ako je moguće, lijep pogled. Odaberemo stolice različitih oblika i veličina kako bismo mogli udobno čitati ili si priuštiti piknik s društvom. Odaberemo biljke koje nam se sviđaju te koje će u takvim uvjetima rasti. Ako imamo više mjesta, možemo si napraviti vanjsku kuhinju i diskretno osvjetljenje. A ako želimo u vrtnom salonu i raditi, moramo imati dobro osvjetljenje i stol zaštićen od vjetrova.

 Semina
WEB TRGOVINA
www.semina.si

2 MUŠKATNA KADULJA (*Salvia sclarea*) • Dekorativna, uspravna biljka ovalno koničastih listova sa smolastim mirisom. Cvjetovi su lila-rozi sa vinsko crvenim do ljubičasto ovršnim listovima, duge razvijene svijetle cvasti. Mladi listovi i izdanci se upotrebljavaju zbog svog smolastog ukusa kao začini za jela od jaja i deserte. Od njih pravimo čajeve ali i aromatizirane napitke kao npr. vino.

3 LIMUNOVA TRAVA (*Cymbopogon sp.*) Limunova trava je dekorativna i jednostavna biljka za uzgoj. Ima svež miris i ukus limuna sa primesom mirisa ruže (sadrži eterično ulje citral). Koristi se sveža ili mlevena kao suvi začim, koristi se kao čaj, za čorbe i kari praškove. Možemo je dodavati piletini, ribi i plodovima mora. Upotrebljava se u kozmetičkoj industriji.

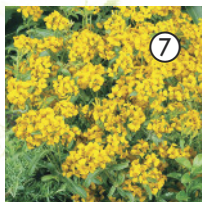
4 EHINACEA (*Echinacea angustifolia*) • Odlična, lijepo cvatuća trajnica, čiji su cvjetovi (roza, ljubičasti i bijeli) vrlo dekorativni i privlače pčele. Odlična je za rezano cvijeće. Nije zahtevna i otporna je na sušu. Perasti cvjetovi su pogodni za ukrašavanje jela. Ekstrakt ili čaj iz korena, sveži ili osušeni cvjetovi biljke podržavaju djelovanje imunološkog sistema.

5 Mak (*Papaver somniferum*) • UKUSNA SEMENA ZA RAZLIČITA JELA. Je dekorativna jednogodišnja biljka sa nežnim cvetovima na dugim cvjetnim stabljikama. Od osušenih sjemenskih glavica pravimo suhe bukete. Sjemeni su jestivi i upotrebljavamo ih za različita jela i za spremanje ulja. Nije zahtjevnija, veoma dekorativna i korisna biljka.

6 NOVO! POLJSKI MAK (*Papaver rhoeas*) • Krasan klasičan mak ukrasna je jednogodišnja biljka koja je u cijelosti jestiva. U Italiji je jako popularan, a Talijani ga zovu „rosolaccio“. Listovi se jedu kao lisnato povrće, a zeleni cvjetni pupoljci dodaju se u salate ili se peku s palentom. Za vrijeme cvjetanja mak se reže i cvjetni se listići pažljivo posuše u sjeni. Svilenkasti crveni cvjetni listovi koriste se za različite ljekovite sirupe i čajeve, bojanje jela, čajeva te odjeće i za potpuri. Ako se cvjetovi ne porežu, u cvjetnoj se glavi oblikuje jestivo sjeme.

7 MEKSIČKI ESTRAGON (*Tagetes lucida*) • Aromatična jednogodišnja biljka poreklom iz Meksika. Uspeva na suncu. Ima upadljive, sitne, žute cvetove. Listovi su mu intenzivnog ukusa na estragon i anis. Osušeni listovi se koriste za čajeve i kao začim za jela od ribe i jaja. Odličan za gajenje u bašti sa povrćem (tera štetočine). Raste i ukrasnim saksijama. Odličan i za osveženje buketa.

8 NEVEN KABLOUNA (*Calendula officinalis*) • Obavezna cvjetnica svakog povrtnjaka, jer je dekorativna, odbija insekte, godi vrtnom tlu, pospješuje rast susjednih biljaka, za pravljenje ljetnjih buketa, jestiva je i ljekovita. Cvjetni listovi intenzivne boje i prijatnog ukusa dodajemo salatama, ometima i siru. Iz cvetova pravimo nevenovu mast. Sorta Kablouna ima velike, sjajne, pune cvetove.

Tomato & Chili Line

Paradajzi i čiliji svih oblika i boja

Rajčica / Paradajz

Je najomiljenije povrće u cijelome svijetu pa ju i kod nas možete naći u svakom povrtnjaku. Možemo je naći čak na balkonima! Zbog toga bismo trebali isprobati i njezine druge oblike, boje i okuse, koje smo odabrali za vas.

Sjeme sijemo u različite posudice, teglice (25 °C). Sadnice uzgajamo u svjetlom prostoru (18-21 °C) te ih redovito zalijevamo/pršimo. Kad se razviju prva dva prava lista, prepikiramo ih u veće teglice. Kad mrazovi prođu, sadnice posadimo na sunčano i toplo mjesto, koso i duboko. Tlo zasjenimo. Jako dobro uspijeva u teglama (miris tjera muhe).

1 AURIGA • Omiljen paradajz iz Istočne Njemačke, srednje visok za uzgoj na otvorenom (potrebna potpora). Dekorativni okrugli paradajz svijetlo narandžaste boje sočni su i veoma aromatični, teški 50-100 g. Najukusniji su svježe ubrani za salate, sendviče.

2 BALKONZAUBER • Nizak (50 cm) i rani, kompaktan, robustan i rodan paradajz. Za sjetvu u posude ali i na otvoreno. Zreli plodovi su okrugli, glatki, lijepe crvene boje, sočni, ne pucaju, teški 30 gr. Pošto je rani i nizak možemo ga sijati direktno na otvoreno.

3 BELMONTE Sel. RADEH • Je najveći paradajz, čiji su plodovi teški do 0,5-1 kg i biljka izraste do 3 m visine. Od roza boje do crvene boje kada su plodovi najbolje zreli. Za sladakusce to je najukusniji paradajz! Srednje rani, visok, bujan, pogodan za uzgoj na otvorenom, pod plastenicima i u stakleniku.

4 BIRON F1 - PROFI • Je klasičan srednje rani hibrid, visoke i jake stabljike, otporan na bolesti i nematode. Plodovi su lijepe crvene boje, ukusni i čvrsti, teški 250-300 gr. Odličan za uzgoj na otvorenom. Visok je i potražuje potporu.

5 FIASCHETTE • Stara talijanska sorta, koja potiče iz okoline Napulja. Paradajz je nižeg rasta, ali vrlo rodan. IZRAZITO OTPORAN NA SUŠU! Plodovi su u obliku šljive, teški oko 15-25 gr, rubinasto crvene boje, dobre teksture i intenzivno živahnog ukusa. Upotrebljava se za salate, umake i za sušenje.

6 GOLDENE KONIGIN • Visoka sorta žutog paradajza porijeklom iz Njemačke. Za uzgoj na otvorenom. Plodovi su okrugli, srednje veliki, glatki i čvrsti, dobre arome i prijatnog ukusa. Postanu ravnomjerno zlatno žuti kada su zreli.

7 ILDI • Mini paradajz sa dekorativnim plodovima žute boje (12-15 gr) slatkastog ukusa. Raste do visine 150 cm (potrebna je potpora). Za uzgoj na otvorenom u stakleniku ili u posudama. Koristimo ih svježe: pojedemo kao trešnje, u salatama i sendvičima.

8 NOIRE DE CRIMÉE • Sočan je paradajz za šarenilo proljećnog vrta. Visoka, jako prinosa sorta, koja potiče iz ruskog Krima

je prilagođena je na različite uslove uzgoja. Plodovi su težine od 100-200 gr, tamno crveni-ljubičasti skoro crni i ukusni su (odlična kombinacija kiselosti i slatkoće). Upotrebljava se za salate, sokove, kiselenje, kuhanje.

9 NOVO! CRNI ČERI • Visoki dekorativan čeri paradajz. Mali plodovi su okrugli i tamni, slatko dinamične arome. Čak i u posudama se odlično pokazao.

10 SCATOLONE 2 • Unikatna talijanska sorta. Na visokoj i bujnoj stabljici rastu produženi plodovi, dugi oko 11-13 cm intenzivno crvene boje. Plodovi su šuplji, zato su odlični za salate, umake, punjenje i sušenje.

11 SUPERSWEET 100 • Visoki koktel paradajz. Mali (promjera oko 2,5 cm) aromatični i slatki, crveni paradajz raste na 30 cm dugim grozdovima. 100 paradajza u grozdu. Jedemo ih cijele svježe u salatama i za dekoraciju. Je veoma otporan na različite bolesti. Za uzgoj na otvorenom i u stakleniku. Rani, brzo i obilno rodi. Čak i u posudama se odlično pokazao.

Tomato & Paradajzi i čiliji

Čili *Aj, ljuti čiliji!*

ČILI rajčicu dopunjuje. Nisu samo rajčice raznovrsne, takvi su i čiliji. Za vas smo odabrali eksotične, izuzetno ljute čilije koje možemo uzgajati i kao trajnice u teglama.

Sjeme posijemo u različite posudice, teglice (22-30 °C). Sadnice uzgajamo u svjetlom prostoru (20 °C) te ih redovito zalijevamo/pršimo. Kad se razviju prva dva prava lista, prepikiramo ih u veće teglice. Kad mrazovi prođu, sadnice posadimo na sunčano i toplo mjesto u gredi ili u velike tegle. Čilije možemo u teglama uzgajati i više godina.

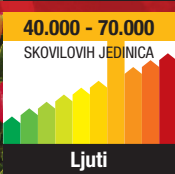
1 ANAHEIM • Blag i veliki čili, veličine 15-18 x 3-5 cm. U fazi zrelosti mijenja boju iz zelene u crvenu. Dozri za 70-90 dana po presađivanju. Koristimo zelene i crvene plodove. Anaheim je vrlo ukusan svjež, osušen ili pečen (za filovanje). Upotrebljava se u salsama i tex-mex jelima.

2 FIRE CRACKER (PETARDE) • Spektakularni čiliji, vrlo dekorativni u bojama od bijele, ljubičaste, žute, narandžaste do crvene. Upotrebljavaju se za sva ljuta jela. Biljka izraste oko 0,5 m i višegodišnja je, zato je obavezno uzgajamo u ukrasnim posudama. Čiliji dozriju od 90-100 dana po presađivanju.

3 HABANERO CHOCOLATE • Spada među najbolje ljute čilije. Aromatični plodovi su prečnika 4 cm i dužine 5 cm. Kada zriju prelaze iz tamno zelene u čokoladno smeđu boju. Grmičasta biljka izraste do 90 cm. Višegodišnja je i uzgajamo je u posudama. Prvi plodovi dozriju 100-110 dana po presađivanju. Za spremanje ljutih umaka, salsi i ostalih meksičkih i karibskih specijaliteta.

4 HABANERO CRVENI • Crveni je tipičan Habanero čili i je najviše raširen na svijetu. Svijetlo crveni plodovi su veličine 3,5-5x3-3,5 cm, biljka brzo izraste do visine od 50 do 120 cm. Zbog tropskog voćnog ukusa obavezni su u svim salsama. Prije svega je namjenjen za višegodišnji uzgoj u posudama. Što je više vremena plod na biljci ljuci je.

5 HABANERO ŽUTI • Žuti je tipičan Habanero čili i je najviše raširen na svijetu. Svijetlo žuti plodovi su veličine 3,5-5x3-3,5 cm, biljka brzo izraste do visine od 50 do 120 cm.

NOVO!

Chili Line

svih oblika i boja

ROYAL SEEDS

Zbog tropskog voćnog ukusa obavezni su u svim salsama. Prije svega je namjenjen za višegodišnji uzgoj u posudama.

6 RED CAP MUSHROOM CRVENI

Porijeklom sa Kariba. Dozriju za ca. 70-90 dana po presađivanju. Čili su u obliku gljive ili zvonca veličine 4x2,5 cm. Kao zreli imaju crvenu boju. Upotrebljavaju se za kiseljenje, sušenje i pripremanje svih meksičkih i azijskih jela. Biljka izraste do visine 1 m. Višegodišnje rodne biljke nam daju plodove od proljeća do jeseni, zato ih uzgajamo u posudama na sunčanim terasama.

7 YELLOW CAP MUSHROOM ŽUTI

Porijeklom sa Kariba. Dozriju za ca. 70-90 dana po presađivanju. Čili su u obliku gljive ili zvonca veličine 4 x 2,5 cm. Kao zreli imaju žutu boju. Upotrebljavaju se za kiseljenje, sušenje i filovanje i pripremanje svih meksičkih i azijskih jela.

8 NOVO! BHUT JOLOKIA • Trenutno naj ljuti čili na svijetu - vatreno ljuti

• OVAJ ČILI JE EKSTREMNO LJUTI!

UPOTREBLJAVA SE NA VAŠU VLASTITU

ODGOVORNOST! • Dozri za cca. 120 dana po presađivanju. Čiliji su dugi 6-9 cm i širine oko 2,5 cm, blago grube teksture, crvene ili narandžaste boje. Biljka izraste do visine 1 m.

9 SERRANO (MINI JALAPENO) • Klasična

sorta čilija iz Meksika. Srednje ljuti su. Biljka je robusna i izrasta vrlo visoko i daje velike prinose. Hrskavi svijetleći plodovi su dugi 2,5-5 cm (1 cm u prečniku) tamno zeleni su i crveni. Odlični su za spravljanje salsi i sušenje.

RECEPT

**Odlična domaći slatki
čili umak**

Pripremljen za 15 minuta

Sastojci

- 2 do 3 čilija
- 1 / 2 crvene paprike (rog)
- 3 režnja češnjaka
- 1 / 2 šalice šećera
- 3 / 4 šalice vode
- 1 / 4 šalice jabučnog octa
- 1 / 2 žličice soli
- 2 žlice škroba

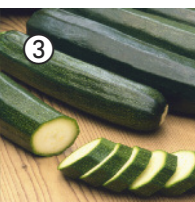
Priprema:

Nasjeckati pola crvene paprike (stavljamo je da bi dala 'mesa' ako čili papričice nemaju dovoljno). Izvaditi sjemenke iz papričica, eventualno ostaviti iz jedne polovice ako želite dosta ljut umak. Dodati češnjak, šećer, vodu, ocat i sol (ili jednaku količinu Vegete). Blenderom napraviti pire. Kuhati cca 5 minuta na jačoj vatri, da se malo reducira. Pomiješati škrobno brašno i dvije žlice vode, pa sve pomiješati. Kuhati još minutu-dvije, uliti u čistu staklenku i čuvati u hladnjaku (i do dva mjeseca).

 Semina
WEB TRGOVINA
www.semina.si

Bio Line Ekološki proizvedena sjemena

Za sve ljubitelje ekološkog odn. organskog povrtnjaka pripravili smo bogati asortiman ekološki proizvedenog sjemena. Sjeme je proizvedeno prema međunarodnim standardima za ekološku proizvodnju bez korištenja fitofarmaceutskih sredstava i mineralnog gnojiva. Sorte su tradicionalne europske koje u našim uvjetima daju bogate i ukusne proizvode.

Domaći vrt neka bude što više „ekološki“. Slušajte prirodu, pobrinite se za plodno tlo, ne upotrebljavajte fitofarmaceutska sredstva, uzgajajte što više različitih biljki zajedno te svoje biljke od štetnika i bolesti zaštitite različitim prirodnim metodama. Proizvodi će biti ukusniji i imat će više hranjivih tvari te energije.

1 BLITVA SREBRENOLISNA • Najbolje raširena tradicionalna sorta blitve u Evropi. Oblikuje velike blago spužvaste tamno zelene listove i srebrno bijele stabljike i rebra. Listove ubiremo kada su veliki kao dlan pa do veličine 1m. Polamamo vanjske listove tako da stimuliramo rast novih. Za bolji rast zalijevamo je sa pripravkom od koprive i gaveza. Tlo između biljaka prekrivamo. Raste najbolje u mješovitim usjevima sa mrkvom, boranijom, rotkvicom i salatam.

2 TIKVA MUŠKATNA • Pljosnato okrugla jako rebrasta ZIMSKA tikva, veličine 25-50x15-30 cm, teške 7-40 kg. Meso je tamno narandžasto, sočno, odličnog ukusa. Za pripremu supa, pita, marmelada i deserta. Dozri 125 dana po presađivanju. Skladišti se 4-8 mjeseci.

Za oprašivanje su neophodne pčele zato oko tikvica posijemo čim više medonosne cvjetnice i ljekovito bilje.

3 TIKVICA DIAMANT • Lijepa, srednje rana, rodna sorta sa lijepim tamno zelenim tikvicama. Redovno je ubiramo da nastavi davati nove plodove. Raste grmoliko. Za oprašivanje su neophodne pčele zato oko tikvica posijemo što više medonosne cvjetnice i ljekovito bilje.

4 DIVLJA RUKVICA • Nezahtjevno lisnato povrće obavezan je dodatak različitim jelima. Posijemo 2 do 3 vrstice oko peršina, režemo je ili strižemo tako bude gusta kao i peršin. Što je više režemo bolje se razvija. Listovi su jako narezani sa specifičnom aromom (ukus potočarke i oraha istovremeno). Ljubitelji je mogu lako uzgajati u posudama na balkonu ili čak na prozorskoj dasci (vanjska).

5 ENDIVIJA ESKARIOL ŽUTA • Je jesenska endivija koja oblikuje velike zelene glavice sa svijetlom sredinom. Nezahtjevno povrće koje potražuje dovoljno sunca i vlage za rast i razvoj. Gnojimo sa kompostom. Tlo između biljaka prekrivamo. Sijemo ili sadimo sa graham, ranom boranijom, rotkvicom, salatam.

6 NISKA BORANIJA SLENDERETTE • Niska je, rodna boranija koja zavisno od vremenskih uslova sazrijeva 60 dana nakon sjetve. Dobijemo okrugle zelene mahune koje nisu vlaknaste. Mahune za zimu zamrzemo ili ulažemo. Prije sjetve sjeme preko noći natopimo u čaj od kamilice (kamilica sjemenke zaštititi i ubrzava klijanje). Protiv uši se borimo sa pripravkom od dragoljuba i pelina.

7 GRAŠAK RONDO • Srednje je visoki grašak (70 cm) sa mahunom (10-11 cm) i tamno zelenim slatkim zrnima. Prije sjetve sjeme tokom noći natopimo u čaj od kamilice (kamilica sjeme zaštititi i pospešuje klijavost). U njegovu neposrednu blizinu posijemo kamilicu, salatu, mrkvu i rotkvicu.

8 MRKVA NANTES • Srednje rana mrkva intenzivno naranđasta i veoma ukusna. Prije sjetve sjeme se može miješati sa finim šljunkom ili pijeskom i dva ili tri dana ostaviti na toplo mjestu. Mješavinu sijemo po suhom i ne vjetrovitom danu u vrste. Redovno zalijevati sa pripravkom od koprive. Najbolje raste u društvu sa: lukom, porilukom, majčinom dušicom (odbija mrkvinu muhu), nevenom, vlascom i bijelim lukom.

9 KRASTAVAC MARKETMORE • Stara evropska sorta sočnog salatnog krastavca. Prije sjetve sjeme natopimo preko noći u mlijeku ili u pripravku sa bijelim lukom. Između krastavaca čim prije posijati bosiljak i kopar.

→ **KORISTAN SAVJET:**
Ograde oko povrtnjaka

Naši povrtnjaci obično imaju ograde što je zapravo dobra odluka. U naseljima na taj način sprečavamo pristup psima i možda ostalim nepoželjnim bićima, a na selu i divljim životinjama. A ako imamo vrt u blizini šume, trebali bismo namjestiti električnu ogradu.

Ograde nas štite i od nepoželjnih pogleda i jakog vjetrova.

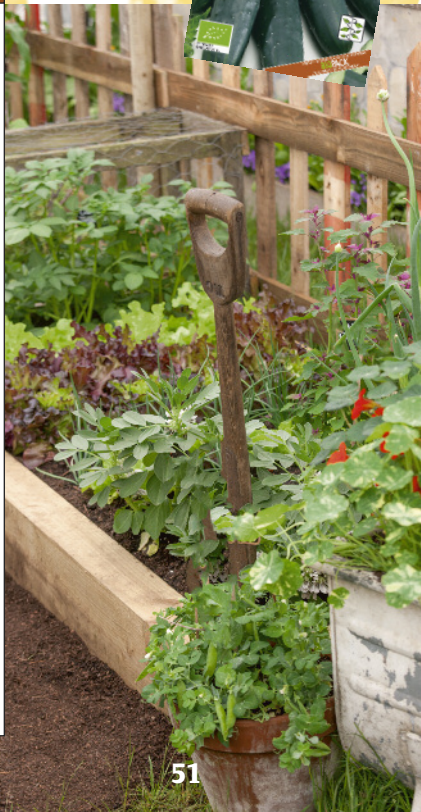
Visina ograde ovisi o životinjama od kojih želimo zaštititi vrt.

Ograde mogu biti i lijepa dekoracija. Ukrasiti ih možemo i sami tako da nam služe kao potpora za penjanje različitih biljki (tikve, krastavci, cvijeće itd.).

Ograde mogu biti:

- drvene klasične ograde koje su imale već naše bake (različitih oblika i boja);
- kamene (posloženo kamenje u mrežama) koje možemo ozeleniti. Na sjevnoj strani na ogradu stavimo poneki lonac s biljkama;
- mrežne ograde.

Napravimo ogradu koja će biti funkcionalna, ekološka i estetska. Drvene su još uvijek najljepše i najinovativnije.

Zajednički vrt Sotočje

Zajednički vrt u Ljubljani

Zajednički vrt u Mariboru

→ **KORISTAN SAVJET: Vrtovi zajednica - dovoljno za sve!**

U Sloveniji su nevladine organizacije u okviru projekta *Dovoljno za sve: zajedničko upravljanje životnim izvorima izdale Priručnik za uređenje vrta zajednica* (slov.: *Priročnik za ureditev skupnostnega vrta*). Cilj je poduprijeti lokalne zajednice pri preuzimanju aktivne uloge u pružanju blagostanja s održivim upravljanjem životnih izvora u svojoj okolini. Vrtovi zajednica uljepšavaju okolinu. Uzgajamo svoju hranu i slobodno vrijeme provodimo ugodno te u dobrom društvu. Priručnik sadrži upute za uređenje i održavanje zajedničkog vrta kako u gradu tako na selu.

U Sloveniji takvih vrtova ima već nekoliko i sigurna sam da će ih biti još i više. A možda i u Hrvatskoj i BiH?

 Semina
WEB TRGOVINA
www.semina.si

1

2

3

1 RAJČICA/PARADAJZ ACE 55 VF • Srednje visoki je paradajz, sa pljosnatim okruglim, slatkim i sočnim plodovima, teškim oko 190 gr. Odličan za salate i umake. Dozri za 90 dana po presađivanju. IMA PRIRODNU OTPORNOST NA PLIJESAN.

2 PERŠIN DOMAĆI LIŠČAR • Stara evropska sorta peršina, kojeg su sijale naše bake. Oblikuje velike aromatične listove koje reжем u cijelo proljeće do kasno u jesen. Obnavlja se. Posijemo 2-3 reda gdje nam je najbolje pristupačan. Dobri susjedi peršina su luk, poriluk, bijeli luk, paradajz, rotkvice, neven, kadifica. Slab susjed je salata. Nije zahtjevan. Lako se može uzgajati i u ukrasnim posudama. Listove upotrebljavamo svježe a za zimu ih zamrzemo.

3 PORILUK/PRAZILUK/PRASA CARENTAN 2 • Najviše poznata evropska sorta. Je lijepe sivo zelene boje sa debelim bijelim stablom. Dobro prezimljuje. Potražuje sunce, zato redove prorje-

đujemo. Sadnice različitih veličina posadimo (duboko) na razna prazna mjesta u povrtnjaku na gređice sa kupusnjačama, mrkvom, salatoma, krastavcem, celerom. Pogodan je za zamrzavanje.

4 RADIĆ PALLA ROSSA 3 • Radić u jesen kada su temperature znatno snižene, oblikuje okruglu kompaktnu crvenu glavicu izrazitog ukusa. Nije zahtjevan. Posijemo ga i presadimo na prazne gređice u mjesecu julu. Posle sjetve pazimo da se sjetvena površina ne osuši. Kasnije ga razrijedimo i presađujemo. Dobri susjedi su kupusnjače, krastavci, boreč i kopar.

5 CIKLA/CVEKLA DETROIT • Intenzivno je crvena i sočna. Uspijeva na sunčanim gređicama u humusnim tlama. Ciklu gnojimo sa kompostom, redovno je zalijevamo i prorjeđujemo.

6 ROTKVICA TONDO ROSSO • Brzo rastuća crvena rotkvica. Sijemo je rano u staklenik ili na tople gređice, na otvoreno od marta do kraja jula. Rotkvice sijemo periodično svakih 14 dana. Pogoduju joj sunčana mjesta i humusna tla sa puno vlage.

7 SUSAM • Visoka je i lijepa biljka, sa mirisnim bijelim ili roza cvjetovima koji privlače leptire i ptice. Poboljšava nam vrtna tla. Zahtijeva VEOMA topla i sunčana mjesta i propusna, humusna tla (gnojimo sa kompostom). Sijemo ga u vrste i kasnije ga razrijedimo, ili se razrijedi sam. Mladim biljkama je potrebno dovoljno vlage i zaštite od jakih vjetrova. Kada razvije jak korijenov sistem biljka je jaka i dobro podnosi suha tla. Sjeme poberemo kada su mahune suhe a prije nego što se otvore.

8 SALATA LEDENA KRALJICA • Lijepa glavičasta salata ledenka, koja brzo i dobro raste u svim vremenskim prilikama. Glavice su velike i kompaktne, svijetlo zelene, sa nazubljenim, krhkim i slatkim listovima.

9 SALATA MAJSKA KRALJICA • Rana mekolisnata glavičasta salata sa kompaktnom srednje velikom glavicom. Listovi su okrugli, meki, zelene boje sa blago crvenkastim rubovima.

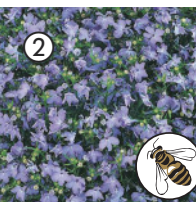
10 SALATA RED SALAD BOWL • Crvena hrastolisna salata. Ima meke listove sa osvježavajućim ukusom.

11 ŠPINAT GIGANTE DE INVERNO • Špinat je sa velikim, svjetleće tamno zelenim listovima, koji su blago spužvasti i zaobljeni. Otporan na niske temperature zato dobro prezimi. Ukusan je špinat. Sirovo mlado lišće dodajemo salatama. Posijemo ga što više poprečno po cijelom vrtu (ne između cvekle, rukole i karfiola). Jedemo mlade biljke a sa velikim listovima prekrivamo tlo (malčovanje), korijenje ne čupamo jer poboljšaju tlo.

Cvijeće

U svakom povrtnjaku jednogodišnje cvijeće je obavezno, jer ga oživljava i uljepšava. Sijemo ga ili presađujemo bilo gdje između povrća ili među povrtnim gredicama oblikujemo cvjetne gredice. Izaberemo ono cvijeće koje nam se sviđa, koje privlači pčele i koje je dobro za rezanje, da s njim pravimo živopisne ljetne bukete. U biti, cvijeće treba puno svjetla, jer u sjeni ne cvjeta rado, srednje hranjivo tlo i dovoljno vlage u sušnim mjesecima. Najbolje ih je sijati od aprila do maja direktno u vrt, a kasnije razrijedimo. Najljepše su kada porežemo procvjetale cvjetove.

1 PRKOS DUPLI, MJEŠAVINA/MEŠAVINA

(*Portulaca grandiflora*) • Visina: 10-15 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do oktobra. Jednogodišnja biljna vrsta, koja izuzetno dobro izdržava jako sunce i sušu. Raznobojni, često nijansirani cvetovi se otvaraju samo pri sunčanom vremenu. Sadi se na cvetne leje, ivičnjake, škarpe i kamenjare.

2 LOBELIJA, PLAVA (*Lobelia erinus*)

Visina: 10-20 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do oktobra. Seme klija na svetlosti. Odgovara joj laka zemlja i sunčan ili polu senovit položaj u koritima i na lejama.

3 NOVO! KINESKI KARANFIL PERZISKI TEPIH, MJEŠAVINA/MEŠAVINA

(*Dianthus chinensis*) Visina: 10-20 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do augusta. Niski šareni kineski karanfil sa lijepim jednostavnim cvjetovima u različitim bojama. Cvjetovi lijepo mirišu. Odličan za rubove na cvjetnim gredicama, u vrtu između niskog povrća i u ukrasnim posudama. Potražuje sunce i vlagu.

4 GORUĆA LJUBAV, PLAVA (*Ageratum mexicanum*)

• Visina: 25-30 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do oktobra. je jednogodišnja biljka, cenjena u hortikulturi za pravljenje cvetnih leja, ograđivanje cvetnjaka i leja, a pogodna je i za uzgoj u žardinjerama i saksijama na terasama. Treba hranjivi supstrat i dovoljno vode.

5 NOVO! DRAGOLJUB NISKI JEWEL, MJEŠAVINA/MEŠAVINA

(*Tropeolum nanum*) • Visina: 30 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do oktobra. Dragoljub raste u obliku grma. Cvjetovi se razvijaju iznad listova otvoreni ili poluotvoreni u različitim svijetlim bojama. Dragoljub sadimo svuda, ali najbolje raste na manje plodnim tlima. Možemo da ga sadimo skupa sa balkonskim biljkama u žardinjere. Cijela biljka je jestiva. Neizostavan je u organskom vrtu. U vazi su cvjetovi također izuzetno dekorativni.

KADIFICA ILI TAGETES (*Tagetes sp.*)

Kadifica je lijepa, svestrana jednogodišnja biljka koja cvjeta dugo i bogato. Ima poseban miris. Cvjetovi su u različitim nijansama boja. Savršeno za svaki vrt, povrtnjake, za ukrasne posude i ukrasne posude. Kadifica neka obavezno raste među povrćem kao obrana od određenih štetnika,

regulira plodnost tla i ima dobar utjecaj na rast susjednih biljaka. Obavezno je sijemo uz rajčicu, krumpir i peršin. Također utječe na zdravlje tla.

6 NISKA FAVOURITE, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 20-30 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do novembra. Cvetovi su jednostruki, žute, narančaste, crveno smeđe boje i posebnog mirisa.

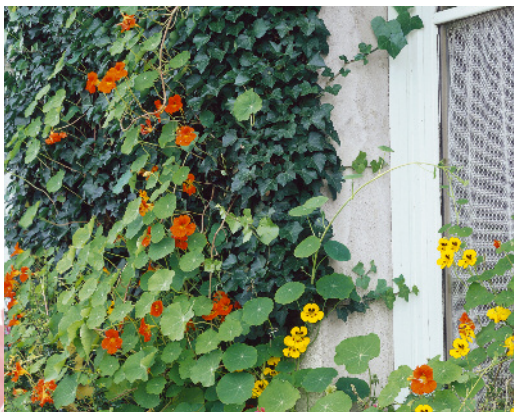

7 NISKA CHAMPION, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 20-30 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do novembra. Punjeni cvetovi su narančasti, žuti, crveno smeđi.

8 NISKA BROCADE, CRVENA • Visina: 25-30 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do novembra. Niska kompaktna, bujno rastuća kadiflica s velikim crvenim cvjetovima.

9 NISKA CALANDO, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 30 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do novembra. Niska kompaktna, bujno rastuća kadiflica s velikim cvjetovima u žutoj (limun ili zlatna), narančastoj i marelica boji. Boje koje oživljavaju naš vrt.

10 VISOKA SIERRA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visoka kompaktna, bujno rastuća kadiflica s velikim narančastim i žutim cvjetovima. Pogodna za svaki vrt, povrtnjake, za ukrasne posude, pa čak i za balkonske biljke. Kadiflica ima poseban miris koji se ne sviđa vrtnim štetnicima i odbija ih.

11 KALIFORNIJSKI MAK, MJEŠAVINA/MEŠAVINA (*Eschscholzia californica*) • Visina: 30-40 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do oktobra. Preljep jednogodišnji cvijet, koji brzo raste i bujno cvjeta. Cvetovi su odlični za vazuu. Kad procvjeta režemo ga i ponovo se obnovi. Ima pojedinačne cvjetove u narančastoj, žutoj, roza i crvenoj boji. Sijemo ga višekratno zaredom da nam od juna do oktobra krasi povrtnjak i ukrasni vrt.

PETUNJA

12 MJEŠAVINA/MEŠAVINA (*Petunia hyb.*) • Visina: 30-40 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do oktobra. Cvetovi su pojedinačni, krupni, tubičastolevkasti, mirisni, raznobojni, jednobojni, višebojni, jednostavni i puni (dupli). Sadi se na leje i balkonska korita. Odgovara joj sunčan i provetren položaj u zavetrini.

Cvijeće

1 PETUNIJA VISEĆA SHOWERS, MJEŠAVINA/MEŠAVINA
Visina: 30-40 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do oktobra. To je lijepa hibridna viseća petunija (slična surfiniji). Sadimo je u balkonska korita, viseće posude ili na gredice gdje se po tlu bujno razraste. Tokom rasta redovno ih zalijevamo i gnojimo. Potražuje sunčana mjesta i puno toplote.

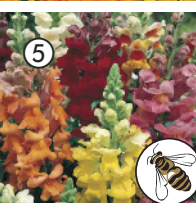
2 DALIJA OPERA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA (*Dahlia sp.*)
Visina: 35 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do novembra. Kompaktna niska dalija sa pola ispunjenim cvjetovima intenzivno žute, narančaste, ljubičaste, bijele i crvene boje. Sadimo je na obronke, između povrće ili rub povrtnih gredica, u cvjetne gredice i ukrasne posude. Intenzivno i bujno cvjeta cijelo ljeto.

3 NOĆNA FRAJLA, NOĆURAK, MJEŠAVINA/MEŠAVINA (*Matthiola bicornis*) • Visina: 30-40 cm; sijemo: od marta do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do oktobra. Jednogodišnja biljka čiji se cvjetići otvaraju noću i mirišu do kasno u noć. Ima prepoznatljiv i jak slatkast miris! Nije zahtjevno cvijeće, posijemo tamo gdje možemo uživati u njegovom mirisu. Lijepo raste u ukrasnim posudama na terasi ili balkonu.

4 NEVEN, MJEŠAVINA/MEŠAVINA (*Calendula officinalis*)
Visina: 40-60 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do novembra. Jednogodišnje ljekovito cveće zlatno žutih i narandžastih cvetova. Biljka je kompaktna i snažno razgranata. Seje se i raspršeno po celoj bašti, pre svega među povrće, jer deluje ljekovito na zemljište i susedne biljke.

5 ZEVALICA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA (*Antirrhinum majus*)
Visina: 50-90 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od juna do oktobra. Skromna i obilno cvetajuća jednogodišnja biljka. Sadi se na sunčano i polusenovito mesto.

LEPA KATA (*Callistephus chinensis*)
Primenjuje se za sadnju cvetnih leja, žardinijera, posuda na balkonima. Cvetovi su dugotrajni od 10-20 dana, veličine 4-15 cm sa koloritom boja od bele, do roza, crvene, ljubičaste, plave, ređe žute. Odgovara joj sunčan položaj i obična vrtna zemlja. Odlične za rezano cvijeće.

6 NISKA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 40 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od augusta do oktobra.

7 NOJEVOPERNA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 50 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od augusta do oktobra. Astra sa dekorativnim cvjetovima u različitim bojama. Rano cvata.

8 MEISTER, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 50-60 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od augusta do oktobra.

9 PRINZESS, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 50-60 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od augusta do oktobra.

10 HI-NO-MARU, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 50-60 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od augusta do oktobra. Unikatna jednogodišnja POMPON astra sa dekorativnim cvjetovima s bijelim rubom.

11 GREMLIN, CRVENA • Visina: 75 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od augusta do oktobra. Kasna astra koja ima markantne i velike pune cvjetove u crvenoj boji. Biljka je kompaktna i vrlo ispravna. Odlična je za rezanje.

12 GREMLIN, PLAVA • Visina: 75 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od augusta do oktobra. Kasna astra koja ima markantne i velike pune cvjetove u boji lavande.

13 GREMLIN, RUŽIČASTA • Visina: 75 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od augusta do oktobra. Kasna astra koja ima markantne i velike pune cvjetove u ružičastoj boji.

14 LAN CRVENI (*Linum grandiflorum*) • Visina: 50-60 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do augusta. Nježan i izdržljiv cvijet koji raste u gustim skupinama. Sijemo ga u ukrasni vrt, još je ljepše sijati ga u povrtnjaku. Svileni cvjetovi su intenzivno crvene boje. Jednostavan i nezahtjevan jednogodišnji cvijet.

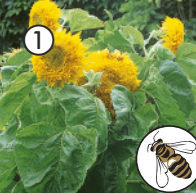
15 ŠABO KARANFIL, MEŠAVINA (*Dianthus caryophyllus Chabaud*) • Visina: 50-60 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Mirisnim cvjetovima krasni leje i sveže bukete. Pogoduje mu blago krečna zemlja i sunčan položaj.

16 LJEPJI DEČKO, MJEŠAVINA/MEŠAVINA (*Impatiens balsamina*) • Visina: 70 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Srednje visoka jednogodišnja biljka sa predivnim velikim punim cvjetovima koji liče na kamelije. Cvjetovi su na uspravni i čvrsti stabljiki. Nije zahtjevna i ako ima dovoljno prostora cvjeta cijelo ljeto do jeseni. Dobro raste u polusjeni. Odlična je u skupinama i između povrća u povrtnjaku. Dobro raste u ukrasnim posudama na balkonu. Redovno je zalivati i gnojiti. Jestiva je i ljekovita.

Cvijeće

UKRASNI SUNCOKRET (*Helianthus annuus*)

Suncokret je pogodan je za sjetvu u povrtnjaku i ukrasnom vrtu kao i ukrasnim posudama na balkonima. Nezahtjevan cvijet, koji potražuje sunce i vlagu. Jednostavan je za uzgoj zato je odličan za „dječji vrt“. Pčele vole cvetove suncokreta, zato ga sijemo po čitavom povrtnjaku ili ga koristimo za uređenje gredica i kao biljku za tegle. Odličan je za rezano cveće.

1 NISKI SUNGOLD • Visina: 80 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do do oktobra. Niski suncokret, bujno raste, s punim lijepim i velikim cvjetovima u zlatnožutoj boji.

2 NISKI TWILIGHT ZONE • Visina: 80 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Niski i bujni baštenski suncokret.

3 VISOKI, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 180 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Visoki i bujan baštenski suncokret. Sadimo po obodu ili po čitavoj bašti. Odličan je za rezano cveće.

4 JEDNOGODIŠNJI SLJEZ MAJORETTE PUNJENI, MJEŠAVINA /MEŠAVINA (*Alcea rosea*) • Visina: 80 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do augusta. Lijep visoki cvijet iz vrtova naših nana. Sa svojim sjajnim i jarkim bojama ukrašava naše vrtove. Lijepi su na gredici uz kuće. Cvjetovi privlače leptire i pčele. Potražuje ocjedita tla sa mnogo sunca. Gnojimo 1x godišnje, uglavnom sa kompostom. Jednogodišnje je ili višegodišnje cvijeće.

5 SALVIJA, CRVENA (*Salvia splendens*) • Visina: 35-40 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Jednogodišnja biljka, koja se sade u leje, žardinjere i balkonske posude. Cvetovi su crveni i najljepši ako se sadi u grupi. Odgovara joj sunčan položaj i rastresita vlažna baštenska zemlja.

6 KOSMOS PICOTEE (*Cosmos bipinnatus*) • Visina: 110 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Jedna je od najljepših i najelegantnijih jednogodišnjih cvjetova. Biljka je visoka, jako se razvija, s ukrasnim lišćem i velikim bijelim cvjetovima, crvenkaste ili ružičaste boje po rubu. Najbolje raste u skupini, u sjevernom dijelu povrtnjaka, cvjetnjaka. Izvrsna za rezanje, u vazi može dugo izdržati. Vrlo nezahtjevan cvijet i pogodan za svaki vrt, obavezan je u povrtnjaku jer privlači pčele. Sijemo u vrste ili razbacamo po gredici. Gusti sklop nije prepreka rastu (čak dobro raste u gustom sklopu).

CINIJA (*Zinnia elegans*)

Cinija krasi leje i bukete. Cveta od juna do jesenjih mrazeva, na sunčanim mestima, na dubokom, hranljivom i umereno vlažnom zemljištu. Veoma je otporna na sušu, na nisku zemljišnu i vazdušnu vlagu. Odlična za rezano cveće.

7 CANDY STRIPE • Visina: 60-80 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Veliki cvetovi su složeni (puni) bele, roza, oranž, žute ili crvene boje sa crvenim prugama, stabljike čvrste.

8 LILIPUT, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 60-80 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Mali kompaktni cvetovi su jednostavni i složeni (puni) bele, roza, oranž, žute ili crvene boje, stabljike čvrste.

9

9 KAKTUSNA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 90 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Lijepa cvjetna jednoljetnica koja je prije svega namijenjena za rezanje. Veliki cvjetovi su krem bijeli, žuti, narančasti crveni, lila, smečkasti, ružičasti.

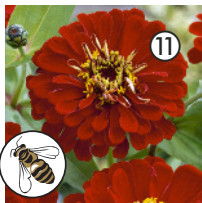

10

10 MJEŠAVINA/MEŠAVINA • Visina: 60-80 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Veliki cvetovi su jednostavni i složeni (puni) bele, roza, oranž, žute ili crvene boje, stabljike čvrste.

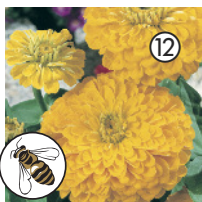

11 CRVENA • Visina: 70-90 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Lijepa cvjetna jednoljetnica koja je prije svega namijenjena za rezanje. Veliki cvjetovi su intenzivno crveni.

11

12 ŽUTA • Visina: 70-90 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Veliki cvjetovi su sjajno žuti. Jedinstvena je kao ukras gredica i obruba.

12

14 RAZLIČAK DOUBLE POLKA DOT, MJEŠAVINA/MEŠAVINA

(*Centaurea cyanus*) **ZA SUŠENJE** • Visina: 30-50 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. To je staromodan cvijet, ali još uvijek najbolji za šarene pastelne bukete kako svježje tako i suhe. Uz redovno rezanje dobro se obnavlja. To je kompaktna biljka s mnoštvom cvijeća u prekrasnim nijansama ružičaste, plave, ljubičaste i bijele boje. Nije zahtjevno cvijeće, raste na svakom tlu, podnosi sušu. Najljepši je sunčanom mjestu. Cvjetovi privlače pčele i leptire.

13

NOVO!

15 GOMFRENA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA

(*Gomphrena globosa*) **ZA SUŠENJE** Visina: 60 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Lijepa, manje poznata jednogodišnja biljka koja vas neće razočarati. Odlična za svježje i suhe bukete (sušimo je kao i ostalo cvijeće). Kompaktna biljka s okruglastom cvjetovima u ljubičastoj, roza, crvenoj i bijeloj boji. Lijepa je u ukrasnim posudama u kombinaciji sa drugim balkonskim cvijećem. Redovno je režemo (kad je cvijet u punoj boji) i dobro se obnavlja. Nije zahtjevan cvijet, voli sunce i podnosi vrućinu i sušu. Gnojimo kada počne cvjetati i to sa kompostom.

14

15

16 SUVA RUŽA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA (*Helichrysum bracteatum*) **ZA SUŠENJE** • Visina: 60-100 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Odgovara joj sunčan položaj, laka i plodna zemlja. Lepa je na cvetnim ležama, a posebno u suvim buketima.

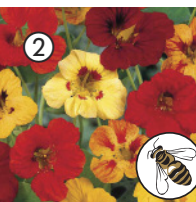

16

Cvijeće / Božićna pšenica

1 **STATICA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA** (*Limonium sinuatum*) **ZA SUŠENJE** • Visina: 60-100 cm; sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Primjenjuje se za ukras leja te svežih i suvih buketa. Odgovara joj sunčan položaj.

2 **DRAGOLJUB OUT OF AFRICA** (*Tropaeolum majus*) **PUZAVICA** Sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Ima lijepe žute, narandžaste i crvene cvetove. U vrtu obavezno sejemo u susjedstvo paradajza, krompira, visokog pasulja, ruža i stabala voća. Dragoljub je jestiva biljka. Listovi beru se u svežem stanju za salatu i kao dodatak svežem siru. Zatvoreni pupoljci i nezrele zelene semenke mogu se staviti u sirće.

3 **LADOLEŽ HEAVENLY BLUE** (*Ipomoea purpurea*) **PUZAVICA** Sijemo: od aprila do maja; presađujemo: od aprila do maja; cvjeta: od jula do oktobra. Ladolež ili ukrasni slak je jednogodišnja biljka penjačica koja veoma brzo raste i počne sa cvetanjem. Biljka se seje uz ogradu, žicu ili štap. Najbolje je seme namočiti u vodu da proklija, onda će brže porasti i bogato nas nagraditi svojim prelepim trubastim cvetovima. Svako jutro se otvaraju novi cvetovi koji se u podne ponovo zatvaraju.

4 **UKRASNE TIKIVICE, MJEŠAVINA/MEŠAVINA** (*Cucurbita pepo*) **PUZAVICA** • Izaberemo sunčanu leju i rodno tlo. Privlačne sitne plodove različitih boja i oblika upotrebljavamo za ukrašavanje stanova.

5 **BIJELA RADA - TRATINČICA, MJEŠAVINA/MEŠAVINA** (*Bellis perennis*) **DVOGODIŠNJA BILJKA** • Dvogodišnje cvijeće, koje sijemo ljeti, da bi cvjetala cijelo naredno proljeće. Lijepi puni cvjetovi su bijele, crvene i roza nijanse. Nije zahtjevno cvijeće. U hladnijim zimskim danima moramo je zaštititi od mraza. Lijepo izgleda na cvjetnim gredicama, ukrasnim posudama i u kombinaciji sa tulipanima, mačuhicama i narcisima. Listići koji imaju ukus kestena su odličan dodatak salatama.

6 **TURSKI KARANFIL, MJEŠAVINA/MEŠAVINA** (*Dianthus barbatus*) **DVOGODIŠNJA BILJKA** • Visina: 40-60 cm; sijemo: od juna do jula; presađujemo: septembra; cvjeta: od aprila do juna. Gaji se kao dvogodišnja kultura. Cvetovi su skupljeni u štitaste cvasti, crvene, ružičaste, ljubičaste i bele boje, često dvobojne u raznim nijansama. Najbolje uspeva na dobro osunčanim položajima uz zalivanje i plodno zemljište. Krasi leje i bukete.

7 **DAN I NOĆ** (*Viola sp. SWISS GIANT*) **DVOGODIŠNJA BILJKA** **MJEŠAVINA/MEŠAVINA** • PLAVA SA OKOM • CRVENA SA OKOM • ŽUTA SA OKOM • Visina: 10-30 cm; sijemo: od juna do jula; presađujemo: septembra; cvjeta: od oktobra do decembra i od marta do maja. Cvetovi su mnogobrojni, jednobojni ili različitih kombinacija široke lepeze intenzivnih boja. Sade se u leje, žardinjere i saksije.

→ KORISTAN SAVJET: Cvijeće za dekoraciju groba

Što ako biste ove godine u grob posijali jednogodišnje cvijeće?

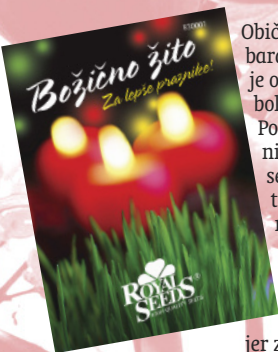
Zemlji na gredici dodajemo malo kupljene zemlje kako bismo je učinili bogatijom. Sijemo cvijeće koje nam se sviđa. Za vrijeme rasta, pogotovo ljeti, redovito zalijevamo i povremeno gnojimo. U najvećoj vrućini preživjet će samo ako ćemo ga redovito zalijevati (može jednom tjednom, ali obilno). Možda je dobro da naše voljene kojih više nema među nama posjetimo češće.

Cvijeće koje je prikladno za grob:

- **Maćuhice** - ljeti ih sijemo u vrt, a u jesen presadimo u grob. Cvate kasno zimi (ovisi o vremenu) i onda opet u proljeće kad nema više mraza.
- **Kalifornijski mak** - svojim nježnim cvjetovima čini svaki grob ljepši. Ako mak također kad prestane cvasti, ponovo će procvasti; na njegovo mjesto možemo također posaditi neko drugo cvijeće. Kombinirati ga možemo ostalim cvijećem.
- **Sve cinije** - jako otporno cvijeće i jednostavno za uzgoj. Cvate cijelo ljeto sve do kasne jeseni te je lijepih šarenih boja.
- **Dragoljub** - može rasti u visinu ili može prekriti cijelo tlo (ovisi o vrsti). Cvate cijelo ljeto do kasne jeseni.
- **Sve kadifice** (tagetesi) - kako visoke tako i niske. Nisu zahtjevne.
- **Uresnica ili kozmos** - za hrabre jer raste jako visoko. Najljepši mogući ukras.
- **Neven** - za narančasto-žutu raznolikost vrta, nije zahtjevan.
- **Portulak** - otporan na vrućinu, lijepo se razraste i šareno cvate.

Božićna pšenica za ljepše praznike

Sjetva božićne pšenice lijepa je navika koja u dolazećoj godini najavljuje obilnu žetvu jer simbolizira novi kruh i novi život. Božićna pšenica simbol je svjetlosti i nade. Nježne zelene stabljike pšenice predivno su osvježenje u pretprazničkim danima. Mlade pšenične stabljike jestive su i zdrave.

Obično je sijemo oko 4 decembra (sv. Barbara) i 13. decembra (sv. Lucija) tako da je oko Božića bujna i lijepo zelena. Sjeme bolje klije ako ga preko noći namočimo. Posudicu koja na dnu ima rupice napunimo zemljom. Sjeme posijemo tako da se zrna dodiruju, a onda ih prekrijemo tankim slojem zemlje. Pšenicu stavimo na toplo i što je moguće svjetlije mjesto u kuhinji ili dnevnoj sobi. Kako bismo spriječili rast stabljika u jednom smjeru, teglicu svakoga dana malo okrenemo. Zalijevamo vrlo pažljivo jer zbog prekomjernog zalijevanja sjeme može postati pljesnivo, a listovi požute. Nježnim biljkama

vrlo godi ako ih svakoga dana rosimo mlakom vodom. Kada prva sjetva ozeleni, zasijemo novu. Tako ćemo u stanu imati zeleni ukras u vrijeme kada se priroda vani još odmara. Još neobičnije zelenilo dobit ćemo ako pšenici dodamo nekoliko sjemena suncokreta, rotkvice ili čak kadifice.

Travne smjese

Travnjak je sastavni dio vrta.
Za lepu i dugu godišnju travu moramo
sljediti nekoliko uputama.

Tlo dobro pripremimo

Tlo prekopamo. U zavisnosti od tipa tla dodamo kvalitetnu zemlju, kompost (posebno u zemljištu sa malo humusa) i pijesak (posebno na teškim tlima, da ih prozračimo).

Tlo počistimo i poravnamo

Pokupimo kamenje, ostatke korjenova i ostalih biljnih ostataka. Površinu pregrabimo i poravnamo. Površinu ili povaljamo ili je pustimo 2-3 sedmice da se slegne.

Gnojenje sa specijalnim gnojivima za travu

Prije sjetve gnojivo ravnomjerno raspemo po površini, pregrabimo i tu površinu još jednom poravnamo. Tekom vegetacije gnojimo 4x: krajem marta, u maju, početkom jula i početkom septembra. Gnojimo pred kišu ili po kiši.

Sjetva travnog sjemena

Sjeme posijemo što bolje jednakomjerno po cijeloj površini. Sjetvenu površinu zatim pregrabimo, tako da sjeme neznatno prekrijemo sa slojem zemlje. Površinu povaljamo ili je pritiskamo sa većom drvenom daskom. S tim omogućujemo bolji kontakt sjemena sa zemljom i bolju klijavost sjemena.

Zalijevanje

U zavisnosti od vremena, 3-4 sedmice posle sjetve redovno zalivamo svaki dan, 10 minuta ujutro i naveče. Ovo omogućuje bolju i bržu klijavost sjemena trava. Ljeti kada nema dovoljno padavina zalijevamo naveče ili ujutro. Zaljevamo obilno i manje puta, tako da natopimo sloj tla do dubine 15 cm (8-10 l/m²).

Košnja

Prvo košenje je kad je trava visoka 6-10 cm i to na 2/3. Od marta do oktobra kosimo redovno jednom sedmično ili češće ili barem najmanje triput mjesečno. Travu kosimo uvijek jednako visoko, na 5,5 cm ili na 2/3 visine trave, tako da odstranimo 1/3 lisne mase. Pokošenu travu odstranimo sa travnjaka.

Prozračivanje travnjaka (vertikaliranje)

U proljeće posebnim ostrim grabljama travnjak dobro pregrabimo i sa vilama za prekopavanje ravnomjerno po cijeloj površini napravimo rupe u tlu. Sa time odstranimo biljne ostatke, prozračimo i osvetlimo prizemni sloj tla i trave čime stimuliramo biljni rast.

Obnova postojećeg lošeg travnjaka

Travnjak što niže pokosimo i duboko i intenzivno pregrabimo. Površinu pognojimo sa specijalnim gnojivima za travu, posijemo izabranu travnu mješavinu, prekrijemo uz malo kupljene zemlje (specijalan supstrat za travu ili univerzalni supstrat) i po mogućnosti povaljamo. Oko dvije sedmice travnjak redovno zaljevamo.

Travna smjesa **MUNDIAL** ZA SPORTSKE TERENE

Travna smjesa MUNDIAL je profesionalna smjesa namijenjena za oblikovanje travnjaka okućnica, sportskih terena i parkova, jer odlično podnosi opterećenje i nakon košnje se brzo obnavlja. Travnjak je uz pravilnu njegu kompaktan, zdrav i skladno zelene boje.

1 kg = 40 m²

Travna smjesa **TIVOLI** UNIVERZALNA SMJESA

Je univerzalna, testirana travna smjesa. Sastavljena od kvalitetnih vrsta i sorti trava koje su namijenjene za zatravljivanje okućnica, rekreacijski površina i parkova. Oblikuje lijep, gust i otporan travnjak zelene boje.

1 kg = 40 m²

Travna smjesa **SPORT** ZA SPORTSKE TERENE

Travna smjesa namijenjena za zatravljivanje okućnica, sportskih terena i parkova, jer odlično podnosi opterećenja i poslije košnje se brzo obnavlja.

1 kg = 40 m²

Travna smjesa **MEDITERAN** ZA SUNČANE I SUHE POVRŠINE

Je testirana travna smjesa, namijenjena za sunčane i suhe površine. Zbog posebnog sastava prilagođena je za sušu. Pri pravilnoj njezi oblikuje gust i kompaktan travnjak.

1 kg = 40 m²

Travna smjesa **SENKA** ZA SJENOVITE POVRŠINE

Travna smjesa namijenjena za sjetvu površina koje su djelimično u sjeni. Sastavljena od visokokvalitetnih trava, koje pri pravilnoj njezi uspijevaju u manje povoljnim uslovima. Pogodna za domaće vrtove i parkove.

1 kg = 40 m²

MJESEČEV SETVENI

JANUAR

1 PO	0h-7h	8h-10h
2 UT		od 10h
3 SR	do 3h	od 4h
4 ČE	do 4h	od 14h
5 PE	PLOD	
6 SU	do 11h	od 12h
7 NE	do 3h	od 4h
8 PO	KORIJEJEN	
9 UT	KORIJEJEN	
10 SR	do 14h	od 15h
11 ČE	CVIJET	
12 PE	do 2h	od 3h
13 SU	LIST	
14 NE	do 2h	
15 PO		od 16h
16 UT	PLOD	
17 SR	do 5h	od 6h
18 ČE	do 10h	od 19h
19 PE	do 13h	od 14h
20 SU	CVIJET	
21 NE	do 14h	od 15h
22 PO	LIST	
23 UT	LIST	
24 SR	do 12h	od 13h
25 ČE	PLOD	
26 PE	do 6h	od 7h
27 SU	KORIJEJEN	
28 NE	do 18h	od 19h
29 PO	do 22h	
30 UT		od 23h
31 SR	do 11h	

FEBRUAR

1 ČE	od 1h	
2 PE	PLOD	
3 SU	do 10h	od 11h
4 NE	KORIJEJEN	
5 PO	KORIJEJEN	
6 UT	do 22h	od 23h
7 SR	CVIJET	
8 ČE	do 9h	od 10h
9 PE	LIST	
10 SU	do 23h	
11 NE	PLOD	
12 PO	PLOD	
13 UT	do 12h	od 13h
14 SR	do 17h	
15 ČE	1h-15h	
16 PE	1h-14h	od 20h
17 SU	do 20h	od 21h
18 NE	LIST	
19 PO	LIST	
20 UT	do 18h	od 19h
21 SR	PLOD	
22 ČE	do 12h	od 13h
23 PE	KORIJEJEN	
24 SU	KORIJEJEN	
25 NE	do 2h	od 3h
26 PO	CVIJET	
27 UT		
28 SR	9h-11h	od 12h

PODJELA BILJAKA:

Biljke "CVIJETA" (Biljke koje uzgajamo radi cvijeta): jednoljetnice, cvatuće aromatično bilje, većina ukrasnih trajnica, cvatući grmovi, lukovičarke, brokula i dr.

Biljke "LISTA" (Biljke kod kojih za prehrano koristimo list): kupus, kelj, salata, radič, endivija, matovilac, blitva, aromatično bilje i dr.

KALENDAR 2018

MART

1 ČE	PLOD
2 PE	do 21h od 22h
3 SU	KORIJEN
4 NE	do 19h
5 PO	
6 UT	od 8h
7 SR	do 17h od 18h
8 ČE	LIST
9 PE	LIST
10 SU	do 7h 8h-24h
11 NE	1h-15h od 16h
12 PO	do 19h od 20h
13 UT	do 23h
14 SR	od 8h
15 ČE	do 3h 4h-6h
16 PE	
17 SU	od 8h
18 NE	LIST
19 PO	LIST
20 UT	od 1h
21 SR	do 18h od 19h
22 ČE	KORIJEN
23 PE	KORIJEN
24 SU	do 8h od 9h
25 NE	CVIJET
26 PO	do 5h
27 UT	15h-19h od 20h
28 SR	PLOD
29 ČE	PLOD
30 PE	
31 SU	

APRIL

1 NE	od 1h
2 PO	do 16h od 17h
3 UT	CVIJET
4 SR	do 2h od 3h
5 ČE	LIST
6 PE	do 15h od 16h
7 SU	PLOD
8 NE	PLOD
9 PO	do 4h od 5h
10 UT	do 4h 11h-19h
11 SR	
12 ČE	
13 PE	od 15h
14 SU	LIST
15 NE	LIST
16 PO	do 8h od 9h
17 UT	PLOD
18 SR	do 1h od 2h
19 ČE	KORIJEN
20 PE	do 2h
21 SU	od 4h
22 NE	do 13h od 14h
23 PO	do 8h 16h-24h
24 UT	od 1h
25 SR	PLOD
26 ČE	do 13h od 14h
27 PE	KORIJEN
28 SU	do 23h
29 NE	0h-13h 14h-24h
30 PO	1h-24h

○ Pun mjesec

● Prazan mjesec

Biljke "PLODA" (Biljke kod kojih za prehrano koristimo plod): paradajz, paprika, krastavci, tikvica, tikve, kukuruz, žitarice, grašak, grah, voćke i dr.

Biljke "KORIJENA" (Biljke kod kojih za prehranu koristimo zadebljali koren, gomolj ili lukovicu): mrkva, rotkvice, keleraba, repa, krumpir, cvekla, luk, poriluk i dr.

MJESEČEV SETVENI

MAJ

1 UT	0h-10h	od 11h
2 SR	LIST	
3 ČE	do 23h	
4 PE	PLOD	
5 SU	PLOD	
6 NE	do 11h	od 12h
7 PO	do 7h	od 14h
8 UT	do 20h	od 21h
9 SR	CVIJET	
10 ČE	do 20h	od 21h
11 PE	do 12h	od 13h
12 SU	do 2h	od 3h
13 NE	do 17h	od 18h
14 PO	PLOD	
15 UT	do 10h	od 11h
16 SR	KORIJEN	
17 ČE	do 8h	
18 PE	9h-20h	od 21h
19 SU	do 19h	od 20h
20 NE	do 8h	od 17h
21 PO	do 6h	od 7h
22 UT	PLOD	
23 SR	do 14h	od 15h
24 ČE	do 21h (Odlično 20h-6h)	od 22h
25 PE	do 4h	4h-14h 14h-17h od 18h
26 SU	KORIJEN	
27 NE	do 7h	od 8h
28 PO	do 17h	od 18h
29 UT	LIST	
30 SR	LIST	
31 ČE	do 6h	7h-18h

JUN

1 PE		
2 SU	8h-12h	13h-20h od 21h
3 NE	do 9h	od 17h
4 PO	KORIJEN	
5 UT	do 4h	od 5h
6 SR	CVIJET	
7 ČE	do 5h	od 6h
8 PE	LIST	
9 SU	LIST	
10 NE	do 3h	od 4h
11 PO	do 20h	od 21h
12 UT	KORIJEN	
13 SR	KORIJEN	
14 ČE	do 6h	7h-11h
15 PE		od 13h
16 SU	do 3h	4h-14h od 22h
17 NE	do 13h	od 14h
18 PO	PLOD	
19 UT	do 9h	10h-22h od 23h
20 SR	do 1h	2h-15h od 16h
21 ČE	do 7h	od 8h
22 PE	KORIJEN	
23 SU	do 13h	od 14h
24 NE	do 23h	
25 PO	LIST	
26 UT	LIST	
27 SR	do 13h	od 14h
28 ČE	PLOD	
29 PE	PLOD	
30 SU	do 1h	2h-6h 7h-12h od 21h

PODJELA BILJAKA:

Biljke "CVIJETA" (Biljke koje uzgajamo radi cvijeta): jednogodišnice, cvatuće aromatično bilje, većina ukrasnih trajnica, cvatući grmovi, lukovičarke, brokula i dr.

Biljke "LISTA" (Biljke kod kojih za prehranu koristimo list): kupus, kelj, salata, radič, endivija, matovilac, blitva, aromatično bilje i dr.

KALENDAR 2018

JUL

1 NE	KORIJEJEN	
2 PO	do 10h	od 11h
3 UT	CVIJET	
4 SR	do 12h	13h-24h
5 ČE	1h-14h	od 15h
6 PE	LIST	
7 SU	do 12h	od 13h
8 NE	do 4h	5h-18h 19h-24h
9 PO		
10 UT	od 14h	
11 SR	do 17h	18h-20h od 21h
12 ČE	do 7h	8h-20h
13 PE		
14 SU	7h-10h	11h-23h
15 NE	PLOD	
16 PO	PLOD	
17 UT	do 8h	od 9h
18 SR	KORIJEJEN	
19 ČE	KORIJEJEN	
20 PE	do 19h	od 20h
21 SU	CVIJET	
22 NE	do 5h	od 6h
23 PO	LIST	
24 UT	do 18h	od 19h
25 SR	PLOD	
26 ČE	PLOD	
27 PE	do 6h	7h-9h 10h-18h
28 SU	2h-5h	od 6h
29 NE	do 16h	od 17h
30 PO	CVIJET	
31 UT	do 8h	

AUGUST

1 SR		
2 ČE	od 6h	
3 PE	do 19h	od 20h
4 SU	PLOD	
5 NE	do 14h	od 15h
6 PO	KORIJEJEN	
7 UT	KORENINE (Odlično od 18h)	
8 SR	do 3h	od 4h
9 ČE	CVIJET	
10 PE	1h-5h	1h-5h
11 SU	od 13h	
12 NE	PLOD	
13 PO	do 18h	od 19h
14 UT	KORIJEJEN	
15 SR	KORIJEJEN	
16 ČE	KORIJEJEN	
17 PE	do 2h	od 3h
18 SU	do 12h	13h-19h od 20h
19 NE	do 14h	od 15h
20 PO	LIST	
21 UT	do 1h	od 2h
22 SR	PLOD	
23 ČE	do 14h	15h-24h
24 PE	od 9h	
25 SU	do 7h	od 8h
26 NE	do 1h	od 2h
27 PO	do 17h	
28 UT		
29 SR	od 7h	
30 ČE	LIST	
31 PE	od 1h	

Vir: The Maria Thun Biodynamic Calendar 2018, Matthias Thun

○ Pun mjesec

● Prazan mjesec

Biljke "PLODA" (Biljke kod kojih za prehrano koristimo plod): paradajz, paprika, krastavci, tikvica, tikve, kukuruz, žitarice, grašak, grah, voćke i dr.

Biljke "KORIJEJENA" (Biljke kod kojih za prehranu koristimo zadebljali koren, gomolj ili lukovicu): mrkva, rotkvica, keleraba, repa, krumpir, cvekla, luk, poriluk i dr.

SEPTEMBAR

OKTOBAR

1 SU	do 20h	od 21h
2 NE	KORIJEJEN	
3 PO	KORIJEJEN	
4 UT	do 11h	od 12h
5 SR	CVIJET	
6 ČE	do 9h	10h-19h
7 PE	3h-12h	
8 SU	14h-20h	
9 NE	od 2h	
10 PO	do 4h	od 5h
11 UT	do 5h	6h-19h od 20h
12 SR	KORIJEJEN	
13 ČE	do 11h	od 12h
14 PE	do 20h	od 21h od 21h
15 SU	do 16h	od 17h
16 NE	do 6h	od 7h
17 PO	do 8h	od 9h
18 UT	PLOD	
19 SR	do 20h	od 21h
20 ČE	do 4h	od 14h
21 PE	KORIJEJEN	
22 SU	do 5h	od 6h
23 NE	do 15h	od 16h
24 PO	do 6h	od 7h
25 UT	LIST	
26 SR	LIST	
27 ČE	do 6h	7h-13h od 14h
28 PE	do 3h	od 4h
29 SU	do 1h	od 2h
30 NE	KORIJEJEN	

1 PO	do 17h	od 18h
2 UT	CVIJET	
3 SR	do 17h	18h-22h
4 ČE	7h-24h	
5 PE		
6 SU	od 14h	
7 NE	do 14h	od 15h
8 PO	KORIJEJEN	
9 UT	KORIJEJEN	
10 SR	do 20h	od 21h
11 ČE	CVIJET	
12 PE	do 5h	od 6h
13 SU	LIST	
14 NE	do 16h	od 17h
15 PO	PLOD	
16 UT	PLOD	
17 SR	do 4h 5h-7h	16h-22h od 23h
18 ČE	do 22h od 23h	
19 PE	CVIJET	
20 SU	CVIJET	
21 NE	do 14h	od 15h
22 PO	LISTI	
23 UT	do 13h	
24 SR		
25 ČE	od 3h	
26 PE	do 8h	od 9h
27 SU	KORIJEJEN	
28 NE	do 22h	od 23h
29 PO	CVIJET	
30 UT	do 22h	
31 SR		

PODJELA BILJAKA:

Biljke "CVIJETA" (Biljke koje uzgajamo radi cvijeta): jednoljetnice, cvatuće aromatično bilje, većina ukrasnih trajnica, cvatući grmovi, lukovičarke, brokula i dr.

Biljke "LISTA" (Biljke kod kojih za prehrano koristimo list): kupus, kelj, salata, radič, endivija, matovilac, blitva, aromatično bilje i dr.

NOVEMBAR

1	ČE	od 11h
2	PE	PLOD
3	SU	do 22h od 23h
4	NE	KORIJEJEN
5	PO	do 21h od 22h
6	UT	do 10h od 11h
7	SR	do 5h od 6h
8	ČE	do 14h od 15h
9	PE	do 2h 3h-18h od 19h
10	SU	LIST
11	NE	do 1h od 2h
12	PO	PLOD
13	UT	do 9h od 18h
14	SR	do 6h 7h-19h od 20h
15	ČE	do 21h do 22h
16	PE	do 3h od 9h
17	SU	do 23h
18	NE	LIST
19	PO	LIST
20	UT	do 22h od 23h
21	SR	do 10h
22	ČE	
23	PE	9h-16h
24	SU	
25	NE	6h-24h
26	PO	
27	UT	od 9h
28	SR	do 15h od 16h
29	ČE	PLOD
30	PE	PLOD

DECEMBAR

1	SU	do 3h od 4h
2	NE	KORIJEJEN
3	PO	KORIJEJEN
4	UT	do 13h od 14h
5	SR	do 22h od 23h
6	ČE	LIST
7	PE	LIST
8	SU	do 9h od 10h
9	NE	do 2h od 8h
10	PO	do 13h od 22h
11	UT	KORIJEJEN
12	SR	do 3h 4h-16h od 17h
13	ČE	do 5h od 6h
14	PE	CVIJET
15	SU	do 8h od 9h
16	NE	LIST
17	PO	LIST
18	UT	do 8h od 9h
19	SR	PLOD
20	ČE	do 3h od 4h
21	PE	do 9h 10h-20h od 21h
22	SU	do 15h od 16h
23	NE	do 21h
24	PO	od 23h
25	UT	do 23h
26	SR	PLOD
27	ČE	PLOD
28	PE	do 9h od 10h
29	SU	KORIJEJEN
30	NE	KORIJEJEN
31	PO	do 18h od 19h

○ Pun mjesec

● Prazan mjesec

Biljke "PLODA" (Biljke kod kojih za prehrano koristimo plod): paradajz, paprika, krastavci, tikvica, tikve, kukuruz, žitarice, grašak, grah, voćke i dr.

Biljke "KORIJEJENA" (Biljke kod kojih za prehranu koristimo zadebljali koren, gomolj ili lukovicu): mrkva, rotkvica, keleraba, repa, krumpir, cvekla, luk, poriluk i dr.

Podatki o sjemenu

POVRĆE	TEMP. ZA KLIJANJE U °C	BROJ SJEMENKI U 1 GRAMU	DUBINA SJETVE
BAMIJA	15-30	18	2,5 cm
BLITVA	10-15	50	3 cm
BOB	10-25	0,5-1	4-5 cm
BORANIJA / PASULJ / GRAH NISKI	15-25	3-4	3-5 cm
BORANIJA / PASULJ / GRAH VISOKI	15-25	3-4	3-5 cm
BOSILJAK	15-20	800	0,1 cm
BROKULA	10-25	300-400	1-1,5 cm
CELER	16-21	2.500	0,5 cm
CVEKLA	10-15	50-60	3 cm
DINJA	24-35	20-30	1-1,5 cm
ENDIVIJA	18-20	550-600	1 cm
GRAŠAK	8-24	3-4	5 cm
KARFIOL	10-25	300	1-1,5 cm
KELERABA / KORABA	10-25	250-330	2 cm
KELJ	8-25	300	1-1,5 cm
KORABICA	10-25	330-500	3 cm
KRASTAVAC	15-30	30-40	2 cm
KUKURUZ ŠEĆERAC	16-21	5-7	2-3 cm
KUPUS	17-28	250	1,5-2 cm
LUBENICA	20-30	10-20	2-4 cm
LUK	12-25	250-300	1 cm
MATOVILAC	15-22	600	1 cm
MRKVA	8-23	900	1 cm
PAPRIKA	18-35	140-170	1,5 cm
PARADAJZ / RAJČICA	16-35	280-320	0,5-1 cm
PATLIDŽAN	20-35	250-270	1 cm
PERŠUN / PERŠIN	13-20	450-600	1-1,5 cm
PRAZILUK / PRASA / PORILUK	12-30	350-400	1 cm
RADIĆ	15-20	500-600	0,5-1 cm
REPA	15-25	400-500	1-2 cm
ROTKVICA	7-32	100-140	2 cm
SALATA	8-20	700-900	0,5-1 cm
ŠPAROGA	20-25	40-50	3 cm
ŠPINAT / SPANAĆ	7-24	80-100	1-2 cm
TIKVE ILI BUNDEVE	20-35	5-7	2-3 cm
TIKVICE	21-35	6-8	2-3 cm

RAZMAK IZMEĐU BILJAKA (cm)		VRIJEME SJETVE			
RAZMAK IZMEĐU REDOVA	RAZMAK U REDU	ZA UZGOJ SADNICA U SANDUK	DIREKTNOST NA OTVORENO	VRIJEME BERBE	NORMA SJETVE (kg/ha)
60-90	40-60		III-VIII	VII-X	8-10
40	30		IX-X	X-III	15-20
60-80	20-30		II-IV	VI-VII	200-250
40-70	5-8		IV-V	VII-X	100-120
80-100	20-25		IV-V	VIII-IX	90-100
30-35	20	III-IV	V	V-IX	3
60-80	50-60	III-IV	IV-VI	VI-XI	0,3-2,2
40-50	20-30	III-IV	IV-V	IX-X	0,3-1,5
40	15-20		IV	VII-XI	15-20
150-200	50-100	III-IV	IV-V	VIII-IX	4-6
30-35	25-30		VI-VII	XI-XII	0,8-4
60-80	6-8		II-VII	VI-XI	160-220
60-80	50-60	III-IV	IV-VI	VI-XI	0,3-2,2
30	25		III-VIII	V-X	4,5
50	50	III-IV	IV-VI	VIII-III	0,3-2,2
40	30		VII	IX-X	2-3
150-170	80-90	III-IV	IV-V	VII-IX	3-5
80	30		IV-V	VII-IX	15-20
50-70	50-55	III-IV	IV-VII	VII-XI	0,3-2,8
170-230	70-120	III-IV	IV-V	VIII-IX	4-5
20-25	7-10		IV	VIII-IX	5-8
30	5		VIII-IX	X-IV	10-12
25-35	3-5		III	VII-XI	3-7
60-80	40-60	III-IV		VII-IX	0,8-2,4
70-90	35-50	III-IV	IV-V	VII-X	0,4-2,2
60-80	40-50	II-IV		VII-X	0,3-3
20-25	2-5	III-IV	III-VIII	IV-XII	10-20
35-50	10-15		IV-VI	VII-III	3-5
20-25	18-20		VI-VIII	VIII-III	8-20
40	25		VII	X	3-5,5
15-20	3-5		IV-VII	VI-XI	12-15
30-35	25-30	III-IV	IV-VII	VI-XI	0,9-3
130	30		V	V	4-7
25-30	3-5		III-IV; IX-X	V; IX-XII	24-30
150-200	100-150	II-IV	IV-V	IX	3-6
90-140	60-80	II-IV	IV-V	VII-IX	3-5

Mješoviti usjevi

POVRĆE	DOBRI SUSJEDI
BELI LUK	paradajz, cvekla, mrkva, krastavac, jagode, ruže
BLITVA	rotkvica, redkev, kupusnjače, mrkva, boranija/pasulj
BORANIJA / PASULJ / GRAH	boreč, kupusnjače, korabica, salata, krastavac, celer, krompir, paradajz, cvekla, jagode
CELER	grašak, špinat, paradajz, boranija/pasulj, praziluk/prasa, korabica, kupusnjače, krastavac, kamilica
CVEKLA / CIKLA	niska boranija/pasulj, kupusnjače, korabica, beli luk, luk, tikvice i tikve/bundeve, krastavac, mirođija, kumina, koriander
ENDIVIJA	boranija/pasulj, praziluk/prasa, kupusnjače
GRAŠAK	mrkva, rotkvica, celer, špinat, krastavac, tikve/bundeve, tikvice, kukuruz šećerac, salata, kupusnjače, korabica
JAGODE	beli luk, praziluk/prasa, salata, rotkvica, luk boranija/pasulj, špinat, boreč, luk vlasac,
KORABICA	boranija/pasulj, špinat, celer, cvekla, rotkvica, praziluk/prasa, salata, krompir, grašak, paradajz
KRASTAVAC	bosiljak, kukuruz šećerac, boranija/pasulj, grašak, celer, špinat, luk, praziluk/prasa, cvekla, salata, kupus, mirođija, koriander
KROMPIR	kupusnjače, korabica, špinat, kukuruz šećerac, bob, tagetes, dragoljub, meta, kamilica
KUKURUZ ŠEĆERAC	paradajz, salata, boranija/pasulj, krastavac, tikvice, tikve/bundeve, melone, krompir
KUPUSNJAČE	boranija/pasulj, celer, paradajz, facelija, špinat, krompir, salata, praziluk/prasa, endivija, grašak, koriander, blitva
LUK	mrkva, cvekla, radić, salata, krastavac, jagode
MRKVA	luk, paradajz, radić, rotkvica, blitva, praziluk/prasa, beli luk, grašak, salata, luk vlasac, mirođija, kupus
PARADAJZ / RAJČICA	boranija/pasulj niski, mrkva, kupusnjače, praziluk/prasa, pastinak, peršun, salata, radić, celer, špinat, dragoljub, rotkvica, korabica, luk
PRAZILUK / PRASA / PORILUK	celer, mrkva, paradajz, salata, korabica, kupusnjače, jagode, endivija, kamilica, špinat
RADIĆ	paradajz, visoka boranija/pasulj, mrkva, salata
ROTKVICA I ROTKVA	boranija/pasulj, mrkva, salata, paradajz, špinat, blitva, kupusnjače, korabica, grašak, dragoljub
SALATA	rotkvica, mrkva, krastavac, luk, radić, paradajz, boranija/pasulj, cvekla, kukuruz šećerac, praziluk/prasa, korabica, kupusnjače, grašak, mirođija, meta, boreč, špinat
ŠPAROGA	paradajz, peršun, krastavac, salata
ŠPINAT / SPANAĆ	paradajz, boranija/pasulj, redkvice, korabica, kupusnjače, krompir, jagode, grašak, salata
TIKVICE I TIKVE / BUNDEVE	bosiljak, luk, boranija/pasulj, kukuruz šećerac, dragoljub, cvekla

LOŠI SUSJEDI

boranija/pasulj, kupusnjače, grašak

grašak, beli luk, praziluk/prasa, luk

kukuruz šećerac, salata, krompir

špinat, visoka boranija/pasulj, krompir, kukuruz šećerac, praziluk/prasa

luk, praziluk/prasa, beli luk, boranija/pasulj, krompir, paradajz

kupusnjače

paradajz, krompir, rotkvica

suncokret, paradajz, tikve/bundeve, celer, grašak cvekla
celer, cvekla

luk, beli luk, jagode, kupusnjače

kupus, boranija, grašak, praziluk mrkva

grašak, krompir, krastavac, mirođija

boranija/pasulj, cvekla, grašak

krastavac

celer, peršun

beli luk, luk
cvekla

krastavac

SJETVE PO RAZDOBLJIMA
(zavisno od lokacije; u primorju se sve sije ranije)

Od januara do sredine marta u zatvorenim prostorijama: celer, čili, feferoni, lubenica, melancana, melona, paprika, rajčica/paradajz, peršin, salata, začini

Od marta do aprila na otvoreno: blitva, bob, brokula, cikla, grašak, korabica, kupus, luk, mrkva, pastrnjak/pastinak, peršin, poruiluk/praziluk, radič za rez, rikola, rotkvica, salata, špinat/spanać

Od aprila do kraja maja na otvoreno: grah/boranija, brokula, cveće, cikla, duga vigna, grah, grašak, kelj pupčar, kelj, korabica, kras-tavci, kukuruz, kelj, kupus, leća, limski grah, lubenica, melona, mrkva, niska vigna, pasulj, rotkvica, salata, slanutak, soja, šparoga, tikve, tikvice, začini

Od juna do kraja jula na otvoreno: grah/boranija niska, crna rotkvica, endivija, grašak niski, kineski kupus, koraba, niska vigna, cikla, radič, repa, rotkvica, začini

Od augusta do kraja septembra na otvoreno: blitva, luk zimski, matovilac, salata zimska, špinat/spanać, začini

Ruže i lukovice

Ruže - kraljice vrta

HIBRIDNE ČAJEVKE imaju snažniji rast, grm dosegne visinu 100-150 centimetara. Cvjetovi su veliki, pojedinačni i bogato nanizani.

VIŠECVJETNE dijelimo na poliante i floribunde. Rastu u obliku niskoga, 50-80 cm visokoga grma. Cvjetovi su u skupini na kraju tankih izdanaka. Kod polianata cvjetovi su manji i manje bogati, a kod floribundi pak podsjećaju na čajevke.

PENJAČICE razviju snažne izdanke koji izrastu u visinu 2-4 metra. Trebaju potporu. Manji cvjetovi su u skupini na kraju bočnih izdanaka. Cvjetaju više puta u godini, neke sorte samo jedanput.

Lukovice, koje sadimo na proljeće

GOMOLJNE BEGONIJE (*Begonia x tuberhybrida*) Gomoljne begonije sadimo I-III u tegle. Kada prođe opasnost od mraza, mlade biljke presadimo u ukrasne tegle odnosno balkonska tegle i u vrt. Tipi: BEGONIJA FIMBRIATA, GRANDIFLORA, MULTIFLORA, PENDULA, BERTINI PENDULA, PICOTEE i druge.

DALIJA (*Dahlia* *hyb.*) Dalije cvjetaju od sredine ljeta do prvih jesenskih mrazova. Žarkim bojama uljepšavaju vrt, a pogodne su i za rezanje. Dalije se dijele s obzirom na veličinu i oblik njihovih cvjetnih čaški: kaktus-dalije (75-100 cm), dekorativne dalije (100 cm), okrugle "ball" dalije (90 cm), pompon-dalije (90 cm), višebojne ili "collarette" dalije (50 cm), mignon-dalije (40-50 cm), niske anemon-dalije (35-40 cm), dalije za rubove ili "border" dalije (30-50 cm) i niske dalije za sijanje u posude ili "topmix" dalije (30 cm).

GLADIOLA (*Gladiolus* *hyb.*) Lijepi klasovi ljevkastih cvjetova najrazličitijih boja na 1 m visokim stabljikama privlačna su slika po rubovima nasada. Najljepše cvijeće za rezanje. Ne prezime.

LILJAN (*Lilium* *sp.*) Ljiljani imaju neobično šarene cvjetove fantastičnih boja i egzotičnih oblika na vitkim stabljikama. Trajne su. Sade se u skupinama.

KANA (*Canna* *sp.*) Krajem veljače kane posadimo u lonce i presadimo ih na otvoreno kad prođe opasnost od mraza. Poznate su niske i visoke kane smeđih i zelenih listova.

HOSTA (*Hosta* *sp.*) Hoste sadimo u polusjenu, u tresetnu i donekle vlažnu zemlju. Do ljeta se razrastu u grmolike oblike.

Lukovice, koje sadimo u jesen

TULIPANI (*Tulipa sp.*)

Tulipane podijelimo u skupine, u glavnom po obliku cvjetova i visini biljke. Tulipane sadimo v skupinama 5-11 lukovica.

BOTANIČKI NISKI TULIPANI: Vrlo nizak i poseban tulipan primjeren za obogaćivanje kamenih vrtova i rubova gredica.

TULIPANI KAUFMANNIANA: Niski i rani tulipani.

TULIPANI GREIGII: Niski tulipani koji na laticama imaju mramorne uzorke sastavljene od zelenih i tamno crvenkastih nijansi. Zbog tankih listova tulipani su ukras u vrtu još i prije cvjetanja.

TULIPANI FOSTERIANA: Niski vrlo dekorativni tulipani s lijepo oblikovanim cvjetovima.

VIŠECVJETNI TULIPANI: Niski ZANIMLJIVI tulipani koji imaju više cvjetova na jednoj cvjetnoj stabljici.

JEDNOSTRUKI RANI TULIPANI: Imaju kratku i kompaktnu peteljku.

PUNJENI RANI TULIPANI: Rani tulipani s punjenim cvjetovima (s laticama u više redova).

PUNJENI KASNI TULIPANI: Srednje su visoki i kasni tulipani punjenih (vrstnatimi) cvjetova.

TULIPANI TRIUMPH: Jednostruki i veliki cvjetovi na dugim stabljikama.

DARWINOVI TULIPANI: Tulipani te skupine imaju vrlo velike cvjetove živih boja i vrlo su bujnoga rasta. Imaju sjajnu svilenkastu površinu latica.

PAPAGAJEVI TULIPANI (PAPAGAJKE): To su posebni tulipani za koje je karakterističan svojevrstan valoviti oblik cvijeta.

RESASTI TULIPANI: Rubovi listića perigona (cvjetova) resasto su nazubljeni i naborani.

LJILJAN-TULIPANI: Svojim cvjetovima podsjećaju na neke oblike ljiljana.

TULIPANI VIRIDIFLORA: Vrlo su neobični jer u uobičajeno obojanome cvijetu ima pjege u nijansama zelene boje.

JEDNOSTRUKI KASNI TULIPANI: Cvjetovi su lagano okrugli, gotovo četverokutnoga presjeka, ovalno zaobljeni ili izrazito okomito izduženi.

ZELENKADE - NARCISE (*Narcissus sp.*)

ZDJELASTE NARCISE: Imaju velik, zdjelasto raširen sulatični vjenčić.

PUNOCVJETNE NARCISE: Imaju pune cvjetove s povećanim brojem latica.

BUTTERFLY NARCISE: Imaju posebne pune cvjetove!

VRTNA NARCISA (*Narcissus cyclamineus*): Imaju karakteristično oblikovane SITNE cvjetove.

POETIČNA NARCISA (*Narcissus poeticus*)

ŠAFRAN ili KROKUS (*Crocus sp.*)

Proletni šafran spada među prvo proljetno cvijeće.

ZUMBUL ILI HIJACINTE (*Hyacinthus orientalis*) Punocvjetne hijacinte jako mirišu. Možemo ih uzgajati na otvorenom i u kući u posudi.

UKRASNI LUK (*Allium sp.*) Ukrasni luk je čudesna trajnica sa značajnim dekorativnim cvjetovima. Raste i na "nepokošenim" travnjacima u prirodi. Cvjetovi privlače pčele. Odlični za rez.

PRESLIČICA ili MUSKARI (*Muscari sp.*) Zahvalno nisko, snažno cvijeće koje prezimi i odlično buja pod grmljem. Cvjetovi su živo plavi, plavo-ljubičasti i bijeli.

Zdravstvena, mentalna i financijska prednost vrtlarenja

**STATISTIKA POTROŠNJE
KALORIJA** • Za jedan
sat vrtlarenja potrošimo
200 - 300 kcal.

ZELENA VJEŽBA • Već pet
minuta kretanja u zelenoj
okolini i na svježem zraku
oraspoloži nas, smiri i po-
veća samopouzdanje. Jedan
sat vrtlarenja jednakovrijedan je 35
minutama trčanja.

ZDRAVLJE • Smanjuje
stres, tjeskobu i depresiju.
Smanjuje opasnost bolesti
srca i šećerne bolesti. Učini
nas sretnima (opušten, ne-
zahvajevan i kreativni rad te mjerljivi
rezultati). Naš um učini oštrijim. Utječe
na kvalitetniji san. Povećava apetit.
Jača imunološki sustav (neposredan
kontakt sa zemljom i biljkama).

ZARADA • Uzgojem povrća
smanjujemo račun za
hranu. Ono što uzgojimo,
možemo i prodati. Što više
vremena provedemo u povrt-
njaku, manje ga imamo za kupnju.

PRODAJA NEKRETNINE
Lijepa okolina i uređen
povrtnjak povećaju vrijed-
nost nekretnine za 8 - 15 %.
Kuću s drvećem i uređenim
vrtom moguće je lakše prodati (20 %).

BRINEMO SE ZA PRIRODU
Više lisne mase apsorbira
više ugljikova dioksida.
Više domaćeg povrća znači
manje kupljenog, manje pri-
jevoza koji zagađuje prirodu. Proizvodimo
manje smeća (jer manje kupujemo) te
imamo više komposta koji je optimalno
gnojivo te pokrivač za tlo. Brinemo se da
priroda ostane lijepa. Brinemo za zdravo
tlo (malčiranje, pravilno obrađivanje
tla i gnojidba).

 Semina
Za sve, koji volite vrtlariti

Generalni zastupnik robne marke Royal Seeds u Sloveniji: Semina d.o.o., Brnčičeva ulica 45,
1231 Ljubljana-Črnuče, T: + 386 (0)81 601 081; M: + 386 (0)41 668 269, + 386 (0)41 757 773;
info@semina.si; www.semina.si

Generalni zastupnik robne marke Royal Seeds u BiH: Agricom d.o.o., Donji Hadžići 135,
71240 Hadžići, BiH, T: 387 33 423 364, + 387 33 423 363; sagricom@bih.net.ba; www.agricom.ba

Artikle robne marke u Hrvatskoj prodaju i distribuiraju: Sjemenar d.o.o., Ferde Šišića 13, Vinkovci,
T: 032 308460, E: sjemenar@vu.t-com.hr / PLOD d.o.o., Ljudevita Gaja 6, Krapina, T: 049 370 735;
E: plod@plod.hr, www.plod.hr / GRANARIUM d.o.o., Zrinskih i Frankopana 12, Jastrebarsko